

Poštnina plačana pri pošti 1315 Velike Laše

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

datum izida: 26. oktober 2016

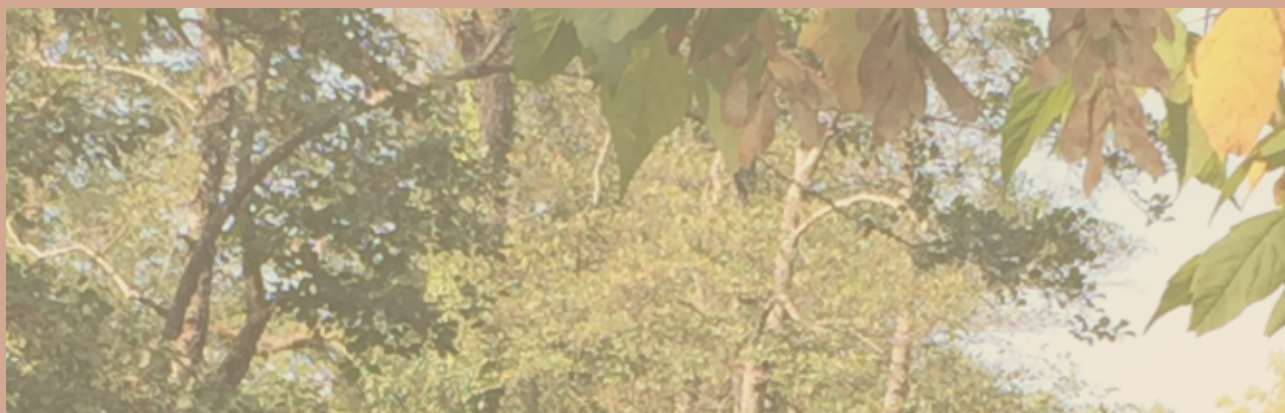

ISSN 14085852

številka: 6
letnik izdaje: 22

KAZALO

ŽUPANOVA STRAN	3	NAŠA DEDIŠČINA	31
ŽUPANOV SKLAD	4	DRUŠTVA	32
OBČINSKE STRANI	4	GASILCI	43
Parkirišče na Trubarjevi domačiji		ZDRAVSTVO	45
V Retjah smo dobili nov most		IZ NAŠIH ŽUPNIJ	47
Na novo asfaltirana cesta v Laporje		STRANKE	48
Urejena nova postajališča šolskih prevozov		ŠPORT IN REKREACIJA	49
S 13. seje občinskega sveta		PISMA	53
Obvestilo občanom o uskladitvi cene vode		V SPOMIN	57
v Občini Velike Lašče		ZAHVALE	57
Vzdrževalna dela v Levstikovem domu		OGLASI	58
Letošnje investicije na področju zdravstva,			
otroškega varstva in šolstva			
ŠOLA IN VRTEC	9		
KULTURA	14		
VSEŽIVLJENJSKO UČENJE	27		

Slika na naslovnici:
Ob Rašici, foto: L. Čop

TROBLA
glasilo
Občine Velike Lašče

ISSN 1408-5852

**Naslednja Trobla izide 7. decembra 2016,
prispevke je treba oddati do 23. novembra 2016.**

Letnik 22, številka 6, 26. oktober 2016. Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno. **Naklada:** 1.550 izvodov. **Izdajatelj:** Občina Velike Lašče. **Odgovorna urednica:** mag. Lidija Čop. **Uredniški odbor:** Dragica Heric, Veronika Vasič, Marta Škrli Antončič, Urša Zalar. **Lektoriranje:** Silva Cimerman (prejeti že oblikovani oglasi niso lektorirani). **Oblikovanje:** Lidija Čop. **Tisk:** Luart, d.o.o. **Naslov uredništva:** Trobla, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče. Tel.: 01/781 03 70, e-pošta: trobla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Spoštovana urednica gospa Lidija Čop, spoštovani bralci Troble

Dvaindvajseto leto, od nastanka Občine Velike Lašče, so občani o vseh aktualnih dogodkih, ki se nanašajo na življenje in delo v naši lokalni skupnosti, obveščeni preko občinskega glasila. Od konca leta 1995 do sredine leta 1997 je bilo to sedem številčk Informativnega biltena, od sredine leta 1997 pa izhaja naše glasilo pod imenom Trobla. In tokratna številka je že 135. po vrsti. Od leta 2001 dalje izhaja kot priloga Troble tudi Uradno glasilo Občine Velike Lašče, v katerem so objavljeni vsi občinski predpisi in sklepi. Toliko let izhajanja, toliko številčk, toliko uradnih objav, vedno pravočasen izid na vnaprej določen datum, ne glede na čase dopustov ali drugih odsotnosti oz. obveznosti na drugih področjih, zahteva nadvse odgovorno in skrbno delo.

Za pravočasno in redno izhajanje glasila skrbijo urednik in uredniški odbor. Največjo mero odgovornosti pri izidu glasila vsekakor nosi odgovorni urednik oz. urednica. To delo je z vso skrbnostjo od prvih začetkov dalje devet let opravljal gospod Jože Starič, za njim je bila na to mesto imenovana gospa Lidija Čop. V letu 2007 je za eno leto delo urednika prevzel gospod Miha Merljak, nato je v letu 2008 za dobro leto prevzela mesto urednice gospa Majda Kovačič Cimperman.

Preostali čas do danes je delo urednice ponovno opravljala gospa Lidija Čop. Skupaj s prekinitvijo je bila na mestu odgovorne urednice Troble devet let. Kot članica uredniškega odbora je pri občinskem glasilu sodelovala od prvih začetkov, še kot študentka, kasneje kot delavka občinske uprave. V zadnjih letih je skrbela tudi za oblikovanje in prelom strani.

Za vse dosedanje delo pri izhajanju Troble se odgovorni urednici mag. Lidiji Čop iskreno zahvaljujem. Zahvaljujem se ji tudi za vse njene prispevke, ki jih je pripravljala za Troblo, zlasti reportaže o občinskih prireditvah, zapise o spremljanju kulturnega dogajanja v občini, slikovno gradivo, predvsem za njen odgovoren in vedno pozitiven odnos do zahtevnega dela.

Ob prevzemu novih delovnih obveznosti, za katere se je odločila, ji želim veliko uspehov in upam, da bo kljub novim zadolžitvam kdaj imela čas napisati tudi kakšen prispevek za Troblo.

Še enkrat hvala Lidiji, vsem dosedanjim urednikom in članom uredniškega odbora, ki so s svojim znanjem, delom in skrbnostjo prispevali, da je Trobla glasilo, na katerega smo ponosni in ga z veseljem prebiramo, in upam, da bo tako tudi v bodoče.

Anton Zakrajšek, župan

Velikolaška šola - »kulturna šola« za obdobje 2016–2021

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti
je v četrtek, 22. septembra 2016 v Petrovčah
58 šolam podelil naziv

»kulturna šola« za obdobje 2016–2021.

Med temi šolami je bila tudi naša
Osnovna šola Primoža Trubarja Velike Lašče,
ki je prejela tudi **posebno priznanje za celostni
pristop h kulturi.**

Ob tem dosežku našim učencem, njihovim
mentorjem in ravnateljici mag. Metodi Kolar iskreno
čestitamo in jim želimo še veliko uspešnih projektov
zlasti v obdobju, ko bodo nosilec naziva
»kulturna šola«.

Župan Anton Zakrajšek,
podžupanja dr. Tatjana Devjak
in občinska uprava

RIBNIŠKE MAŽORETKE PONOVO USPEŠNE

»Uspelo nam je!!

*Dekleta so dokazala, kaj pomeni močna volja in trud
ter Slovenijo kar trikrat ponesla na stopničke.
Zahvala Občini Velike Lašče, ki nam je z odprtimi
rokami zadnji mesec nudila dvorano, kjer so punce
lahko trenirale in dodelale še zadnje detajle in
Ribnico spet ponesle v vrh Evrope. Srečne!«*

*Takole srečne so Ribniške mažoretke 10. 10. 2016
objavile novičko na svoji FB-strani.*

Ribniškim mažoretkam, med katerimi so tudi dekleta
iz naše občine, ki na evropskih tekmovanjih že nekaj
časa posegajo po najvišjih mestih, za letošnji
rezultat, ki so ga dosegle na tekmovanju v Londonu,
iskreno čestitamo in jim želimo, da tudi v bodoče
priplešejo tja, kamor sodijo – na najvišje stopničke.

Župan Anton Zakrajšek in
podžupanja dr. Tatjana Devjak

USTANOVA ŽUPANOV SKLAD

objavlja

RAZPIS

za šolsko leto 2016/2017:

I. Enkratne denarne pomoči (za šolske knjige, prevoze, izobraževanja, ...)
(v skupnem znesku do 1.500,00 EUR)

Za **enkratno pomoč** lahko kandidirajo:

- dijaki in študentje s stalnim prebivališčem v Občini Velike Lašče.

Vloga za sredstva iz točke I mora vsebovati:

- osebne podatke vlagatelja,
- fotokopijo spričevala zadnjega razreda ali letnika,
- originalno potrdilo o vpisu za šolsko oz. študijsko leto 2016/2017,
- potrdilo o finančnem stanju staršev (dohodnina za leto 2015, oziroma plača ali pokojnina v zadnjem mesecu, nadomestilo za brezposelnost ...),
- dokazilo o višini štipendije, če jo prosilec ima,
- opis o društvenih ali drugih aktivnostih prosilca.

Rok za oddajo vloge je: **23. november 2016.**

V prošnji za enkratno denarno pomoč je treba dopisati tudi, za kateri namen bi se pomoč porabila.

Glavni kriterij za pridobitev štipendije ali pomoči je socialno stanje prosilca. Drugi kriteriji pa so še: učni uspeh, društvena aktivnost ipd.

II. Financiranje drugih aktivnosti (v skupnem znesku do 2.000,00 EUR), kot so npr: društvene aktivnosti mladih, športni ali šolski uspehi mladih, razna predavanja ali izobraževanja, za razne druge pomoči v družini (ob smrti, nesreči ...).

Vloge za sredstva iz točke II lahko pošljejo posamezniki, društva ali različne organizacije s sedežem v naši občini. Tudi tej vlogi je treba dopisati, za kakšen namen bi porabili sredstva. Sredstva se lahko črpajo do njihove porabe.

Vse vloge je treba nasloviti na:

USTANOVA ŽUPANOV SKLAD,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče

Anton Zakrajšek,
predsednik ustanove ŽS

Parkirišče na Trubarjevi domačiji

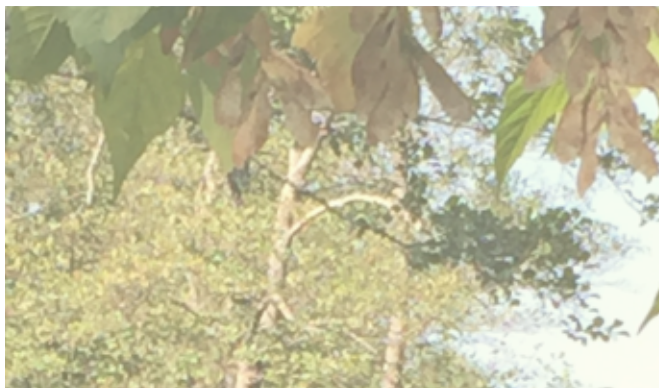
Na Trubarjevi domačiji na Rašici se v sezoni večjega obiska spominske sobe, ob večjih dogodkih in vse pogostejših porokah kaže pomanjkanje parkirnih mest. V preteklem mesecu smo zato pričeli pripravljati dela za ureditev dodatnih parkirnih površin na dvignjenem platoju med nivojem ceste in travnika. V skladu s pridobljenimi soglasji Zavoda za varstvo kulturne dediščine in Zavoda za varstvo narave je predvidena ureditev sezonskega, travnatega parkirišča, ki se bo s celotno zunanjo ureditvijo in novimi zasaditvami vključilo v ambient parka ob Trubarjevi domačiji. Dela bomo nadaljevali naslednje leto, ko bodo položene PVC-travniške rešetke ter zasajena trata. Prepričani smo, da bodo dodatne parkirne površine olajšale dostop obiskovalcem domačije.

Prva faza ureditve parkirišča na Trubarjevi domačiji na Rašici

Prvi preizkus parkirišča je bil opravljen že v nedeljo, 9. oktobra, ob prireditvi Evropa z in brez meja Evangeličanske cerkve AV v RS, ki jo je gostila Trubarjeva domačija in napoveduje prihajajočo 500. obletnico reformacije, ki jo bomo praznovali v letu 2017.

Nika Perovšek, občinska uprava

V Retjah smo dobili nov most

Ko so pred 123 leti v dobrem letu zgradili kočevsko progo, so na njej postavili veliko objektov, med drugim tudi dva kamnita mostova v Retjah. Ves čas sta dobro služila svojemu namenu, vendar pa ju je napredek prehitel in nastopil je čas za upokožitev enega od njiju.

Ali je kaj trden most?

V začetku julija so delavci podjetja Mapri začeli podirati star most, da bi lahko zgradili sodobnejšega, ki bo (upam, da vsaj 100 let) služil krajanom pri prečkanju železniške proge. Vaščani smo gradnjo ves čas budno nadzorovali. Konec avgusta so gradbena dela prišla tako daleč, da smo dobili občutek, po kakšnem mostu se bomo vozili v prihodnje. Zgradili so širok most s pločnikom, ki omogoča varno zavijanje z glavne ceste, varno hojo pešcev, tudi ko je na njem avto, in seveda varno zavijanje na glavno cesto. Tovornjakom ni treba več "popravljeni", da ga lahko prevozijo, zavijajo lahko, ne da bi povzročali zastoj na glavni cesti. Skratka, dobili smo most, ki mu daleč naokrog ni para in s ponosom se hvalimo s to pridobitvijo.

Trak sta slavnostno prerezala župan Anton Zakrajšek in Milka Debeljak.

Pridobitev, ki smo jo nestrpno pričakovali nekaj let, je sofinancirala Občina Velike Lašče. Ko so bila dela končana, smo krajan v soboto, 1. oktobra 2016, organizirali otvoritev.

Slavnostni gost je bil župan Anton Zakrajšek, odprtja so se udeležile tudi članice DPŽ Velike Lašče v svojih nošah in občinski svetnik Uroš Centa. Prisotni smo bili skoraj vsi krajan, povabili pa smo tudi delavce, ki so most gradili. Ko sta župan in Milka Debeljak slavnostno prerezala trak, je bil most odprt. Med prvimi so ga preizkusili delavci podjetja Mapri, in ko smo videli, da je trden, so se nanj lahko zapodili otroci in uživali v vožnji po (zaradi prireditve) zaprtem mostu.

Krajan smo za novo pridobitev hvaležni Občini Velike Lašče in podjetju Mapri, zahvaljujemo se tudi Marku Zakrajšku in Janji Samsa, ki sta prispevala trak in rože, da je bilo odprtje slovesnejše. Seveda pa ne bi šlo brez naših gospodinj, ki so napekle toliko dobrot, da so se mize kar šibile.

Besedilo in fotografije: Jože Starič

Na novo asfaltirana cesta v Laporje

Cesta v naselje Laporje je bila po napeljavi električne energije do poslovne cone na že tako dotrajanem cestišču še dodatno poškodovana. Odsek od poslovne cone do začetka naselja Laporje smo na novo asfaltirali. Del javne poti v dolžini 160 m, kjer so bile poškodbe manjše, smo uredili s preplastitvijo, večji del poti v dolžini 450 m pa smo zaradi prevelikih poškodb in slabe predhodne utrditve v celoti na novo asfaltirali.

MIČ, občinska uprava

Urejena nova postajališča šolskih prevozov

Z namenom večje prometne varnosti šolskih otrok ter prijaznejšega čakanja na šolski prevoz v primeru slabih vremenskih vplivov so bila ob začetku šolskega leta urejena tri avtobusna postajališča: Dolščaki, Rašica in Veliki Ločnik.

Avtobusno postajališče Veliki Ločnik

Avtobusno postajališče Dolščaki

Avtobusno postajališče Rašica

MIČ, občinska uprava

S 13. seje občinskega sveta

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v sredo, 14. septembra 2016, sestal na 13. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. potrditev zapisnika 12. redne seje,
2. poročilo odborov,
3. Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o programu opremljanja ter merilih za odmero komunalnega prispevka v Občini Velike Lašče,
4. Odlok o programu opremljanja stavbnih zemljišč za območje »OPPN VP 25-1 Ločica – del«,
5. Obvezna razlaga 48. člena Odloka o občinskem prostorskem načrtu,
6. Elaborat o oblikovanju cene storitve oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče,
7. Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2016 – I,
8. Sklep o ukinitvi javnega dobra,
9. pobude, vprašanja in predlogi svetnikov,
10. poročilo župana.

Po potrditvi zapisnika so predsedniki odbora za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora, odbora za finance in sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu podali kratka poročila o sejah.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:
Ad 3 – Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o spremembah Odloka o programu opremljanja ter podlagah in merilih za odmero komunalnega prispevka v Občini Velike Lašče.

Ad 4 – Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o programu opremljanja stavbnih zemljišč za območje »OPPN VP 25-1 Ločica – del«.

Ad 5 – Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Obvezno razlago 48. člena Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Velike Lašče OPN glede odmikov med stavbami.

Ad 6 – Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Elaborat o oblikovanju cene storitve oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče in Sklep o določitvi višine subvencioniranja cene storitve obvezne občinske gospodarske službe oskrbe s pitno vodo in o cenah oskrbe s pitno vodo na območju Občine Velike Lašče.

Ad 7 - Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o spremembi Odloka o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2016 – I, ki predvideva zmanjšane prihodke in odhodke od teh v do sedaj veljavnem proračunu.

Ad 8 - 1. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel sklep, da se ukine status javnega dobra na parceli št. 1693/4 k.o. 1716 Ulaka, v izmeri 557 m². Navedena parcela postane lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

2. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel sklep, da se ukine status javnega dobra na parceli št. 1693/6 k.o. 1716 Ulaka, v izmeri 717 m². Navedena parcela postane lastnina Občine Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Tanja Uršič, občinska uprava

Obvestilo občanom o uskladitvi cene vode v Občini Velike Lašče

Občina Velike Lašče je v skladu z Uredbo o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Uradni list RS, št. 87/2012, 109/2012), ki določa, da morajo občine cene vode oblikovati po drugačni metodologiji, pripravila nov izračun cene vode, ki bo enotna za vse vodovode v upravljanju koncesionarja Vodokomunalni sistemi, d.o.o.

V ta namen je bil izdelan Elaborat o oblikovanju cen storitev oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče, kjer je izračun nove cene natančno utemeljen. Izračunano ceno, ki bo s strani Občine znatno subvencionirana, je na svoji zadnji seji potrdil občinski svet.

Subvencija cene je bila predlagana zaradi dejstva, da je v naši občini kar 88 zelo razpršenih naselij in posledično okrog 130 kilometrov vodovodnega omrežja, kar ob velikem številu nujno potrebnih pripadajočih objektov (vodohrani, črpališča) predstavlja velik strošek tako izvajanja storitve kot izgradnje in vzdrževanja infrastrukture.

Cena na položnici bo po novem sestavljena samo iz dveh postavk:

- vodarina, ki pokriva stroške izvajanja javne službe,
- omrežnina, ki pokriva letne stroške javne infrastrukture: amortizacijo, zavarovanje, menjavo števnih ur in vzdrževanje hišnih priključkov.

Izračunana cena vodarine je 1,1256 EUR/m³. Subvencionirana cena za gospodinjstva je **0,7325 EUR/m³**. Za gospodarstva občina po navedeni Uredbi cene ne sme subvencionirati.

Izračunana cena omrežnine (ki je odvisna od velikosti vodomera) je **5,1926 EUR** za vodomere dimenzije do DN do 20 (gospodinjstva). Za večje vodomere se cena omrežnine množi z določenimi faktorji. Omrežnina se obračunava kot fiksni mesečni strošek in ni odvisna od porabe vode.

Primerjava cene z nekaterimi drugimi občinami:

OBČINA	Zaračunana VODARINA (v EUR brez DDV)	Zaračunana OMREŽNINA (v EUR brez DDV)
RIBNICA	0,6603	4,976
VELIKE LAŠČE	0,7325	5,1926
SODRAŽICA	0,8671	3,8743
LOŠKI POTOK	0,9814	6,9112
KOSTEL	1,0417	6,9158

Vir podatkov: Ministrstvo za okolje in prostor.

Primer izračuna cene za povprečno gospodinjstvo, ki mesečno porabi 16 m³ vode:

pred spremembo

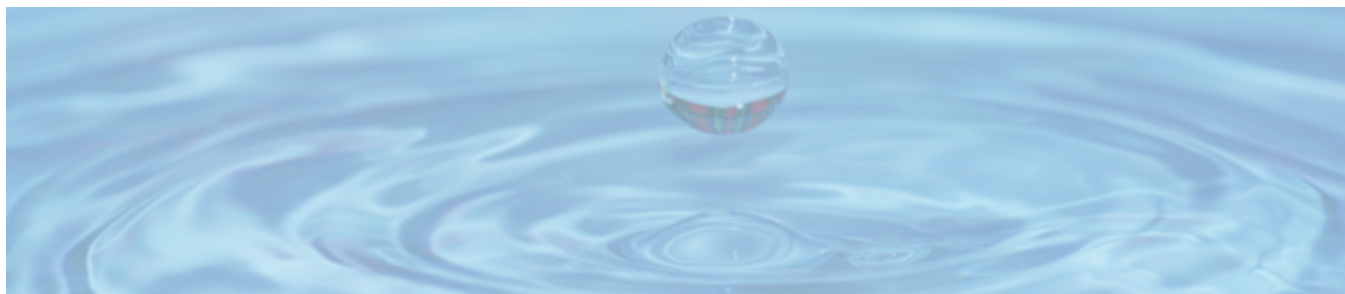
naziv	količina	EM	cena brez DDV	cena z DDV	DDV	Vrednost brez DDV	Vrednost z DDV
vodarina	16	m ³	0,7900	0,87	9,50%	12,64	13,84
števnina (pavšal)	1	20 mm	1,2000	1,31	9,50%	1,20	1,31
vzdrževalnina	1	20 mm	2,7100	2,97	9,50%	2,71	2,97
vodno povračilo	16	m ³	0,0638	0,07	9,50%	1,02	1,12
							19,24

po spremembi

naziv	količina	EM	cena brez DDV	cena z DDV	DDV	Vrednost brez DDV	Vrednost z DDV
vodarina	16	m ³	0,7325	0,80	9,50%	11,72	12,83
omrežnina	1	20 mm	5,1926	5,69	9,50%	5,19	5,69
							18,52

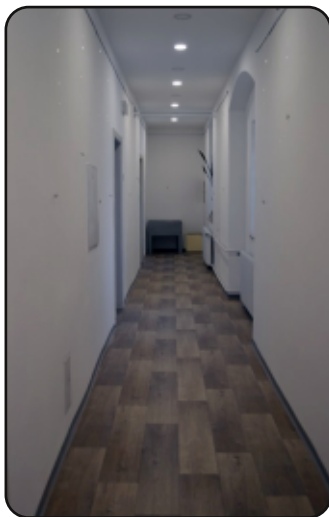
Cena ob povprečni porabi vode se bo na vodovodih Velike Lašče in Rute nekoliko znižala, na vodovodnem omrežju Turjak pa se bo zaradi nižje cene v preteklosti povišala. Nova cena za storitev oskrbe s pitno vodo bo v veljavo stopila s 1. 1. 2017.

Občinska uprava

Vzdrževalna dela v Levstikovem domu

V poletnem času so v Levstikovem domu potekala vzdrževalna in obnovitvena dela. Glavnina del je bila izvedena v knjižnici Frana Levstika. V osrednjem prostoru je bil spuščen strop, stene so bile pobeljene, na novo pa je bila urejena tudi razsvetljava, ki je za knjižnico še kako pomembna. Na novo je bil urejen tudi hodnik pred knjižnico, ki služi v razstavne namene, Levstikova in Stritarjeva spominska soba pa je dobila nov prepoznavni znak na vratih.

V sklopu del so se obnovila tudi okna v sejni sobi in na hodniku pred njo, sanirana je bila zadnja stena dvorane, prebarvan odrski okvir in pobeljeno preddverje pred dvorano. Dela je izvedlo podjetje Grad-Bos, Milan Žagar, s.p., iz Osilnice.

Barbara Pečnik

Letošnje investicije na področju zdravstva, otroškega varstva in šolstva

V letu 2016 so bila proračunska sredstva, namenjena zdravstveni dejavnosti, porabljena predvsem pri nabavi nove laboratorijske opreme, posodobitvi ambulate družinske medicine, nakupu avtomobila, o katerem smo že poročali, obnovi električne napeljave, največji delež pa predstavlja nova čistilna naprava, ki je bila vgrajena v septembru 2016. Prav zdaj pa intenzivno potekajo dogovori in načrtovanje pri iskanju dodatnega prostora za medicinsko sestro referenčne ambulate. Upamo, da bomo ob dobrem sodelovanju z vodstvom zdravstvenega doma Ribnica našli tudi to rešitev.

Na področju otroškega varstva so v poletnih mesecih potekala določena vzdrževalno-investicijska dela, ki jih je financirala občina, prav tako pa tudi pri šoli. Večji strošek predstavlja nabava garderobnih omarič, preureditev učilnice na podružnični šoli Turjak, zamenjava določene opreme v šolski kuhinji, obnova garderob v športni dvorani in obnova igrišča pri podružnični šoli Rob.

V skladu s sprejetim rebalansom proračuna za leto 2016 so narejeni že prvi koraki za podružnično šolo in vrtec Turjak na novi lokaciji. Narejen je posnetek obstoječega stanja objekta (gospodarsko poslopje – hlevi), dela se že del potrebne investicijske dokumentacije, dokument identifikacije investicijskega projekta in idejna zasnova.

Občinska uprava, Veronika Vasič

Naj postane
TRUBARJEVA DOMAČIJA
začetek vajine skupne poti

Trubarjeva domačija,
Rašica 69, 1316 Velike Lašče
www.trubarjeva-domacija.si
info@trubarjeva-domacija.si
T: +386 1 788 10 06

OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče - kulturna šola

V četrtek, 22. septembra 2016, je v Petrovčah potekala zaključna prireditev projekta Kulturna šola. Javni sklad RS za kulturne dejavnosti je letos naziv »kulturna šola« za obdobje 2016–2021 podelil 58 šolam, ki so izpolnile vse pogoje za podelitev tega naslova, med katerimi je bila tudi naša. Bili smo tudi ena izmed 15 nominiranih šol, ki so se potegovala za najvišja priznanja na posameznih področjih kulturnega udejstvovanja oz. za naziv »najbolj kulturna šola leta 2016«.

Celodnevne dogajanje se je poleg ravnatelj in županov nominiranih šol udeležilo še približno 110 učencev (iz vsake šole po dva - našo šolo sta zastopala Zala Starc in Anže Šeme) ter šolski koordinator za kulturo. Župane in ravnatelje nominiranih šol sta gostila župan občine Žalec g. Janko Kos ter direktor JSKD mag. Igor Teršar. Zanje je bil pripravljen poseben program. Učenci in koordinatorji so si ogledali dvorec Novo Celje, nato pa so se učenci udeležili ene izmed osmih delavnic različnih kulturnih tematik. Naša učenca sta se udeležila gledališke delavnice Hmeljarski likof, ki prikazuje zaključek obiranja hmelja in običaje ob tem. Za kulturne koordinatorje pa je bila organizirana predstavitev neobveznega izbirnega predmeta umetnost. Dopoldanskemu dogajanju je ob 14. uri sledil svečani zaključek v dvorani Kulturnega doma II. Slovenskega tabora v Žalcu. Po nagovoru župana občine Žalec Janka Kosa, direktorja JSKD mag. Igorja Tršarja in Irene Kolar, ravnateljice OŠ Petrovče, ki je bila nosilka laskavega priznanja najbolj kulturna šola leta 2015, smo bili priča izjemni gledališki predstavi Nič in vse. Učenci OŠ Petrovče so nas s svojimi mentorji popeljali z umetnostjo skozi čas. Z njimi smo z glasbo in govorjeno besedo potovali skozi zgodovino: od prazgodovine, preko antike, srednjega veka, renesanse, romantike in klasicizma do glasbe 20. stoletja.

Po predstavi, ki je zaradi odlične idejne zasnove in vrhunske in profesionalne izvedbe nastopajočih navdušila prav vsakega v dvorani, je sledil svečani trenutek podelitve priznanj. OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče je prejela posebno priznanje za celostni pristop h kulturi. Naši šoli je teže prireditvi dodala tudi prisotnost naše ravnateljice mag. Metode Kolar in župana Antona Zakrajška. Za najbolj kulturno šolo 2016 pa je bila razglašena OŠ Preserje pri Radomljah.

Irena Budič Pavlič

Novice iz 5. razreda

Komaj dobro se je šolsko leto začelo, že smo opravili kar precej dejavnosti.

Začelo se je že prvi teden septembra, ko smo obiskali Gradež in spoznavali pridelavo prosa, sušenje sadja in predelavo sadja v sok. Domačini nas vedno prijazno sprejmejo, ponudijo nam gostoljubje in prosti čas. Otroci z veseljem prisluhnejo pripovedim o življenju v preteklosti, radi pa poskusijo opraviti tudi kakšno delo na način, ki so ga uporabljali naši predniki.

Že tradicionalno nas je obiskal Jumicar. Po pogovoru o varnosti v prometu je sledilo še praktično delo, in sicer vožnja z mini avtomobilčki na prirejenem vozišču šolskega igrišča. Bilo je zabavno in poučno. Zahvala občini, da nam je omogočila izpeljavo programa.

Lepo vreme nas je povabilo na spoznavanje okolice Velikih Lašč. Obhodili smo jih skoraj v celoti in spoznavali naravne in družbene dejavnike v pokrajini. Zanimivo je bilo slišati tudi utrinke iz preteklosti.

V začetku oktobra smo izpeljali šolo pohodništva v Jelenovem studencu na Stojni. Vreme nam je malo ponagajalo, kljub temu pa smo se imeli lepo. Gospa Štefka nam je povedala veliko o varnem pohodništvu, naučili smo se povijati koleno ali komolec. Pod skrbnim vodstvom vodnika Valterja smo opravili kar nekaj pohodov, večer pa zapolnili ob ognju in družabnih igrah.

V tednu otroka smo si ogledali film v Levstikovem domu, pravo pojedino pa so nam pripravili za samopostrežno malico. Hvala!

Mimica in Marjetka

Teden otroka v šolskih klopek

Prvi teden v oktobru je teden otroka. Le-ta temelji na obeleževanju svetovnega dneva otroka, ki se po priporočilih Združenih narodov praznuje prvi ponedeljek v oktobru.

V tednu otroka smo na šoli imeli različne aktivnosti, pozornosti, ki so popestrile šolsko dogajanje.

Najmlajši so lahko prinesli v šolo najljubšo igračo. Več časa je bilo namenjenega igri, druženju in športnim aktivnostim. Nekateri so brali knjige, poslušali pravljice in pesmice po svojem izboru.

V nekaterih razredih je imel vsak učenec svojega skritega prijatelja. Temu prijatelju je posvečal več pozornosti, mu napisal sporočilce, mu pomagal ...

Na PŠ Turjak so v sodelovanju s skupino Mišk iz vrtca pripravili druženje otrok, ki je ob športnih igrah potekalo na šolskem igrišču.

Teden otroka so na PŠ Rob popestrili z likovno delavnico, ki jo je vodila mama učenca. Izdelovali so origami.

Za vse učence je bila v Levstikovem domu kinopredstava. V duhu dobrodelnosti in v okviru projekta Drobtnice so učenci prve triade in PŠ Rob izdelovali voščilnice ali kartice in nanje zapisali lepe misli. Voščilnice bodo člani Rdečega križa Slovenije razdelili starejšim v mesecu decembru.

so učenci 8. razreda z uporabo znanja fizike pričarali meglo, kar je prineslo med nas pravo jesensko vzdušje.

Petošolci so imeli dvodnevno šolo pohodništva. Pešačili so najprej do Jelenovega studenca, nato pa še na Mestni vrh in Fridrihštajn ter imeli predavanja o prvi pomoči in pohodništvu.

V sklopu tedna otroka, čeprav z malo zamika, so bile za učence 6. in 8. razredov organizirane delavnice o varni in odgovorni rabi interneta SAFE.SI. V sodelovanju s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pa smo imeli tudi Prometni kviz. Učenci 4. in 5. razreda so ves teden odgovarjali na vprašanja, na koncu je sledil žreb praktičnih nagrad.

Občina Velike Lašče – Trubarjeva domačija je v okviru akcije Z igro do dediščine pripravila program Levstikov Martin Krpan. V Levstikovi in Stritarjevi spominski sobi so učenci prve triade spoznali povest Martin Krpan pisatelja Frana Levstika in kraje, kjer je povest nastala. Gospa Slava Petrič je Levstikov značaj predstavila z anekdotami iz Levstikovih mladostnih dni. Ogledali so si razstavo različnih knjižnih izdaj Martina Krpana iz zasebnih zbirk ter likovne upodobitve velikega literarnega junaka. Posebna zahvala gre Občini Velike Lašče za povabilo in ge. Slavi Petrič, ki nas je na prijeten način popeljala v čase naših velikih mož.

Teden otroka se je zaključil s samopostrežno malico. Učenci so si sami izbirali svojo najljubšo jed med pestro ponudbo.

Renata Gradišar
Fotografije: Matic Praznik,
Kristina Šilc Čirovič, Ljubica Galun

Male sive celice 2016

Z letošnjim šolskim letom se je koncept razvedrilno-izobraževalne oddaje MSC popolnoma spremenil. Ekipa po novem ne sestavljajo več samo sedmošolci, ampak po en sedmošolec, osmošolec in devetošolec. Po 22-ih letih je Pavle Ravnohrib vodenje oddaje predal mlademu Niku Škrlecu. Zakaj vam lahko povemo vse to? Ker smo sami doživeli vse te novosti.

Za uvrstitev na tekmovanje na televiziji še vedno potekajo predtekmovanja po posameznih regijah. Sami smo se udeležili predtekmovanja Dolenjske regije. V četrtek, 22. 9. 2016, smo se odpeljali na OŠ Sava Kladnika v Sevnico. Gostitelji so se zelo potrudili in pripravili pester pozdravni program in glasbene točke za čas čakanja na pisne rezultate. Ogledali smo si tudi kratek film, ki so ga posneli pri izbirnem predmetu in z njim dosegli prvo mesto v državi. Na predtekmovanju je sodelovalo kar 33 ekip iz 18-ih šol.

Našo šolo sta zastopali 2 ekipi (ekipa a: Gašper Pirkovič, 9. a, Zala Kastelic, 8. a in Miha Kaplan, 7. b in ekipa b: Blaž Štefin, 9. a, Jaša Nika Petrovič, 8. a in Tjaša Marolt, 7. a).

Na pisnem delu (ekipe pišejo 20 minut) sta se obe ekipi dobro odrezali. Ekipa b je dosegla 37 točk od 50-ih; ekipa a pa je dosegla 5. mesto med 33 ekipami. Dosegli so 45 točk od 50-ih. (Zmagovalna ekipa je zbrala 48 točk.)

Po pisnem delu je za ekipo a sledil še ustni del pred publiko in strogo komisijo. Ustni del je imel 4 naloge iz 4 različnih področij: glavna mesta evropskih držav, snovi,

sladice in književnost. Na ustnem delu je bil zelo pomemben dejavnik sreča. Naši učenci je tokrat niso imeli. Na tekmovanje na televiziji se niso uvrstili, verjamem pa, da nam bo z dodatnim delom in vztrajnostjo tudi to uspelo!

Kako pa smo prišli na TV Slovenija in stestirali tudi studio MSC, kljub temu da se uradno nismo uvrstili med tekmujoče ekipe??

Največja zasluga za to gre Klemenu Pečniku, ki nas je povabil na snemanje pilotne oddaje MSC. Ne samo to, Televizija Slovenija nam je omogočila tudi brezplačen prevoz in malico! Na tem mestu se vsem iskreno zahvaljujemo!

Snemanja se je udeležilo 40 otrok, med njimi tudi tekmovalci: Blaž Štefin, Zala Kastelic in Miha Kaplan. Takoj ko smo prišli na TV, so tekmovalci odšli v masko in preizkusit nov studio. Ostali smo čakali v garderobi.

Pripravili smo se na vseh področjih. Z nami je šel »POPSI«, ki ga je tokrat oblekel Nik Hren. Z vzpodbudami je odlično animiral naše navijače. Z napisi in glasnimi ragljami so učenci več kot odlično izpolnili svoje naloge navijačev. In tokrat so tekmovalci »z levo roko« odpravili nasprotnike. Na koncu je bil rezultat 61:37. Ker pa je bila to pilotna oddaja, našega »uspeha« ne bomo videli na TV Slovenija.

Naši učenci so z odličnim zastopanjem naše šole pripomogli k izpopolnjevanju novega koncepta in preverjanju končne podobe oddaje MSC. Izkazali so se tudi kot potrpežljivi statisti, ker se snemanje večkrat prekinja in kadri ponavljajo.

Na poti domov so na avtobusu veselo izmenjevali vtise in bili ponosni, da so bili na Televiziji Slovenija.

Mentorica: Renata Lesar Hržič

Pester september za učence PŠ Rob

V sredo, 14. septembra, je bil čudovit sončen dan. Odpravili smo se peš na Karlovico. Na Griču smo se srečali z učenci centralne šole in učenci PŠ Turjak. Pot smo nadaljevali v zelo dolgi koloni, saj nas je bilo kar 165. Po kratkem postanku smo na igrišču vrtca Sončni žarek na Karloviči pomalicali, se družili in srečali z vrtičkarji ter vzgojiteljicami. Sledila je vrnitev na izhodiščno točko pohoda. Dan je minil brez poškodb, veliko pozornosti smo namenili prometni varnosti. Čestitamo vsem udeleženi prvošolčkom, kar 45 jih je bilo, ki so zmogli dolgo in terensko razgibano pot. Ostali učenci so pa tako že navajeni različnih pohodov.

V četrtek, 22. septembra, je bil za učence prav poseben dan. Zbrali smo se v Domu krajanov Rob, kjer so nas pričakale članice KUD-a Rob, sekcija Čajanke, in sedem predstavnic Aktiva podeželskih žena, ga. Magdalena in ga. Zdenka. Pripravile so nam kar šest različnih delavnic: ličkanje koruze, pletenje kitk in oblikovanje predpražnika, "ruženje" koruze, izdelovanje rožic iz ličkanja ter vezanje in obešanje koruze. Vsi učenci so se preizkusili prav v vseh veščinah. Posebno veliko zanimanja je bilo za vrtenje starega ružilnika koruze. Ogledali smo si že izdelane izdelke iz koruze in pripravili čudovito razstavo. Potem pa je sledilo presenečenje za vse. Ga. Zdenka nas je pogostila s »tortico« iz polente in koruznimi žganci z ocvirki. Veliko otrok jih je poizkusilo prvič. Jedli smo koruzni kruh, namazan z domačo slivovo marmelado, in koruzno pecivo. Ga. Micka pa nas je presenetila z obloženimi kruhki, ker je praznovala rojstni dan, in vsi smo ji zapeli. Niso pa manjkale niti hruške stare sorte in grozdje. Izvedeli smo za star kmečki običaj – ličkanje. Ni nam bilo težko sodelovati v delavnicah, ki so bile odlično organizirane in izpeljane.

V ponedeljek, 26. septembra, pa smo sodelovali s PGD Rob in PGD Veliki Osolnik. Poučili smo se teoretično in praktično. Veliko učencev je že aktivnih pri mladih gasilcih in pridno tekmujejo. Gasili smo s prahom in vodo. Ogledali smo si različna vozila, opremo, spoznali posamezna povelja in tekmovali. Seveda pa tudi gasilci niso pozabili na pogostitev. Zahvaljujemo se gasilcem Metodu, Jožetu, Vladimirju in Alešu, ki so žrtvovali svoj čas, da so nam pripravili zanimiv in poučen dan.

Obiskal nas je tudi Slavko Duščak in nam s svojo ekipo pripravil prijeten poligon v okviru mini košarke. Policist Janko Dijak je učence 1. in 2. razreda popeljal na poučen sprehod v bližnjo okolico. Teoretično in praktično smo se poučili o prometni varnosti.

Iskrena hvala vsem in vsakemu posebej, ker ste nam pripravili nepozaben in zanimiv dan.

Učiteljici Dragica in Sonja

Spet odličen nastop velikolaških učencev na krosu v Loškem Potoku

Na hladno sredo, 5. 10. 2016, smo se z učenci udeležili tradicionalnega krosa, ki ga v bližini Loškega Potoka vsako leto organizira tamkajšnja šola. Krosa so se udeležili učenci in učenke sedmih osnovnih šol, tako da je bila konkurenca zelo dobra. Naši učenci na tem krosu tradicionalno dosegajo odlične rezultate. Tudi tokrat ni bilo nič drugače.

Ina Iva Šeme

Anej Šeme

Osmošolki

Naši učenci so na tekmovanju osvojili devet mest, ki prinašajo medalje, ob tem pa še štiri četrta in tri peta mesta. Le učenci iz OŠ Brezovica so bili po številu medalj rahlo uspešnejši (10).

Na prvo stopničko sta se povzpela **prvošolka Ina Iva Šeme** in **četrtšolec Anej Virant**. Stopničko nižje so svojo zasluženost medaljo prejeli **drugošolec Miha Otoničar**, **tretješolec Jakob Šeme**, **šestošolka Ajda Kokovnik** in **osmošolka Tinkara Perhaj**. Na najnižji stopnički pa so stali še **tretješolka Ula Klobučar**, **šestošolec Blaž Zgonec** in **osmošolka Tita Perc**.

Nehvaležno četrto mesto so osvojili:

Martin Čop (3. r.),
Katarina Smrekar (5. r.),
Domen Benčina (7. r.) in
Nik Škof (9. r.).

Večina učencev se bo udeležila tudi množične tekaške prireditve – Ljubljanskega maratona, vsi pa že nestrpnost pričakujemo aprilski, 20. Krpanov kros.

Bojan Novak

Šola pohodništva v Jelenovem studencu

Zahvaljujemo se vsem članom društva, ki so nam pomagali izpeljati oba dneva. Priporočamo se še za naslednje šolsko leto. Lepo pozdravljamo tudi veverico!

Kot že vrsto let smo tudi letos 3. in 4. oktobra izpeljali dvodnevno Šolo pohodništva pri Jelenovem studencu. Prisotnih je bilo 37 petošolcev s spremljevalci. Pogrešali smo Jožico in Borisa Zadravca.

Skupaj s člani PD Kočevje smo pripravili dva zanimiva, a ne naporna dneva. Na začetku nas je dež temeljito opral. Zbrali smo se na parkirišču PD Kočevje. Prtljago smo naložili v avtomobile, nato pa se z vodnikom Valterjem Šturmom odpravili v hrib. Do koč smo prišli vsi premočeni in se tako navajali premagovati težave na poti. V koči sta nas prijazno sprejela Primož in Mitja. Mokre stvari smo posušili, v koči je bilo prijetno toplo, kosilo pa zelo dobro. Po kosilu smo prisluhnili g. Milanu Mlakarju, ki nam je predstavil Patagonijo v sliki in besedi. Čudovito! Nato nam je ga. Štefka Ule spregovorila o prvi pomoči in opremljenosti pohodnikov. Še sonce je posijalo in ostalo je nekaj časa za druženje in igro. Dan smo zaključili s pogovorom o požarni varnosti, sedenjem ob ognju pred kočo in večerjo. Po večerji smo odšli v temi prisluškovati gozdu. Vodil nas je g. Mitja, ki je skrbel tudi za to, da nismo bili lačni.

Naslednji dan smo odšli z g. Valterjem na Fridrihštajn. Opazovali smo čudovito pokrajino in mesto Kočevje v megli. Ko smo prispeli na Mestni vrh, pa megle ni bilo več in bili smo očarani nad lepim razgledom. G. Valter nam je pripovedoval o Kočevju in svoji uspešni poti športnika. Do koč smo prišli vsi srečno, tudi tako, da smo en čevljev povili s poveljem, ker se je odlepil podplat. Po odličnem kosilu smo pospravili in se odpravili v dolino. Tudi tokrat smo imeli težave s čevlji, a so se v nahrbtniku slučajno našli šolski copati in stvar je bila rešena. Konec dober, vse dobro.

Vtisi učencev

Oskrbniki so bili prijazni. Všeč mi je bilo, ko smo hodili po skalah. Zdelo se mi je v redu. Nikoli še nisem bila v koči. (Tia)

Všeč mi je bil pohod na Fridrihštajn in Mestni vrh. Ni mi bil všeč pire krompir, pa tudi dež je bil. (Luka)

Najbolj všeč mi je bilo, ko smo se igrali. Všeč mi je bilo, ko je prišla veverica po hrano. Ko bom večji, bom šel še enkrat. (Mihael)

Šola pohodništva mi je bila kar všeč. Veliko smo hodili in to mi je bilo všeč. Dobro je bilo to, da je koča izven mesta. Vzmetnica in vzglavnik sta bila trda kot kamen. (Matej)

Všeč mi je bila hrana. Ni mi bilo všeč, da je padal dež, a smo vse posušili. Zelo lep je bil pogled s Fridrihštajna. (Alen)

Zelo lepo mi je bilo, da smo se greti ob ognju in pekli hrenovke. Tam sem se počutila res dobro. Ko bom velika, upam, da bom lahko prišla na Triglav. (Eva)

Všeč mi je bilo, ko smo igrali nogomet in šli na večerni pohod. Zelo rad hodim v hribe. (Žak)

Na pohodništvu mi je bilo zelo všeč. Še posebno pa je bilo dobro, ker smo hodili in sami sebi delali dobro. Najbolj pa mi je bilo všeč, kako so nas v koči po dolgi poti lepo sprejeli. Koča je na lepem kraju. (Sara)

Meni je bilo zelo všeč. Okoli koč je lepa narava. Najbolj pa mi je bilo všeč na Fridrihštajnu. Hrana je bila v redu. (Neja)

Foto in zapis: Marjetka Koprivec, vodja

Levstikov večer

28. septembra je minilo 185 let od rojstva slovenskega književnika Retenčana Frana Levstika. Knjižnica Frana Levstika je v sodelovanju z Občino Velike Lašče in KUD Primož Trubar pripravila spominski večer, katerega pobudnik je bil **župan Občine Velike Lašče Anton Zakrajšek**.

Slovesnost smo pričeli ob Levstikovem spomeniku, kjer so pevci **Velikolaške vokalne skupine** pričarali svečano vzdušje, igralec KUD Primož Trubar **Matjaž Gruden** pa je z izjemnim občutkom za Levstikov jezik oživil lik Martina Krpana. Kulturni program smo nadaljevali v Levstikovem domu z gostom **ddr. Igorjem Grdino**, slovenistom in zgodovinarjem, izvrstnim poznavalcem zgodovine starejše slovenske književnosti ter kulturne in politične zgodovine 19. stoletja. Predavatelj je najprej izpostavil literarno vrednost Levstikovega Martina Krpana, ki je s svojo premišljeno zgradbo in dovršenim slogom upravičeno uvrščen v kanon slovenske književnosti, Levstika pa predstavil kot steber slovenskega literarnega ustvarjanja z močnim vplivom na svoje sodobnike. Predavatelj je nekaj več časa namenil tudi Levstikovemu pesniškemu ustvarjanju, saj je po njegovem po krivem zapostavljeno. Ddr. Grdina nas je navdušil s svojo duhovitostjo in spretnim iskanjem vzporednic med Levstikovim obdobjem in današnjim časom. Svoje misli je zaokrožil z razmišljanjem o branju: branje slovenskih literarnih del je osnova za naš obstoj in slovenski jezik moramo ohranjati na vseh nivojih, saj smo le v njem

suvereni in samozavestni. Prav tako moramo otrokom omogočiti branje in jih spodbuditi k branju različnih besedil; po njegovem nobena niso pretežka, saj si z branjem nabiramo izkušnje, ki nam pomagajo na poti skozi življenje. Njegove zaključne misli nosijo v sebi enako sporočilo, kot ga je zagovarjal Levstik sredi 19. stoletja.

Večer je bil prežet s poezijo, k čemur je piko na i dodal **glasbeni gost Boštjan Soklič**, soustanovitelj skupine Tantadruj, ki je uglasbila prenekatere pesmi slovenskih pesnikov: Prešerna, Ketteja, Murna, Jenka, Cankarja in drugih, minil pa je z Martinom Krpanom. Na razstavi knjižnih izdaj in likovnih upodobitev smo ga lahko spoznali v številnih različicah, s čimer nam je ponovno dokazal, da je večni junak, ki buri domišljijo mnogim umetnikom.

Vsem izvajalcem kulturnega programa se iskreno zahvaljujemo za njihov prispevek, Občini Velike Lašče pa izrekamo hvaležnost za pobudo in soorganizacijo dogodka.

Knjižnica Frana Levstika

Foto: Vladimir Peček, Nika Perovšek

Martin Krpan: razstava knjižnih izdaj in likovnih upodobitev ob 185. obletnici rojstva Frana Levstika

Levstikov dom, Velike Lašče, 29. 9. 2016–31. 10. 2016

»Kdo ne pozna Levstikovega Krpana? To ti je grča! Kdor bo pisal kdaj (zdaj še ni taka sila) zgodovino slovenske proze, on se bo moral ustaviti, ko pride do Krpana, pa pogledati nazaj – potem naprej in ločiti prozo pred Krpanom in za Krpanom.« (Josip Stritar, Pogovori, 1870)

Levstikova povest Martin Krpan, ki je bila prvič objavljena v Slovenskem glasniku leta 1858, je pustila globok pečat ne samo v slovenski književnosti, ampak tudi v založništvu, v zgodovini in razvoju ilustracije, v likovni umetnosti itd. Vse to skuša prikazati razstava Martin Krpan. V njej se prepletajo trije deli. Osrednji del in najboljšežnejši del razstave predstavljajo knjižne izdaje Martina Krpana.

Vključene so izdaje iz zasebnih zbirk. Najobsežnejša je zbirka župana Antona Zakrajška, ki je bil tudi pobudnik za pripravo razstave. Od skupno 57 predstavljenih knjižnih izdaj je kar 32 njegovih. Vključene pa so tudi izdaje Zalke Lavrič iz Prilesja, Milene Gačnik in Marije Tiselj z Rašice. Izbor smo naredili še v sodelovanju z Mestno knjižnico Ljubljana, in sicer smo v razstavo vključili knjige Slovanske knjižnice, Knjižnice Prežihovega Voranca iz Ljubljane in velikolaške knjižnice Frana Levstika.

Drugi del predstavljajo knjižne ilustracije. Martin Krpan je slikanica. Slovenski likovni umetniki so izmed Levstikovih proznih del največkrat ilustrirali ravno povest Martin Krpan, in tako je le-ta morda tudi najpogostejše ilustrirano delo slovenske književnosti.

V prvem prostoru so na ogled reprodukcije najbolj znanih ilustracij, ki so sicer del Levstikove spominske zbirke. Sledijo si v kronološkem vrstnem redu (od Smrekarjeve prve upodobitve v slikanici leta 1917, do upodobitve Lojzeta Perka, najbolj znane upodobitve Toneta Kralja, Borisa Kobeta, Marijana Amaličtija, Barda Lucundusa, Klavdija Palčiča in tako naprej). V drugem prostoru pa so na ogled slikanice z ilustracijami novejšega datuma, med drugim tudi upodobitev v obliki stripa Mikija Muštra.

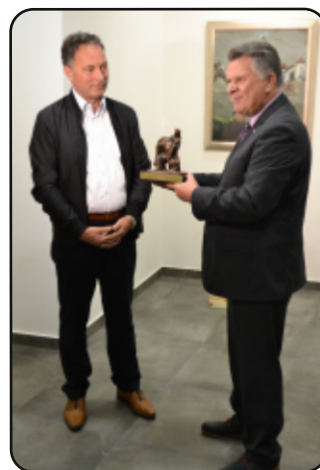
Razstavo zaokrožujejo likovne upodobitve Krpana lokalnih umetnikov. Na steni visijo slike iz zbirke KUD-a Primož Trubar Velike Lašče, ki so nastajale ob slikarskih srečanjih Trubarjevi kraji. Osnovna motivika se navezuje na Levstika: Fran Levstik, Ilijev kozolec, pod katerim je nastal Martin Krpan, Levstikov spomenik pred velikolaško

cerkvijo. Med knjigami se sprehajajo glineni Krpani Ane Češarek iz Dolenje vasi, značilne varjene skulpture Aleksandra Arharja in skulpture Dušana Zekovića-Hazeta.

Izbor in postavitve: mag. Barbara Pečnik in Nika Perovšek
Izvedba: Občina Velike Lašče, zanjo župan Anton Zakrajšek

Na otvoritvi je razstavo predstavila mag. Barbara Pečnik. Ob tej priložnosti je župan Anton Zakrajšek svojo zbirko poklonil Trubarjevi čitalnici na Trubarjevi domačiji, za kar se mu lepo zahvaljujemo.

Razstava je ob otvoritvi postala bogatejša še za en eksponat. Župan Občine Cerknica Marko Rupar je ob tej priložnosti poklonil Občini Velike Lašče bronast kipec Martina Krpana, delo akademske kiparke Milene Braniselj.

Razstava bo v Levstikovem domu odprta vse do 31. oktobra 2016, nato pa se bo preselila na Trubarjevo domačijo.

Ogled je možen po vnaprejšnjem dogovoru na: 01 788 10 06 in info@trubarjeva-domacija.si.

Mag. Barbara Pečnik
Foto: Lidija Čop, Barbara Pečnik, Nika Perovšek

FRAN LEVSTIK (28. 9. 1831–16. 11. 1887)

Nekaj utrinkov iz Levstikovih preteklih praznovanj v Velikih Laščah ⁽¹⁾

*Fran Levstik,
kot ga je upodobil
Božidar Jakac,
arhiv dedičev Janeza
Grudna, Velike Lašče*

Fran Levstik je bil eden redkih slovenskih pisateljev, ki je dobil priznanje za svoje delo takoj po smrti. Pogrebna slovesnost, ki jo je organiziralo Slovensko pisateljsko društvo, je bila podobna veliki narodni manifestaciji, za pogrebom so šli vsi najpomembnejši deželni predstavniki, kot npr. deželni grof Thurn, deželni predsednik baron Winkler, ljubljanski župan Peter Grasseli, občinski odborniki, svetniki, magistrski uradniki, deželni sodniki, profesorji, učitelji, duhovniki ... Levstik je imel veliko sovražnikov, ki pa se po njegovi smrti kar naenkrat skupaj z njegovimi prijatelji začnejo zavedati njegovega pomena, še posebej pomena njegovih prizadevanj za slovenski jezik. Pisati so se začeli spominski govori in zapisi o njem. Naenkrat se je z Levstikom kot idejo enačilo vse slovensko narodno, vseh političnih usmeritev.

POSTAVITEV SPOMENIKA LEVSTIKU V VELIKIH LAŠČAH LETA 1889

Frana Levstika so v Velikih Laščah vedno slavili. Dve leti po njegovi smrti leta 1889 so Levstiku v Velikih Laščah postavili spomenik, ki ga je zasnoval in izdelal velikolaški podobar Franc Jontez. Slovesnosti s kresovi, ognjemeti, z godbo in s koncerti so trajale kar dva dni, 11. in 12. avgusta 1889. Odkritja spomenika se je udeležilo nad 40 različnih društev, državnih organov in raznih korporacij s številnimi predstavniki. Zastopstva so

poslala vsa slovenska mesta in večji kraji, poleg tega tudi Koroški Slovenci, Čehi, Dunaj, ... Prišli so državni in deželni poslanci, številni doktorji in profesorji. Iz Ljubljane skozi Lavrico v Velike Lašče se je pomikala nepregledna kolona voz in kočij. Slavnostni govornik je bil Janko Kersnik, na banketu pod Grebenčevim kozolcem pa med drugimi tudi pisatelj Ivan Tavčar. Popoldne je bila v Retjah na rojstni hiši odkrita spominska plošča z napisom: »V tej hiši je bil porojen 28. 9. 1831 Fran Levstik učenjak in pesnik«. Ker se je ulila huda ploha, je žal nameravana velika ljudska veselica odpadla. ⁽²⁾

*Levstikova rojstna hiša v Dolnjih Retjah,
foto: Fr. Vesel, hrani NUK.*

PAZNOVANJE 100. OBLETNICE LEVSTIKOVEGA ROJSTVA LETA 1931

Za proslavo 100. obletnice Levstikovega rojstva leta 1931 so velikolaški veljaki oblikovali poseben pripravljalni odbor, ki so ga med drugim sestavljali velikolaški župan Ivan Hočevar, politik Ivan Pucelj in velikolaški župnik Jakob Ramovš.

*K stoletnici Levstikovega rojstva,
Ilustrirani Slovenec, 26. julij 1931, št. 30*

Slovesnosti so potekale zadnjo soboto in nedeljo v juliju, na njih so se zbrali predstavniki vsega slovenskega naroda in množice Levstikovih častilcev iz vseh slovenskih krajev. Zvečer so zagoreli kresovi na bližnjih gričih, v Sokolskem domu je bila akademija s slavnostnim govornikom dr. Antonom Slodnjakom. ⁽³⁾

Osmrtnica Pisateljskega društva, ki je bila objavljena v Ljubljanskem zvonu 1. decembra 1887

Tudi tokrat so se proti Velikim Laščam valile množice. V Ilustriranem Slovencu so oglaševali, naj se ljudje odpravijo na pot z vlakom: »Kupi v Ljubljani vozni listek za železnično progo Ljubljana – Kočevje do postaje Velike Lašče (srez Kočevje). Ko prevoziš 46 vijugastih kilometrov, zavedaj se, da stojiš na slovenskih klasičnih tleh [...]«⁽⁴⁾ Potnikom je bila na voljo vstopnica za četrtinsko vožnjo z vlakom v Velike Lašče.

Povorka s
kolodvora v Retje
Fotografija - last
Tanje Debeljak,
Ribnica

Ljudstvo se je v nedeljo zbralo že dopoldne v Retjah, ki so bile vse okrašene z zastavami, slavaloki in mlaji. Zbrani množici je pisatelj Vladimir Levstik govoril o pomenu Frana Levstika za naš knjižni jezik. Popoldne je sledila slovesnost na velikolaškem trgu pred spomenikom. Slavnostni govornik Oton Župančič je odkril na spomeniku portretno plaketo Frana Levstika, ki jo je izdelal Levstikov birmanec kipar Svitoslav Peruzzi. Med govorniki sta bila tudi češki pisatelj Fran Wollman kot zastopnik slovanskih inštitutov v Pragi, Brnu in Bratislavi in srbska profesorica Ljubica Janković.⁽⁵⁾

Kopija prve strani razglednice,
izdane leta 1931,
s Peruzzijevo plaketo
Fotografija - last Tanje Debeljak,
Ribnica

Slavnostni govornik Oton Župančič in Levstikov spomenik po
odkritju plakete leta 1931, hrani: NUK.

Robarji pred Levstikovim spomenikom leta 1931
Fotografija - last Stanislave Škulj, Rob

LEVSTIKOVO LETO 1981

Franu Levstiku in praznovanju 150. obletnice njegovega rojstva je bilo posvečeno celo leto 1981. Še posebej pa je bilo slovesno v septembru. Leta 1981 so se prvič srečali likovni umetniki na likovnem srečanju Trubarjevi kraji. Otvoritev razstave »Velikolaški motivi« se je odvila 19. septembra. Na isti dan so bili odprti tudi razstava knjižnih ilustracij del Frana Levstika, ki jo je pripravilo Društvo slovenskih likovnih umetnikov in razstava slik, fotografij in tiska brigade Frana Levstika. Odprt je bil prenovljen kulturni dom in ob tej priložnosti preimenovan v Levstikov dom. KUD Primož Trubar je v njem premierno zaigral dramo Jožeta Javorška Ljudski glas, pevci Moškega pevskega zbora KUD Primož Trubar so priredili svoj koncert. Ves teden so potekale najrazličnejše prireditve. Osrednja prireditev je potekala 27. septembra 1981. Slavnost se je pričela ob 10.30 pred Levstikovim spomenikom v Velikih Laščah, nato je povorka tabornikov krenila v Retje na pravi Levstikov tabor s podelitvijo domicila Levstikovi brigadi in bogatim kulturnim programom. Slavnostni govornik je bil akademik Josip Vidmar.⁽⁶⁾ Zvečer so v Levstikovem domu igralci Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane zaigrali gledališko igro Martin Krpan v režiji Dušana Jovanoviča. Levstikove prireditve so se iztekle v ponedeljek, ko je velikolaška delegacija položila venec na Levstikov grob na Navju.⁽⁷⁾

Množica na Levstikovi proslavi, foto: Janez Pukšič,
redakcija Dela; last: Gregorja Puclja, Velike Lašče

100. OBLETNICA LEVSTIKOVE SMRTI

Ob 100-letnici smrti leta 1987 so domačini simbolično vzdali spominsko ploščo na prostoru nekdanje njegove domačije. Pisateljev doprski kip je podaril kipar Jakov Brdar.

V Dolnjih Retjah leta 1987, foto: Niko Samsa

Kulturni večer v Levstikovem domu, 1987, foto: Niko Samsa

Zadnje veliko praznovanje v Levstikovo čast je bilo 30. septembra leta 2011 v Dolnjih Retjah, ko je Občina Velike Lašče skupaj z Javnim zavodom Trubarjevi kraji in KUD Primož Trubar Velike Lašče pripravila slavnostno prireditev ob 180. obletnici rojstva našega velikega Retenčana. Pred spominsko ploščo je spregovoril slavnostni govornik dr. Matjaž Kmecl, pod vaško lipo pa so pripravili člani KUD Primož Trubar in pevke ribniškega noneta Vitra bogat kulturni program.

Zbrala in zapisala B. Pečnik.

Viri in literatura:

- 150-letnica rojstva Frana Levstika, program prireditev, Odbor za proslavo 150-letnice rojstva Frana Levstika, KS Velike Lašče, Velike Lašče 1981.
- Janez Debeljak, Popotovanje k Levstiku, Založba obzorja, Maribor 1981.
- Frančišek Lampe, Levstikova slavnost v Velikih Laščah, v: Dom in svet, 2 (1889) 8, str. 180.

- Arhiv Trubarjeve čitalnice na Trubarjevi domačiji
- Občinsko glasilo Občine Velike Lašče Trobla 6/2011

Opombe:

- (1) Vsebina in gradivo, uporabljena iz predstavitve F. Levstika na razstavi Brez Laščanov ni Lašč ob 100. obletnici podelitve trških pravic leta 2013, ki je bila postavljena na Trubarjevi domačiji na Rašici (avtorja: B. Pečnik in A. Perhaj, izvedba JZ Trubarjevi kraji)
- (2) Janez Debeljak, Popotovanje k Levstiku, Založba obzorja, Maribor 1981, str. 129-130; Slovenski narod, 12. avgust 1889; Frančišek Lampe, Levstikova slavnost v Velikih Laščah, v: Dom in svet, 2 (1889) 8, str. 180
- (3) Janez Debeljak, Popotovanje k Levstiku, Založba obzorja, Maribor 1981, str. 130
- (4) Ilustrirani Slovenec, 26. 7. 1931, št. 30
- (5) Janez Debeljak, Popotovanje k Levstiku, Založba obzorja, Maribor 1981, str. 130
- (6) Podrobneje o Levstikovem taboru je ob 180. obletnici pisateljevega rojstva leta 1981 po pogovoru z Bogomirjem Samso zapisala Ivanka Peterlin v občinskem glasilu (Trobla 6/2011, str. 14,15).
- (7) 150-letnica rojstva Frana Levstika, program prireditev, Odbor za proslavo 150-letnice rojstva Frana Levstika, KS Velike Lašče, Velike Lašče 1981

Občina Velike Lašče
vabi na

PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE,

ki bo v ponedeljek, 31. oktobra 2016,
ob 19. uri
na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Slavnostni govornik bo
častni škof Evangeličanske cerkve
GEZA ERNIŠA.

Kulturni program bodo oblikovali
pevci zbora **Cantate**
iz Murske Sobote in
učenci Glasbene šole Ribnica,
oddelek Velike Lašče.

VABLJENI!

Dnevi evropske kulturne dediščine

DEDIŠČINA OKOLI NAS

29. 9. 2016–8. 10. 2016

Z Levstikovim kulturnim večerom in odprtjem razstave Martin Krpan so se v Velikih Laščah pričeli tudi Dnevi evropske kulturne dediščine, ki so se letos odvijali pod geslom »Dediščina okoli nas«. Letošnja tema v prvi vrsti nagovarja dediščinske skupnosti. Kot so zapisali koordinatorji iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, dediščina ne nastaja le doma, ko se odločimo, da ohranimo posamezen dragocen predmet, zgodbo ali modrost, ampak sta v nekem okolju pomembna tudi odločitve in dogovor skupnosti o tem, kaj je pomembno ohraniti za naše prihodnje rodove. Pri tem je treba poudariti, da dediščina niso le velike in pomembne stavbe, ampak tudi majhno, preprosto, na videz nepomembno, kot je npr. perišče ob vodi, izdelovanje zobotrebcev, poznavanje ljudskih običajev, peka poprtnikov in še kaj.

V letošnje praznovanje smo v Velikih Laščah tako kot že nekaj preteklih let vključili Društvo podeželskih žena, ki je prvega oktobra pripravilo tradicionalni Bučno-marmeladni dan in v njem prepletlo najrazličnejše izročilo. Kaj vse se je dogajalo na prireditvi, boste lahko prebrali v njihovem posebnem prispevku.

DEKD smo zaključili na Trubarjevi domačiji v petek, 7. oktobra, z odprtjem likovne razstave umetnika Pavla Ščurka. Pavle Ščurk se je rodil leta 1947 v Ljubljani, sedaj živi v Škriljah v občini Ig, vendar pa je po rodu iz naših krajev, iz vasi Ščurki pri Podturjaku, kar se zagotovo čuti tudi v njegovem ustvarjanju. Izobraževal se je pri akademskih slikarjih Savu Sovretu in Dušanu Fišerju.

Do sedaj je pripravil že 64 samostojnih razstav v Sloveniji, sodeloval je na več kot 230 skupinskih razstavah

in 15 razstavah v tujini. Za svoje delo je prejel številne nagrade in pohvale, med njimi 1. nagrado v akvarelu in 1. nagrado v stafelajnem slikanju na Ex-tempore v Piranu, prve nagrade na Ex-temporih v Ljubljani, Izoli, Žetalih, Dupljah v Sori itd.

Umetnik Pavle Ščurk je sicer že stari znanec Trubarjeve domačije. Že vrsto let sodeluje na likovnih srečanjih Trubarjevi kraji. Tokrat pa se je prvič predstavil s samostojno razstavo, ki jo je naslovil »Akrili in akvareli«. Kot nakazuje že sam naslov, je mojster akvarelne, akrilne pa tudi oljne tehnike. Je krajinar, saj pri ustvarjanju črpa iz narave, pokrajine.

Razstavo in umetnika je predstavila Helena Grebenc Gruden, kulturni program pa so popestrile učenke Glasbene šole Ribnica, oddelka Velike Lašče. Vsem se prav lepo zahvaljujemo.

Razstava bo na ogled še vse do 15. novembra 2016.

Barbara Pečnik
Foto: Nika Perovšek

Z igro do dediščine 2016

V tednu otroka med 3. in 9. oktobrom 2016 so se muzeji in galerije po vsej Sloveniji ponovno združili v skupni akciji **Z IGRO DO DEDIŠČINE**. Krovni organizator dogodka je Sekcija za izobraževanje in komuniciranje Skupnosti muzejev Slovenije, ki želi otrokom in družinam na igriv, zanimiv in poučen način približati bogato kulturno dediščino in jim hkrati omogočiti kakovostno preživljanje prostega časa. Pester izbor razstav, vodstev, delavnic ter drugih muzejskih in galerijskih doživetij je letos pripravilo kar 49 ustanov, med katerimi je tudi Trubarjeva doma-

čija s svojimi zunanjimi lokacijami. V projekt smo tokrat vključili program **LEVSTIKOV MARTIN KRPAN**, ki ga je izvedla vodnica Slava Petrič v Levstikovi in Stritarjevi spominski sobi v Velikih Laščah. Na slikovit način je otrokom predstavila povest Martin Krpan pisatelja Frana Levstika

in kraje, kjer je povest nastala. Levstikov značaj jim je predstavila z anekdotami iz Levstikovih mladostnih dni, ki jih je močno zaznamovalo tudi veliko prijateljstvo s še enim Laščanom, pisateljem Josipom Stritarjem. Otroci so si ogledali spominsko sobo, ki je posvečena obema slovenskima književnikoma, ter razstavo najrazličnejših knjižnih izdaj in likovnih upodobitev Martina Krpana, ki je bila odprta 29. septembra 2016 ob Levstikovem kulturnem večeru.

Odziv je bil nad pričakovanji, v tem tednu se je v brezplačen program vključilo 180 velikolaških in sodeležkih predšolskih otrok in otrok I. triade.

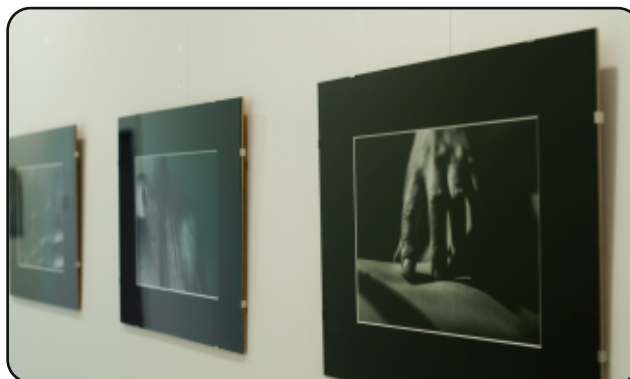
Barbara Pečnik

Fotografska razstava Ane Debeljak

V septembru je bila v obnovljenem hodniku knjižnice Frana Levstika na ogled fotografska razstava z naslovom *Sedenje ob človeku* avtorice Ane Debeljak, ki je nastala v okviru skupine Mladi Parnas. Odlične fotografije so nas ponesle v svet ljubezenske poezije in nam pripovedovale o lepoti človeškega dotika.

Otvoritev je bila zelo dobro obiskana, še posebej s strani mladih.

"Razkrit dotik predstavlja tudi goloto duše, torej nezmožnost skrivanja"

Zadovoljna avtorica razstave

Tekst: Martina Tekavec
Foto: Boštjan Podlogar

Sklepno dejanje Rožančeve nagrade 2016

17. septembra 2016, Trubarjeva domačija Rašica

Sadovi esejističnega dela preteklega leta so doživeli svojo potrditev in vrhunec s podelitvijo Rožančeve nagrade za najboljšo esejistično knjigo leta 2016 (kot že nekaj let) na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Naš župan Anton Zakrajšek je v uvodnem nagovoru poudaril, da je iz srca počaščen, da se ta prestižna nagrada podeljuje v rojstnem kraju Primoža Trubarja, ter izrekel dobrodošlico vsem prisotnim in čestitke nagrajencema.

Predsednik Društva Marjan Rožanc prof. dr. Edvard Kovač je povzel kratko zgodovino nagrade za esejistično knjigo, ki jo na pobudo Nika Grafenaureja podeljujejo od leta 1993 (dve leti po Rožančevi smrti), letos že štiriindvajseto leto. S Stendhalovimi besedami "Njih beseda je kakor pesem" je napovedal letošnja lavreata, oba tudi filozofa, sicer vsestranska literarna ustvarjalca Jureta Jakoba in Roberta Simoniška.

Srečanje, ki se je letos 13. 9. pričelo pred spominsko ploščo v Volčah, pred hišo, kjer je Marjan Rožanc ustvarjal, se nadaljevalo istega večera v Knjižnici Komen s predstavitev štirih nominirancev, 15. 9. pa še v ljubljanskem Cankarjevem domu, je na Trubarjevi domačiji tega dne doseglo svoj vrh. Žirija v sestavi Mateja Komel Snoj, Tomo Virk, Peter Kovačič Peršin, Marko Golja in Ifigenija Simonović je izbrala kar dva letošnja nagrajenca.

Pred uradno izročitvijo nagrade v Trubarjevem muzeju smo poslušali odlomek iz Romana o knjigah Marjana Rožanca, ki ga je brala Klara Kastelec. Izbran in interpretativno dovršen glasbeni program, ki je obogatil posamezne dele prireditve, so pripravile gojenke Glasbene šole Ribnica (oddelek Velike Lašče): **Zala Starc**, **Špela Kokošinek**, **Eva Pečnik** (pod mentorstvom prof. Iva Vlašiča) ter **Kristina Pečnik** (klavir).

Predsednica žirije za podelitev nagrade Marjana Rožanca za najboljšo knjigo esejev Ifigenija Simonović je povedala več besed o letošnjem izboru. Žirija je upoštevala knjige, ki so izšle med 1. 6. 2015 in 30. 5. 2016, kar je bilo 22 knjig (vpisanih na seznam COBISS) ter še 4 esejistične zbirke, ki ustrezajo širšemu pojmovanju eseja, kakršnega je nakazal tudi pisatelj Marjan Rožanc v svojih delih. Žirija je nominirala dela Stanislave Chrobákové Repar Agonija smisla, Dragana

Petrovca Nasilje pod masko, Roberta Simoniška Trk prostorov in Jureta Jakoba Hiše in drugi prosti spisi. Na koncu se je komisija odločila, da sta deli Jakoba in Simoniška tako različni, in vendar po svoji kvaliteti enakovredni, da si oba zaslužita nagrado.

Avtorja sta se predstavila z branjem odlomkov iz nagradjenih del tudi v Trubarjevem muzeju. **Jure Jakob** je bral iz eseja Notranji svet, drobci iz knjige Hiše in drugi prosti spisi; **Robert Simonišek** se je predstavil s Pogovori o Merlinu, esej je nastajal na njegovem potovanju po Walesu (iz knjige Trk prostorov).

Dr. Edvard Kovač in Ifigenija Simonović sta avtorjema nato slavnostno podelila letošnji Rožančevi nagradi. Ob tem je Jure Jakob izrazil ponos ob prejemu nagrade, ki jo jemlje kot spodbudo oziroma obvezo za nadaljnje pisanje.

Robert Simonišek je poudaril, da je nagrade zelo vesel - čeprav je ni pričakoval, je upal, da knjiga pride v izbor, in poudaril je, da so taki trenutki v življenju redki in jih je treba ceniti.

Voditeljica celotne prireditve dr. Ignacija Fridl Jarc je podelitev zaključila s smelimi besedami, da je slovenska esejistika v imenitni duhovni kondiciji.

Za konec pa nas je navdušil ples Ele Novotny in Mariše Krnel s Konzervatorija za glasbo in balet iz Ljubljane (mentorica Jana Valdes Kovač).

Zelo prijetno srečanje, na katerem sem pogrešala več domačih obrazov, se je nadaljevalo s pogostitvijo v galeriji Skedenj. Ostane vabilo za naslednje leto: pridružite se na podelitvi, ki je zelo prijetno literarno doživetje z vrhovi slovenske sodobne ustvarjalnosti, popestrjena z nastopi mladih glasbenikov in plesalcev.

Besedilo in foto: Ana Porenta

Uvodna slovesna prireditev v leto reformacije

Evropa z in brez meja

Bliža se jubilejno leto 2017, ko se bomo spominjali 500. obletnice reformacije. V ta namen se bo tako v Sloveniji kot tudi po vsej Evropi zvrstilo mnogo domačih in mednarodnih prireditev. Ena od slovesnosti kot uvod v leto reformacije se je zgodila prav na Trubarjevi domačiji, in sicer v nedeljo, 9. oktobra. Organizatorji spominske prireditve, ki je nosila naslov *Evropa z in brez meja*, so bili Evangeličanska cerkev augsburške veroizpovedi v Romuniji, Evangeličanska cerkev augsburške veroizpovedi v Sloveniji, Ustanova Gustav – Adolf – Werk iz Stuttgarta ter Združenje sedmograških Sasov v Nemčiji. V leto reformacije se bomo tako spominjali Martina Luthra in ostalih reformatorjev, ki so postavili temelje novemu pojmovanju in doživljanju krščanske vere. Protestantizem pa ima svoj začetek tudi v Sloveniji, ko je v 16. stoletju Primož Trubar izdal prvo slovensko knjigo in s tem postavil nove in drugačne temelje ne samo krščanski veri, ampak tudi slovenskemu jeziku in kulturi. Njegov sopotnik in sodobnik je bil tudi v Ljubljani rojen kanonik in evangeličanski škof Pavel Wiener, ki je bil preganjan na Sedmograško v Romuniji in tam uveljavil luteransko smer reformacije. Prav Wiener pa je osebnost, ki povezuje slovenske in romunske evangeličane. Prireditve se je začela z božjo službo, pri kateri so sodelovali duhovniki evangeličanske cerkve v Romuniji in Sloveniji, **škofa obeh evangeličanskih cerkva Geza Filo in Reinhart Guib**, prepeval pa je pevski zbor Cantate iz Murske Sobote. Škofa sta v nagovoru in pridigi poudarila, da Evropa lahko preživi le tako, da se poveže. Tako kot je povezanost pomembna za družino, da se prebije skozi hude čase, tako je tudi pomembno, da kot ekumenska skupnost, kot svetovno krščanstvo in ljudje dobre volje sodelujemo, da bodo svoboda in tudi strpnost ter vera, znanost in veliko drugih vrednot preživele.

pomladi 2018 posajene jablane v dvanajstih krajih po Evropi, ki so bili pomembni za reformatorsko gibanje na Sedmograškem v Romuniji. Prva od dvanajstih jablan je bila tako posajena med prireditvijo na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Nato so sledili še nagovori in predavanja. Prvi je vse navzoče pozdravil in nagovoril **župan Občine Velike Lašče Anton Zakrajšek**. Izpostavil je pomen dogodka tako za Slovenijo kot tudi za Rašico, kjer je svojo življenjsko pot začel Primož Trubar, brez katerega danes ne bi govorili in molili v slovenskem jeziku. Zaključil je s povabilom vsem prisotnim, da so vedno dobrodošli na Trubarjevi domačiji in v velikolaški občini, ter za sklep ponovil Trubarjeve besede: »Pred Bugam smo vsi glih«.

Sledil je nagovor **veleposlanika Romunije nj. ekselence Antona Niculescuja**, ki je izrazil navdušenje nad povezanostjo tako med državama kot tudi med evangeličanskimi skupnostmi po Evropi. Prav to povezovanje tudi pripomore k brisanju meja in k vzpostavljanju enotnosti Evrope.

Sledila je zasaditev drevesca jablane. Gre za projekt z naslovom »Dvanajst drevesc jablan za jasno besedo«, v okviru katerega bodo v obdobju od jeseni 2016 do

Ob kocu pa sta sledili še dve predavanji. **Prof. dr. Hermann Pitters** je spregovoril o Pavlu Wienerju kot Evropejcu reformacije, **prof. dr. Marko Kerševan** pa je svojemu predavanju nadel naslov Jasna beseda za Evropo.

Med prireditvijo je bila v galeriji Skedenj na ogled tudi razstava Reformacija na Sedmograškem, ki jo je pripravil Nemški kulturni forum za Vzhodno Evropo.

Trubarjeva domačija je tako gostila uvodni dogodek v praznovanje 500. obletnice reformacije, ki nosi jasno sporočilo o medsebojni povezanosti in strpnosti med narodi ter s tem tudi med ljudmi.

Lidija Čop
Foto: Boštjan Podlogar

Koncert

SLOVENSKO-DALMATINSKI VEČER

LEVSTIKOV DOM VELIKE LAŠČE

sobota, 26. nov. 2016, ob 18. uri

Citre so lep milozvočen slovenski instrument, privlačen in skrivnosten, in ljudje mu vedno znova radi prisluhnejo. V Sloveniji so zelo priljubljene tudi dalmatinske pesmi.

Nastopili bodo **citrarka Tanja Zajc Zupan, Klapa Mali grad in pevka Teja Saksida**. Večer bo vodila Tanjina hči **Ana**. Nastopajoči obljublajo čisto poseben večer. Mili zvoki citer se bodo zlili z dalmatinskim melosom, višek koncerta pa bo preplet citer ter čudovitega petja in točka, ko Tanja in Ana poslušalce popeljeta v čudovito melodijo in besede iz filma **Cvetje v jeseni**.

Izvajalci bodo zaigrali in zapeli **slovenske ljudske in narodnozabavne pesmi, slovenske popevke, dalmatinske pesmi in evergrine**. Na primer: venček narodnih, Avsenikov venček, Morska pravljica, Prinesi mi rože, Moj dom, Ribič, ribič me je ujel, Larina pesem iz filma Dr. Živago ... In dalmatinske pesmi, ki jih v izvirniku izvajajo najbolj znane klape, Tereza Kesovija, Severina ...: Da te mogu pismom zvati, Vila moja si ti, Oči boje lavande, Cesarica, Oprosti, Gardelin, Sunčane fontane, Moja poslednja i prva ljubavi ...

Koncerti po Sloveniji so bili odlično sprejeti, obiskovalci pa pravijo, da je to dogodek z odlično izbrano glasbo, ki se dotakne duše, razveseljuje srce in je lepo darilo ali presenečenje za drage osebe.

Večer bo kratka raznolik, nostalgичen in nepozaben, zato vsi vljudno vabljeni.

Vstopnice prodajata:

Peka Kukelj Velike Lašče (788 9098),

Okrepčevalnica Rozika, pizzerija Turjak (031 341 960).

Informacije: 041 250 480.

Vljudno vabljeni!

»Ohranjanje spomina na bogastvo preteklosti nam daje moč za nadaljnje ustvarjanje«

60. obletnica KUD-a Marij Kogoj Turjak

23. septembra je KUD Marij Kogoj praznoval 60. obletnico svoje ustanovitve in ob tem pripravil proslavo. Čeprav je bil KUD ustanovljen 18. maja 1956, smo proslavili naš jubilej v času ob obletnici rojstva skladatelja Marija Kogoja, in tako ni bilo treba organizirati spominskega pohoda »Po Kogojevi poti«, ki je naš vsakoletni prispevek k ohranjanju kulturnega bogastva. KUD Marij Kogoj je leta 1956 ustanovilo 25 mladih naprednih mladincev, prvi idejni vodja in »ideolog« ustanovitve je bil g. Milan Zelnik, žal že pokojni, ki je bil obenem imenovan tudi za predsednika. Tajnica je postala ga. Avgusta Jaklič iz Velikih Lašč, kasneje poročena Zelnik, blagajnik pa je bil vse do leta 1987 g. Rafael Ščurk. S tako plemenitim dejanjem so vsem sedanjim in bodočim rodovom postavili temelje za svetlejšo prihodnost in tudi »ohranili ime« skladatelja Marija Kogoja. To se je zgodilo samo 3 mesece po skladateljevi smrti, kar je redka posebnost. Poseben pa je prav gotovo tudi KUD Marij Kogoj, kakršen je danes, saj vseskozi sodelujemo z OŠ Primoža Trubarja, podružnično šolo Turjak, zadnje čase pa tudi z vrtcem Sončni žarek in drugimi organizacijami.

Postopke registracije društva smo pričeli šele leta 1987, pri čemer so nam pomagali naslednji Turjačani: ga. Anica Blatnik, ga. Vera Centa, g. Drago Škantelj, ga. Alojzija Lukančič, g. Janez Lukančič, g. Anton Petrič, g. Franc Gale, ga. Olga Jež, g. Štefan Zrnec, g. Milan Zelnik in g. Rafael Ščurk. Na krajevnem uradu je bilo namreč za registracijo društva potrebnih 12 podpisov oseb, ki so jamčile za nadaljnji obstoj društva. Istočasno je KUD ustanovil ŽPZ »Rozamunda«, pod vodstvom ge. Olge Jež, in moški oktet »Starejši pionirji«, ki jih je vodil g. Štefan Zrnec. Takrat smo pričeli sodelovati tudi s kulturnimi organizacijami mesta Ljubljane, tako da je KUD v letu 1999 pripeljal na Turjak tudi območne letne likovne razstave JSKD, ki so se ohranile vse do zaprtja Turjaškega gradu lansko leto. Prav zaradi tovrstnih aktivnosti ima

Pevski zbor PŠ Turjak pod vodstvom zborovodkinje ge. Vite Mekinda

Otroci iz vrtca Sončni žarek – enota »Miške« Turjak

KUD Marij Kogoj posebno mesto v JSKD OI Lj.okolica, je poudarila govornica, vodja JSKD ga. Tatjana Avsec. Torej, vsa leta je KUD Marij Kogoj skrbel, da so se na Turjaku odvijale tudi območne prireditve, tako se je krepila razpoznavnost kraja in aktivnost KUD-a. Samoiniciativno poskrbimo tudi za druge večje in iz več vidikov pomembne kulturne prireditve. Naše vodilo pri tem je ohranjanje identitete naših krajev in slovenstva.

Slovesnosti so se udeležili predstavniki občine, ki jih je vodila ga. Ladka Deterding, vodja JSKD OI Lj.okolica,

Predstavnica Občine Vel. Lašče
ga. Ladka Deterding

Kvartet Zvon

Prireditev je povezovala
Manca Petrič.

Instrumentalno-vokalna skupina

Združeni harmonikarji

ga. Tatjana Avsec in sekretar ZKD OI Lj. okolica g. Matko Zdešar. Župan Anton Zakrajšek in podžupanja dr. Tatjana Devjak se zaradi službenih obveznosti v tujini proslave žal nista mogla udeležiti. Prav vsi so v svojih govorih poudarili pomembnost obstoja KUD-a Marij Kogoj. Prisotni sta bili tudi ga. Metoda Kolar, ravnateljica velikolaške šole, in vodja vrtca Sončni žarek ga. Stanka Mustar. Prireditve se je udeležilo tudi nekaj še živčih ustanoviteljev društva, kajti od 25-ih jih je živih samo še 7. V kulturnem programu so se zvrstili: Kvartet Zvon, otroci vrtca Sončni žarek iz oddelka Miške Turjak, šolarji od 1.—5. razreda PŠ Turjak, ki tvorijo tudi pevski zbor PŠ Turjak pod vodstvom ge. Vite Mekinda. Nato je nastopila instrumentalno-vokalna skupina, ustanovljena prav za to priložnost, z vodjo Blažem Podobnikom, Katarino Gačnik in Laro Petrič. Ob koncu prireditve pa so zaigrali še za to priložnost združeni harmonikarji: Ciril Škrli, Aleš Gačnik, Sandi Marolt, Domen Ivanc in Metka Štrukelj. Med proslavo je potekala projekcija s fotografijami zgodovine KUD-a, ki jo je pripravila Katarina Gačnik s svojo ekipo, prireditve je povezovala Manca Petrič, asistentka na odru pa je bila Jaša Petrovič. KUD je podelil tudi dve priznanji, in sicer šoli in vrtcu za dolgoletno sodelovanje, društvo pa je prejelo priznanje JSKD OI Lj. okolica, ki je bilo obenem tudi priznanje g. Franciju

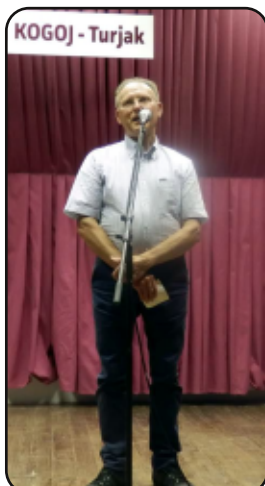
Pečniku za 30-letno vodenje društva. Pogostitev vseh prisotnih so pripravili naslednji člani KUD-a: ga. Brigita Železnikar, ga. Simona Bavdek, g. Boštjan Perhaj in Marko Perhaj, za pripravo dvorane pa so poskrbeli: g. Sandi Marolt, ga. Anja Marolt, g. Rok Pečnik, g. Aleš Gačnik, g. Jože Virant, ga. Milena Gačnik in g. Evgen Šerbec, ki je bil obenem tudi fotograf, ki vseskozi skrbi za fotoarhiviranje naših prireditev. Za promocijski material in pisarniška dela je vseskozi skrbel tajnik društva g. David Centa.

Vsem še živčim ustanoviteljem društva, omenjenim govornikom, nastopajočim, tehničnemu osebju, pokrovitelju proslave Občini Velike Lašče, vsem sponzorjem ter obiskovalcem se za izkazano pomoč, pozornost in udeležbo iskreno zahvaljujemo z obljubo, da bomo še naprej skrbeli za obstoj identitete naših krajev in posredno tudi Slovenstva.

KUD MARIJ KOGOJ Turjak
Predsednik: Franci Pečnik – AC
Foto: Evgen Šerbec

Ravnateljica OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče ga. Metoda Kolar prejema priznanje vrtcu in šoli.

G. Matko Zdešar – sekretar ZKD OI Lj. okolica

G. Franci Pečnik prejema priznanje JSKD iz rok ge. Tatjane Avsec.

V galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji na Rašici pri Velikih Laščah smo likovnice »pokazale svoje barve«

Članice likovne skupine Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana smo v **četrtek, 15. septembra, ob 19. uri na Rašici pri Velikih Laščah odprle svojo drugo letošnjo likovno razstavo.**

Že junija letos smo se udeležile kolonije v tem krasnem dolenskem kraju. Nastala dela so bila sedaj predstavljena na Trubarjevi domačiji na Rašici. Na platnih smo prikazale figure, motive iz narave ter umetelnih del kiparja Staneta Jarma, ki je večidel deloval na Kočevskem. Prireditev na domačiji utemeljitelja slovenske besede se je pričela z izvedbo **glasbene točke učenk Zale, Špele in Mojce iz Glasbene šole Ribnica, oddelek Velike Lašče** na violini, violončelu in klaviaturah pod mentorstvom gospoda Iva Vlašiča.

V nadaljevanju nas je pozdravila **moderatorica in likovnica Ana Strauch**, ki nas na naših razstavah zgledno predstavi in popelje skozi program.

Predsednica društva gospa Đurđa Sima je zbranim gostom spregovorila o našem ljubljanskem društvu, o njegovem pomenu tako na strokovnem kot ljubiteljskem področju. Povezanost in prepletenost obojega se izraža pri skupnem delu, kvaliteti življenja in medsebojnem sodelovanju.

Trubarjev kraj kulturne besede ni mogel mimo predstavitve lani izdane knjige Poklon izgubljenim očem. Likovnice smo jo oblikovale in izdale z namenom, da bolezen demenco in Alzheimerja predstavimo tako strokovno kot literarno in likovno ter ju na svojevrsten način približamo ljudem.

Likovnica Nina Koprivec nas je s prvim javnim nastopom presenetila kot pesnica in pred nas izlila svoje stihe. Povemo lahko: zelo vzpodbudno, in resnično hvala lepa za pogled v tvojo pesniško dušo, Nina.

Pri likovnem izražanju nam stojita ob strani **mentorica Emilija Erbežnik in likovni pedagog Edvard Ilar**, ki je podal nekaj misli o pomembnosti risbe, perspektive in kompozicije na slikah, kar je, je povedal, tudi na predstavljenih delih vidno prisotno. Obema, ge. Emiliji in g. Edvardu, hvala lepa za zgleden in uspešen napredek pri našem ustvarjanju.

Z vodstvom društva **DMSBZT Ljubljana**, predsednico gospo **Đurđa Sima** in podpredsednico za interesne dejavnosti gospo **Nado Sirnik** najdemo sinhronizacijo in pravo podporo pri delovanju. Spremljata nas na vseh razstavah, vzpodbujata delovni napredek. »Hvala za to možnost in naj tako ostane še naprej«, je povedala moderatorica Ana Strauch.

Z glasbo, s katero smo začeli, smo tudi uradno ponudili na ogled svoja dela. **Čelistka Eva Pečnik nas je ob spremljavi s skladbo Edelweiss** popeljala »na potep« po likovnih stvaritvah v ambientu, ki si ga bomo za vselej zapomnili.

Zahvaljujemo se organizatorici razstave na Trubarjevi domačiji ge. Barbari Pečnik in ge. Lidiji Čop, ki nas je s spodbudnimi besedami pozdravila v imenu Občine Velike Lašče, oddelka za kulturo. Prav tako gre zahvala vodniku na Trubarjevi domačiji g. Andreju Perhaju in vsem nastopajočim glasbenicam iz GŠ Ribnica, oddelek Velike Lašče ter njihovem mentorju.

Likovne ustvarjalke Irma, Gita, Ana, Nina, Valerija, Janja, Tatjana, Sonja, Tanja, Martina in Majda vam želimo, da na naših razstavah še naprej uživajte ter da vam, spoštovani naši občudovalci, prikazani motivi na teh in prihodnjih likovnih delih še in še odstirajo in čarajo raznolika estetska ugodja.

Za likovno dejavnost na DMSBZT Ljubljana
Majda Jarem Brunšek

Univerza za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče začenja svoje študijske programe in delavnice

Počitnic je konec, šolarji že dober mesec pridno obiskujejo šolo, kmalu pa bo nastopil tudi čas, ko se bodo v »šolske« klope usedli tudi člani Univerze za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče. 5. oktobra je na Trubarjevi domačiji na Rašici že potekalo uvodno srečanje, ki so se ga udeležili tako dosedanji člani UTŽO kot tudi precej novih parov in posameznikov. Mentorji so najprej predstavili vsak svoj program, potem pa je ob izmenjavi mnenj in druženju potekal vpis. Največ zanimanja je požel ponovno uveden debatni krožek "Pogovori z zdravnico", velik odziv pa je bil tudi na računalniški krožek, ki je po enem letu spet na programu UTŽO. Celoten program študijskih krožkov in delavnic z navedbo mentorjev, lokacij in terminov je objavljen v Trobli.

Za uvodno srečanje smo si izbrali Trubarjevo domačijo, ki tudi skozi šolsko leto nudi prijetno študijsko, delovno in družabno okolje mnogim krožkom in delavnicam.

Člane UTŽO in ostale, ki so želeli izvedeti vse o letošnji ponudbi programov, je nagovorila predstavnica UTŽO Velike Lašče Danica Cvetko.

Aktivna članica UTŽO Darinka Grmek Štrukelj je predstavila svojo debatno skupino Pogovori z zdravnico, ki se bo kot ena izmed letošnjih novosti začela izvajati v šolskem letu 2016/2017.

Študijski krožki začnejo delo v mesecu novembru, zato imate še ves oktober čas, da se odločite, na katerem področju si želite razširiti svoje znanje. Novembra je tudi prva zeliščarska delavnica, vabilo je objavljeno. Lepo vabljeni!

Danica Cvetko
Foto: Barbara Pečnik

V sklopu ZELIŠČARSKIH DELAVNIC vas vabimo

v svet zdravilnih rastlin in začimb
S POMOČJO ZELI S TRAVNIKA IN
VRTA DO ZDRAVJA.

Rastline so vredne občudovanja. S pomočjo zeli iz narave ugodno vplivamo na boljše počutje in vitalnost človeka. Vedeti moramo, kaj je prav, kaj je zdravo in nam ne more škodovati. Vse to in še kaj bodo teme zeliščarskih delavnic.

10. november 2016: PREBAVILA

(jetra, žolč, želodec, vranica, trebušna slinavka, črevesje) — kaj vse v njih skladiščimo, kako pristopiti k težavam, katere rastline uporabiti, kako jih vključiti v prehrano.

Februar 2017: SEČILA

(ledvice, nadledvični žlezi, mehur) — zastajanje vode, pekoči občutki, kako si lahko pomagamo, da si izboljšamo kvaliteto življenja.

Maj 2017: BOGASTVO S TRAVNIKA IN VRTA —

delavnica v naravi, spoznavanje in nabiranje zdravilnih rastlin.

Vljudno vabljeni!

UČENJE VSE ŽIVLJENJE

Univerza za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče

ŠTUDIJSKI KROŽKI IN DELAVNICE

NAŠ KRAJ VČERAJ, DANES, JUTRI

Mentorica: mag. Barbara Pečnik

Udeleženci spoznavajo lokalno okolje v preteklosti in sedanjosti, njegovo zgodovino, etnološke posebnosti ter navade in običaje ljudi nekdanj in danes. Delo vključuje samostojno raziskovanje posameznih vsebin, ogled zbirke kulturne dediščine in aktualnih razstav in terensko zbiranje ustnega izročila.

Termin in lokacija: ponedeljek, 16.00–17.30 na Trubarjevi domačiji na Rašici

Začetek: 7. november 2016

FILOZOFIJA NA SLOVENSKEM

Mentor: mag. Klemen Fele

"Nekateri govorijo o antropocenu, dobi človeka, ki usodno spreminja sebe in svet, drugi trdijo, da živimo v posthumanem stanju, ko star pojem človeka ne zadostuje več. Obe drži dajeta odgovore na vprašanja, kaj je (bil) človek, kaj je človeško in kaj je človeštvo. Bitje končne biti ve, da so meje njegovega jezika tudi meje njegovega sveta. In na mejah so žice ..."

Termin in lokacija: torek, 16.30–18.00 na Trubarjevi domačiji na Rašici

Začetek: 7. november 2016

RAČUNALNIŠKI KROŽEK

Mentor: Matjaž Klančar

Vsebina: Uporaba računalnika, razlaga osnovnih pojmov, delo z aplikacijami, med drugim: Microsoft Office, internet, družbena omrežja (facebook, skype, twitter ...), E-pošta, osnovna uporaba pametnih telefonov in tablic ter program po dogovoru s skupino

Termin in lokacija: sredo, 18.00–19.30, Osnovna šola Velike Lašče

Začetek: 9. november 2016

LITERARNA SKUPINA KUD Primož Trubar Velike Lašče

Mentorica: mag. Ana Porenta

Člani literarne skupine se ukvarjajo z ustvarjanjem raznolikih besedil, od najkrajših (definicij, rekov, aforizmov, misli) do malo daljših zapisov (anekdot, razmišljanj, zgodb) in pesmi. Srečanja potekajo tako, da ob branju razmišljamo o pisanju, se posvečamo jezikovnim igram in vjam za spodbujanje ustvarjalnosti.

Termin in lokacija: enkrat mesečno ob četrtek ob 18. uri, klubska soba Levstikovega doma v Velikih Laščah

Začetek: 17. november 2016

LIKOVNE DELAVNICE

Mentorici: Urška in Ana Meke, akademski slikarki

Tečaj je primeren za vse, ki imajo umetniško žilico, tako za začetnike kot za poznavalce. Vključuje ustvarjanje v različnih tehnikah in upodabljanje različnih motivov. Udeleženci obiskujejo likovne razstave in na njih sodelujejo, v lepem vremenu ustvarjajo tudi v naravi.

Termin in lokacija: petek, 10.00–11.30 na Trubarjevi domačiji na Rašici

Začetek: 7. oktober 2016

ANGLEŠČINA ZA ZAČETNIKE – nadaljevalni tečaj

Mentorica: Senta Tehovnik Kolar

Tečaj je namenjen že ustaljeni skupini, ki želi svoje znanje obnoviti, pa tudi novim članom, ki si želijo svoje znanje nadgraditi. Tečaj bo trajal 20 ur.

Termin in lokacija: sredo, 9.00–10.00, klubska soba Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 9. november 2016

DEBATNI KROŽEK POGOVORI Z ZDRAVNIKO

Krožek bo vodila: Darinka Grmek Štrukelj.

Razmišljanje o tem, ali si lahko sami zmanjšamo trpljenje in kako

Termin in lokacija: enkrat mesečno ob četrtek, 17.00–18.30, klubska soba Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 24. november 2016

ČEBELARSKI KROŽEK

Mentor: Brane Borštnik

Termin in lokacija: vsak prvi petek v mesecu, 17.00–18.30, klubska soba Levstikovega doma, Velike Lašče

Začetek: 4. november 2016

Informacije in prijave: Brane Borštnik, tel. 031 336 905

ŠTUDIJSKI KROŽEK ZAVODA PARNAS

Mentorica: Metka Starič

Vsebina: Sledimo dediščini – pozabljeni znanja (5. letnik). Sprejemamo tudi nove člane.

Termin in lokacija: torek, 9.00–11.00, društvena soba na Občini Velike Lašče

Informacije in prijave: Zavod Parnas, 041 833 456, info@zavod-parnas.org

ZELIŠČARSKÉ DELAVNICE

Mentorici: Darja Mlakar in Ana Usenik (Društvo Zapotok)

Vsebina: Svet zdravilnih rastlin in začimb. Organizirane bodo 3 delavnice, na katerih nas bosta mentorici poučili, kako lahko s pomočjo zeli s travnika in vrta pridemo do zdravja. Novembra 2016 bodo glavna tema prebavila, februarja 2017 sečila, maja 2017 pa bo delavnica v naravi s spoznavanjem in nabiranjem zdravilnih rastlin. Vključene bodo tudi dihalne in telesne vaje.

Začetek: 10. november 2016 ob 17. uri

Lokacija: klubska soba Levstikovega doma, Velike Lašče
Zeliščarske delavnice se izvajajo z doplačilom, ki je odvisno od članstva v UTŽO Velike Lašče.

AMATERSKA FOTOGRAFIJA

Mentor: Niko Samsa

Začetek: študijski krožek se bo izvajal v drugem – letnem semestru.

Letna članarina UTŽO Velike Lašče znaša 5,00 EUR.**Prispevek za študijske krožke** je 15,00 EUR na semester (poravnani prispevek vam omogoča vstop na srečanja vseh študijskih krožkov).

Delavnice se izvajajo z doplačilom.

Prispevek za študijski krožek Zavoda Parnas je 12,00 EUR na semester.

Čebelarški krožek se bo izvajal v okviru Čebelarškega društva Velike Lašče.

Prijave in dodatne informacije:

KUD Primož Trubar Velike Lašče, UTŽO Velike Lašče, Stritarjeva cesta 1, 1315 Velike Lašče;

telefon: 01 788 92 47, 041 380 036 (Danica Cvetko);

spletna stran: www.kud.trubar.si,elektronska pošta: utzo.velikelasce@gmail.com*Delovanje UTŽO omogočata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in Občina Velike Lašče.***Fotografska razstava
Boštjana Podlogarja**

Ohranjanje kulturne dediščine - suhorobarstvo

Od klade do ust**Levstikov dom Velike Lašče –
Knjižnica Frana Levstika
od 11. 10. do 10. 11. 2016**

Razstava je del aktivnosti skupine Mladi Parnas, ki jih sofinancira Občina Velike Lašče.

Vabilo po Trubarju

Vse, ki vas zanima literarno snovanje: branje, igranje z besedami in pisanje, vabimo, da se nam pridružite na prvem letošnjem srečanju literarne skupine, ki bo v četrtek, 17. novembra 2016, ob 18. uri v Klubski sobi Levstikovega doma Velike Lašče.

Za pokušino pa tri pesmi, ki so nastale na naših lanskoletnih srečanjih, nekaj smo jih posvetili tudi Trubarju in Abecedariju (pesmi, v katerih so besede zapisane po abecednem vrstnem redu od a do ž in nazaj).

PRIMOŽ TRUBAR*Abecednik, biser cenjen,
črke drobne, enakovredne,
filigransko graciozne.**Hrepenel idealist
jezik klenemu ljudstvu
maloštevilnemu navdihniti.**Obelodanite pisanje,
Raščan Slovencem šepeta.
Trubar usodno,
vizionarsko zariše žitje.**Žlahtna zapuščina
verskega učitelja Trubarja.**Šolstvo – simbol resnice,
pismenstvo naroda,
molitev, latinica,
ključ jezika.**Izobrazba humanista,
glas futurologije,
enotnost duhovnika – človeka.
Cerkev, bogoslužje. Amen.*

Ana Pia Debeljak

Abecedna pesem*Ali bom cenila črke
dvojine, ednine?
Fragmentarno gorim.**Hočem imeti jezik,
ki liže misli na
okencih prijateljstva,
redči steljo šumenja,
tišine,
ujetosti
v zrcala žužnjanja.*

*Žebraoč zvok v ustih.
Trubarjevo šepetanje.
Slišim reprizo protestantizma.
Oporekam novim molitvam.
Ljubim klic -
jednat in hiter!
Govoreče freske evangelija.
Danes čakam
cunami besed!
Abecedarij.*

Ana Porenta

Srečanje nosilk dediščine priprave poprtnikov ob Dnevih evropske kulturne dediščine

V novih prostorih Centra kulture in turizma KULT 316 v Ljubljani je v soboto, 1. oktobra 2016, potekalo srečanje nosilk dediščine priprave poprtnika. Dogodek, ki je potekal ob Dnevih evropske kulturne dediščine 2016, sta organizirala Zavod Parnas in Biotehnični izobraževalni center Ljubljana ob podpori Ministrstva za kulturo. Ob posvetu je bila prvič predstavljena potujoča razstava z naslovom »Poprtnik ali župnek«, v projektu Ministrstva za kulturo pa bodo v Parnasu novembra izdali še nov vodnik za odkrivanje naše dediščine z naslovom »Božični kruh ali poprtnik na Slovenskem«.

V uvodnem nagovoru je Metka Starič iz Zavoda Parnas predstavila namen srečanja in smiselnost povezovanja nosilk dediščine, strokovnjakov, izobraževalnih ustanov in lokalnih skupnosti. Ravnateljica višje strokovne šole BIC Ljubljana Tjaša Vidrih je predstavila delovanje BIC Ljubljana in izpostavila kvalitetno sodelovanje z Zavodom Parnas na področju kulinarčne dediščine. Dogodku so prisostvovali strokovni delavci šole (Marjeta Cevc, Mojca Smerajec), dijaki srednje šole BIC Ljubljana (smer pekarstvo), študentje višje strokovne šole BIC Ljubljana (turizem in gostinstvo). Med nosilkami kulturne dediščine priprave poprtnika iz velikolaških krajev je bila tudi Majda Tekavec, iz Dobropolja pa Jožica Grandovec. Prisotne so bile še predstavnice nosilk iz Cerknice, Loške doline in Dolskega. Na svoj pogled in pomen ohranjanja raznolikosti dediščine sta opozorili tudi Andreja Bahar Muršič z Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in dr. Jelka Pirkovič.

Delavnico o skrivnostih priprave testa sta izpeljali Marjeta Cevc in Sabina Zgonec. Slišali smo, da je poleg tehnike dela dobro poznati sestavine testa in njihove lastnosti. Moka, ki je najbolj primerna za peko poprtnika, je tip 500. Na delavnici smo, razdeljeni v skupine, izdelali tri poprtnike. Za bolj rumeno barvo testa smo uporabili naravna barvila: kurkumo, žafran in žafraniko. Kurkuma in žafranika ne vplivata na okus, pri žafranu je okus zaznaven. Premaz pred peko je bil pripravljen iz

Majda Tekavec razlaga o pomenu okrasov na poprtnikih, ki so nastali na delavnici.

Martina Tekavec opazuje gospodinjici iz Loške doline in Cerknice med procesom nastajanja okrasov iz testa.

rumenjaka in sladke smetane. Spekli smo tri poprtnike, ki so bili vsi lepi in unikatni. Sabina je še posebej pohvalila, da so nosilke dediščine poprtnika bile pripravljene sprejeti tudi znanje s strani dijakinij, ki so pokazale, kako se pleče različne kite iz testa. Sestavine za peko božičnega kruha je prispevala Kmetijska Zadruga Velike Lašče, ki se ji zelo zahvaljujemo.

Na drugi delavnici, ki sta jo pripravili Marjeta Keršič Svetel in Martina Tekavec, smo govorili o vključevanju poprtnikov v turistično ponudbo. Posvetovali smo se, kakšno uporabno vrednost ima poprtnik, in ugotovili, da je lahko sredstvo dobrih sosedskih odnosov, stikov med družino, je orodje prepoznavnosti za dediščinsko skupnost, za tiste, ki jim pripada. V razgovoru smo razmišljali o vrednotah, ki jih s seboj nosi božični kruh, in o tem, ali so estetske in kulinarčne vrednote že dovolj, da lahko govorimo o poprtniku. Predstavnice nosilk kulturne dediščine so po skupinah razmišljale o tržno zanimivih proizvodih, povezanih s poprtnikom. »Vsako dediščino lahko podrobneje preverimo na podlagi vrednot. Skupna delavnica pa se mi zdi pomembna zato, da lahko gospodinjice ozavešijo, kar v bistvu že vedo, za strokovnjake pa je pomembno, da vidijo, da dediščina še vedno obstaja, in da spoznajo teren,« je po delavnici povedala Martina.

Druženje smo strnili ob ogledu Centra kulinarike in turizma KULT 316 in pogostitvi z dobrotami, ki jih je pripravila Notranjska okuševalnica z vodjo študijskega krožka Lili Mahne. Za fotografije je ves čas skrbela Alenka Škamperle. Zahvaljujemo se BIC Ljubljana za soorganizacijo dogodka, skupini Čajanke (KUD Rob) za priložnostna darila - medenjake srčke. Vabljeni na številne decembrske dogodke, ki bodo vezani na to lepo vseslovensko dediščino.

Teja Hočevar, Zavod Parnas

Otvoritev razstave o božičnem kruhu je bila 1. oktobra v prostorih Centra kulinarike in turizma KULT 316 v Ljubljani.

Delovni preizkus – priložnost, ki jo je vredno izkoristiti

Program delovni preizkus Zavoda za zaposlovanje omogoča preizkus znanja, spretnosti in veščin na konkretnem delovnem mestu. Delodajalcu so povrnjeni upravičeni stroški delovnega preizkusa, udeleženec pa prejme dodatek za aktivnost in za prevoz. Program lahko traja od 100 ur do enega meseca, udeleženec pa se na delovnem mestu ob zagotovljenem mentorstvu preizkuša praviloma polni delovni čas.

Skupaj s Parnasovimi sodelavkami pri projektu o božičnem kruhu na Slovenskem

Uspela sem se dogovoriti, da bom preizkusila svoja znanja v Zavodu Parnas, kjer s strastjo in entuziazmom ohranjajo kulturno dediščino. Že prej sem sodelovala kot prostovoljka v skupini Mladi Parnas. Obiskovala sem tudi študijski krožek Parnas, kjer smo v lanskem letu raziskovali hišna in ledinska imena. Plod raziskav udeležencev je bila publikacija z naslovom *Poslušaj narod, kako govori ... O hišnih in ledinskih imenih*, kjer sem kot soavtorica objavila svoj prispevek o ledinskih imenih iz gospostva Ortnek.

Udeleženci ekskurzije Gospostvo Ortnek pred dvorcem Pekel v Ortneku

Ugotavljam, da je delo v zasebnem zavodu pestro in odgovorno, saj organizirajo številne izobraževalne dejavnosti za osnovne in srednje šole, projekte, razstave, vodenja po terenu. Z mentorico Metko Starič sva se dogovorili, da v okviru programa delovni preizkus preizkusim celotno pot od načrtovanja izdelka do njegove priprave in izvedbe ter ponudbe na trgu. Lotila sem se priprave ekskurzije po poteh ortneškega gospostva. Velikolaški prostor je 200 let spadal pod gospostvo Ortnek. Ekskurzija temelji na moji zgodovinski knjigi Gospostvo Ortnek.

Na prvo izvedbo sem povabila člane UTŽO Velike Lašče in skupina je bila hitro napolnjena. Po krajšem vzponu na grajski hrib Veliki Žrnovec smo si ogledali lokacije pozabljenih vasi, poiskali nekaj mejnih kamnov iz različnih časovnih obdobj, nekaj postankov pa naj ostane skrivnost. Naslednji termin ekskurzije bo objavljen na Parnasovi spletni strani – če bo lepa jesen, še letos. Vabljeni!

Teja Hočevnar, Zavod Parnas

Tradicionalna pridelava proso

Tudi letos smo članice in člani Društva za ohranjanje dediščine na vrhu Gradeža pridelali ekološko proso, ki je sedaj že kaša, pripravljena za slastne domače jedi. Stane je kot vsako leto njivo pripravil, Janez in Damjan sta proso posejala in njivo povaljala. Člani so kasneje okoli njega napeli tudi mrežo, da bi ga zavarovali pred ptiči. Poleti smo morale članice spet, čeprav se ne sliši lepo – na kolena, da smo njivo oplele.

Zaradi napovedi dežja smo proso požele v soboto, 3. septembra, čeprav je bilo to najprej načrtovano za prvi ponedeljek v novem šolskem letu, ko so nas obiskali učenci. Nekaj snopov smo pustile, da so si delo kljub temu lahko ogledali. V ponedeljek, 5. septembra, smo organizirali tudi metev, ki smo jo popestrili z družabnim večerom.

Proso je bilo zelo poležano od vetra in dežja. Poleg tega so kljub mreži do njega našli pot iznajdljivi ptiči. Poleti sta jih pogosto reševala Tadeja in Primož, ker so potem nemočno frfotali in tavalili, saj niso našli izhoda pod mrežo. Kljub letečim »tatičem« in ne najboljšim

vremenskim razmeram je bila letina še kar dobra. Izkušeni starejši vaščani sicer pravijo, da teh težav ne bi bilo, če bi proso v vasi sejali množično. Potem ne bi bila potrebna niti mreža, ptički in druge lačne živalce pa bi se najedle povsod po malem.

Zdenka Zabukovec

Otroci na obisku

V ponedeljek, 5. septembra, so Gradež obiskali učenci 5. razreda osnovne šole Velike Lašče ter 4. in 5. razreda podružnične šole Turjak. Naravoslovni dan je bil del projekta Shema šolskega sadja, ki v povezavi z različnimi predmeti poteka vse leto, učenci pa enkrat do dvakrat na teden dobijo tudi sveže sadje in zelenjavo. Otroke so spremljale vodja in učiteljica Marjetka Koprivec ter učiteljici Mimica Gačnik in Petra Marolt.

Sprejeli smo jih članice in člani Društva za ohranjanje dediščine. Jožica jim je razložila vse o delovanju sušilnice ter naravnem sušenju sadja in poudarila njegovo pomembnost za zdravo prehrano. Pokazala jim je jabolčne krljke, ki so v steklenem kozarcu že od leta 1991, vendar so še vedno videti prav sveži in okusni. Mnogi so suho sadje poskusili prvič, nekateri pa so povedali, da ga tudi doma sušijo v električnem sušilniku ali pečici. Staneta so z zanimanjem poslušali, kako se je uporabljajo posamezno kmečko orodje, ki je razstavljeno v kozolcu; par učencev je za mnoge kose vedelo imena in tudi uporabo.

Na njivi sta Slavka in Jana pokazali ročno žetev prosa, Damjan jih je naučil, kako se naredi poveslo za vezanje snopov. Tudi sami so se poskusili pri obeh opravilih, še bolj pa so bili navdušeni nad metvijo in njihove male nožice so vneto teptale prosene snope.

Za malico so jim članice društva postregle z domačim jabolčnim zavitkom in krljevko, za katero se je slišal komentar, kako dober čaj je, dokler niso izvedeli, da je kuhano suho sadje. Damjan jih je na koncu razveselil s sveže stiskanim jabolčnim sokom. Povedal je, da so jabolka včasih trli z batom, sedaj jih je najprej zmel v priročnem mlinu. Jožica jim je

razložila še, da se sok za večjo obstojnost segreje na 80 stopinj. Otroci so nato kar tekmovali, kdo bo pomagal vrteti prešo, in tudi sok jim je šel bolj v slast kot krljevka. Ob slovesu pa mi je bil zelo všeč vzgojni napotek vodje učiteljic, naj doma nikar spet ne rečejo (kot po navadi), da niso nič videli ter nič delali, in naj staršem opišejo svoj naravoslovni dan.

Zdenka Zabukovec

Praznik suhega sadja na Gradežu

Priprave Društva za ohranjanje dediščine so se začele najmanj mesec dni pred nedeljo, 18. septembra, in se intenzivno nadaljevale zadnje dni: kar nekaj mučnega in zamudnega administrativnega dela, sestanki, delo pred računalniki, štedilniki in pečicami, »nabiranje« daril za srečelov in gob za razstavo, nabava hrane in pijače, postavljanje šotorov, stojnic in klopi ..., končale pa so se z obveznim jokanjem ob rezanju čebule zadnji dan. Zaradi vsega truda mnogih članic in članov nas je prav pojezilo, da se letos (v nasprotju z lani) vremenarji na žalost niso zmotili. Kot so napovedali – suho vreme je zdržalo le na pohodu, kmalu popoldne pa so se začele padavine, ki so le z rahlim predahom vztrajale do večera. Ampak kljub temu smo uspešno izvedli obe tradicionalni prireditvi: Pohod po Trubarjevi fari in Praznik suhega sadja.

Zjutraj nas je nekaj več kot 50 pohodnikov na Turjaku pozdravil predsednik društva Marko Šavli. Damjan Petrič nas je nato vodil po učni gozdni poti do Trubarjeve domačije na Rašici, kjer nas je pričakal vodnik Andrej Perhaj. Med potjo smo sicer malo zgrešili pot in preizkušali vzdržljivost obutve po debelem blatu, ampak do zadnjega cilja smo le prišli – na prireditveni prostor pod Gradežem. Postanek je bil še v cerkvi sv. Kancijana v Škocjanu, kjer je član našega društva Andrej Jakob povedal nekaj podatkov o cerkvi in spomenikih. Pred cerkvijo stoji spomenik Primoža Trubarja, ki sta ga KUD Škocjan in KS Škocjan leta 2008 postavila ob 500-letnici njegovega krsta in 1.000-letnici prve omembe škocjanske cerkve. Od ustanovitve škocjanske fare, v kateri je bil prvi župnik Baltazar, pa je minilo 756 let. Med znamenitejše Škocjance sodita Jurij Dalmatin, ki je bil upravnik župnije med letoma 1585 in 1589, ko je prevajal Biblijo, ter župnik Janez Jereb, ki je prišel službovat leta 1907 in čez eno leto prenovil in podaljšal škocjansko cerkev do današnje podobe. Jerebov spomenik prav tako stoji pred pokopališčem. V škocjanski cerkvi so do 16. stoletja pokopavali tudi člane turjaške grofovske družine Auersperg, kasneje pa so jih premestili v grobnico na turjaškem pokopališču. Kot znamenitost je Andrej omenil tudi več kot 500 let staro stransko cerkveno ladjo, ki je pod spomeniškim varstvom.

Na začetku Gradeža sta pohodnike in druge obiskovalce z dobrodošlico (pecivom in kozarčkom ...) prisrčno pozdravljali Albina Kotar in Darinka Koprivec. V glavni

ponudbi so bile stalne kulinarične posebnosti: gradeška postrv, ajdova kaša z jurčki, prosena kaša s suhimi slivami, gradeški golaž iz velikega kotla, pekli so se tudi odojki in krače ter meso na žaru. Glavni kuhar golaža je bil spet Andrej Jakob, za peko postrvi je bil odgovoren Jože Andolšek, za čevapčiče Matjaž Starič, za kašo Irena Zore in Meta Klančar, v jurčku so bili glavni Sabina in Robi Ferfolja ter Beti Šavli, za srečelov Majda Jakob, Andreja Tratar in Ančka Andolšek. Za celotno postrežbo s hrano in pijačo ter za pripravo srečelova je skupaj požrtvovalno poskrbelo okoli 40 članov in njihovih otrok, tako bi bilo nemogoče, da med nadaljnjim naštevanjem ne bi koga izpustila.

Irena in Boris Zore sta s pomočjo drugih gobarjev pripravila razstavo užitnih ter tudi strupenih in neužitnih gob, ki se jih je kljub slabi sezoni nabralo več kot 80 vrst, vsa leta glavni gobar Tine Rop pa se je prav pri nabiranju poškodoval, in letos ni mogel biti glavni »ustvarjalec razstave«. Slavka Virant, Tončka Jakopin in Joža Koprivec so stara podeželska opravila (delanje zobotrebcev in predpražnikov iz ličkanja ter predenje lanu na kolovrat) prikazovale pod kozolcem, kjer je Stane Zabukovec spet pripovedoval o uporabi kmečkega orodja, ki je tam razstavljeno. V sušilnici je vse o sušenju in tudi drugih dejavnostih društva razlagala Jožica Zabukovec. Po vasi je obiskovalce vodil Boris Zore, ki jih je obenem navduševal za ogled njenih znamenitosti, v središču vasi pa jih je k zanimivim točkam usmerjal Janez Petelin.

Jana Feguš in Marinka Petelin sta na stojnici ponujali številne okusne domače poslastice: različne potice in drugo pecivo, suho sadje, naravno, oblito s čokolado in namočeno v žganje, med, različno marmelado, gostujoči stojničarji pa so prodajali tudi tekstilne, lesene in lončarske izdelke, nakit, čaje, drobna darila ...

Ko se je nebo kmalu popoldne dokončno zaprlo in ves čas jokalo, so imeli Brane Vršnik in vsi drugi redarji zaradi drseče trave na parkirišču nekaj težav z usmerjanjem manj spretnih avtomobilistov. Poleg redarjev so bili dežju najbolj izpostavljeni natakariji in otroci, ki so prodajali srečke, ter tudi vsi za stojnicami, ki se jim je ulivalo za vrat. Vsaj nekaj od njih je bilo na take razmere pripravljenih, tako da so si streho stojnic podaljšali s polivinilom. Prikrajšani so bili tudi otroci, saj ni bilo mogoče peči hrenovk na pastirskem ognju niti organizirati pastirskih iger in lokostrelstva. Vendar se je kljub slabemu vremenu po nestrokovni oceni prireditve udeležilo blizu 1.500 obiskovalcev, prodane so bile tudi vse srečke srečelova, letos smo s pomočjo donatorjev pripravili okoli 800 dobitkov.

ŠE NEKAJ ZANIMIVOSTI

Spet »drugačen« Andrej Perhaj

Kot vedno se je tudi tokrat potrudil, da bi nam o Trubarju povedal nekaj novega. Najprej nas je poučil, da bo čez tri dni (torej 21. septembra) 30 let od odprtja Trubarjeve domačije. To je bil velik dosežek, če upoštevamo mnoga dejstva o diametralno nasprotnih stališčih o Trubarju in reformaciji v naši zgodovini. Menda ob velikem odporu do tega očeta slovenskega jezika dolgo obdobje nobenega dečka niso krstili za Primoža. Sicer pa sta se zanimanje zanj in tudi odnos do njega spreminjala, tako v kulturnih in političnih krogih kot med prebivalci.

Trubarjeva rojstna hiša naj bi bila v resnici na vrhu vasi in ob 400-letnici njegovega rojstva (8. junij 1508) so na njej leta 1908 nameravali odkriti spominsko ploščo, toda do tega nikoli ni prišlo, takrat tudi zaradi velikega nasprotovanja vaščanov, saj naj bi ženske celo shranjevale jajca, da bi jih lahko zmetale ob morebitnem dogodku. Kljub mnogim odporom do Trubarja sta tistega leta predvsem Ivan Prijatelj in France Kidrič že prispevala, da se je odnos do njega popravil, in sta predstavila resnični kulturni pomen tako njega kot reformacije. Ker se je kasneje še vedno dvomilo, kateri mlin je bil njegova rojstna hiša, so mu na spomenik na začetku vasi, ki so ga postavili ob 400-letnici prve slovenske knjige, iz previdnosti napisali samo, da se je rodil v tej vasi. Pobudniki za postavitve tega obeležja so bili že lokalni prebivalci, vendar govornik menda ni hotel biti noben funkcionar, in naj bi nekako »prisilili« Edvarda Kardelja.

Nato je zanimanje za Trubarja spet zamrlo do leta 1981, ko je bil ob 150-letnici rojstva Frana Levstika odprt Levstikov dom v Velikih Laščah. Takrat se je predvsem na pobudo Jožeta Javorška pojavila ideja za obnovo mlina in ureditev celotne današnje domačije. Občina Ljubljana Vič - Rudnik je odkupila zemljišče od zadnjega lastnika in ustanovljen je bil republiški odbor za počastitev 400-letnice smrti Primoža Trubarja. Sledila je akcija za zbiranje sredstev in Trubarjev dinar so prispevale številne delovne in družbene organizacije, kulturne skupnosti, Zveza komunistov Slovenije, združenja, društva, evangeličanska verska skupnost, likovniki, zamejski Slovenci ... Zanimiv je tudi podatek, da je bil v tistem obdobju za rehabilitacijo Trubarja v katoliški cerkvi zelo zaslužen nadškof Alojzij Šuštar. Slovesno odprtje spominskega parka so načrtovali že za 28. junij ob 400-letnici smrti (1586), vendar se je zaradi zamude pri delu vitražev zavleklo do 21. septembra.

Celotna prireditev pa je na koncu pridobila zvezni značaj, ker v nekdanji Jugoslaviji takrat menda ni bilo drugega pomembnega dogodka. Tako so se po Andrejevem pripovedovanju zaradi zagotavljanja varnosti že med pripravami ves čas menjavali agenti republiške in zvezne službe državne varnosti, saj so bili med udeleženci najvišji predstavniki obeh oblasti, tudi takratni predsednik SFRJ Sinan Hasani. Kot zanimivost je Andrej dodal še, da je zaradi velike množice v trenutku zmanjkalo vseh vrst alkoholnih pijač in da je bilo celotno dogajanje kar malce kaotično in težko obvladljivo. Na tej prireditvi pa naj bi vsi obiskovalci menda tudi prvič vstali ob Zdravljici, ko je to prvi storil Jože Smole.

Dolenci so nas pazovali, kan njen zospejvljemo

Tako se je imenoval »projekt« pevskega zbora iz Beltincev, ki so nastopali na prireditvi, pred tem pa tudi pri maši v Škocjanu. V kulturnem programu, ki ga je povezoval član našega društva Roman Jeglič, so nastopili še domača vokalna skupina Suhe češplje z narodnimi pesmimi in gostje iz pobratenega švicarskega Lützelflüha s slovenskimi spremljevalci, ki so povezani v društvu Kulturni most Lützelflüh s sedežem v Velikih Laščah in so prišli v Slovenijo ob Dnevih evropske kulturne dediščine. Prekmurci so ubrano zapeli tudi nekaj meni manj znanih in težje razumljivih narečnih pesmi. Švicarje je bilo zanimivo poslušati, kako so se naučili Nmau čez Izaro in En hribček bom kupil, kasneje pa še bolj zabavno gledati, ko so pod šotorom za obiskovalce v svojem jeziku zapeli očitno priljubljeno pesem, ob kateri so ves čas v smehu izmenično vstajali in sedali. Popoldan in večer je popestril ansambel Pojav, ki pa zaradi dežja na žalost ni mogel spodbuditi plesalcev.

Ana Bregar, ki je z beltiškimi pevci prispela kot promotorka turizma v Pomurju, ocenjuje, da je naša vas lep primer zgledne povezave med domačini in prišleki, da je tako čudovita in zanimiva prireditev velik izziv in da je med članstvom očitno kar nekaj takih z veliko znanja, veselja in iskrene zavzetosti, da vse skupaj »vlečejo« naprej.

Rojstni dan gospe Bajdetove

Na Trubarjevi domačiji sem razmišljala, da moram h klepetu spodbuditi nekoga, ki ni iz naših krajev, in zaslišala sem štajersko narečje. Gospa, ki sem jo ogovorila, pa me je napotila k svoji materi, ki so ji ta izlet »podarili« za rojstni dan. Tako sem spoznala nečakinjo nekdanjega prebivalca Gradeža, posebneža Jožeta Šmuca, po domače Bajdeta, ki se ga spomnim še iz svojega otroštva. Živel je v hiški sredi vasi, leseni in delno pozidani, kriti s slamo, z majhnimi okni ... Skozi vrata si lahko videl steptano zemljo, notranjost pa je tudi zaradi teh tal delovala zelo mračno in strašljivo. Strašljiv se mi je zdel tudi ata Bajde, predvsem zaradi svoje izredne velikosti, saj je imel več kot dva metra, z otroškimi očmi pa je bil videti še večji.

Gospa Marija Štrban, ki je prej živel v Ljubljani, nato pa se je preselila v Vojnik, mi je povedala, kako se je mnogo njenih prednikov razteplo po svetu, sama pa naj bi si še želela obiskati rojstno vas svoje družine, v kateri je kot edini ostal stric Jože. Bil je eden od osmih otrok, živel je sam, brez družine, ukvarjal pa se je z vsem mogočim: delal je zobotrebce, šival, popravljaval ure in druge potrebščine in še marsikatero ročne spretnosti je obvladal. Spal je na slami, in kot je povedala Marija, naj bi za večno zaspal skupaj s svojo kuro vodnico. Družina

je gospe s tem izletom pripravila veselo presenečenje, le žal ji je, da se hiša njenega strica ni ohranila, čeprav je bila pod spomeniškim varstvom. Njeno podobo pa še lahko vidimo iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja. Marijin soprog mi je na koncu zaupal, da je gospa rojena leta 1943, toda kljub starosti sta bila na pohodu oba izredno urna.

Abonma na urgenci

Zvečer, ko smo že malo pospravljali prireditveni prostor in izmenjevali vtise, je Marinka Petelin hotela biti preveč pridna, zaposlila je obe roki..., toda ko se nam je po klančku približevala, noge niso obstale na spolzki podlagi, ki je bila zaradi neštetihih stopinj tisti dan še dodatno zglajena. Izgubila je ravnotežje in pristala v blatu, s trpečim obrazom in »nezanesljivo« levo roko. Naša članica, novopečena medicinka Tina Čandek, ji je strokovno pretipala kosti in koščice na bolečem zapestju, vendar brez rentgenskega slikanja stanja ni mogla dokončno oceniti. Marinki je roko nekaj časa hladilo mrzlo pivo, toda naslednji dan ji mavec ni ušel, saj je imela počenih kar nekaj koščic. Ne tako dolgo nazaj ji je mavec »priskrbel« traktor, ki ji je (s pomočjo, vendar ne po krivdi njenega moža) stisnil nogo, tako da smo jo sovaščani, ko je ni več tako zelo bolelo, kar množično dražili, če že ima VIP status na urgenci in v mavčarni.

Eni se kar vračajo

Ante Grgantov iz Ljubljane me je razveselil z izjavo, da se v tako prijazno in lepo okolje preprosto mora vračati, ker ga vedno znova navduši. Lani je občudoval jaslice, letos je bil očaran predvsem nad »živim« prikazom podeželskih opravil, za katera mu je žal, da bodo šla v pozabo, če med mladimi ne bo zanimanja za ohranjanje starih običajev. Celotna prireditev, izbor in ureditev predstavitev, pestrost tematike, entuziazem in prijaznost prirediteljev, ki smo se resnično potrudili na vsakem koraku, so po njegovih besedah glavne značilnosti, ki obiskovalcev ne morejo razočarati ob predstavitvi vasi in njenih znamenitosti. Sušilnico je sicer videl že drugič, vendar je bila pozimi v drugačni vlogi, in sedaj se ni mogel načuditi, koliko znanja in izkušenj je pravzaprav potrebnih za tako na videz preprosto opravilo, kot je sušenje sadja. Pohvalil je tudi redarje, ki so ga iskali po prireditvenem prostoru, da so ga opomnili, naj avto umakne s pločnika, ker bo sicer lahko olajšana njegova denarnica. Na koncu je še dodal, da s take prireditve moraš oditi dobre volje, tudi če padajo »ošpičene prekle«.

Zdenka Zabukovec

Čebelarji smo na »rajžo« šli

Konec septembra smo velikolaški ter ribniški čebelarji s sorodniki in znanci na povabilo predsednika čebelarskega društva Velike Lašče g. Braneta Borštnika šli na strokovno ekskurzijo k zamejskim čebelarjem Tržaške pokrajine.

Jutro ji bilo mrzlo, a v polnem avtobusu živahno kot v naših panjih. Po jutranji kavi na Ravbarkomandi je postajal dan vedno bolj sončen in vroč. Na Fernetičih sta na avtobus vstopila dva predstavnika Društva slovenskih čebelarjev Trst, g. Danijel Novak – predsednik in njegov podpredsednik.

Vodila sta nas po pokrajini zamejskih Slovencev. Najprej smo si ogledali dolinsko občino in nekatere slovenske brežanske vasi. Pot smo nadaljevali skozi bolj industrijski del Trsta, videli smo Rižarno. Koncentracijsko taborišče Rižarna je bilo ustanovljeno takoj po kapitulaciji Italije 8. septembra 1943. Sprva je služilo kot vojaško oz. policijsko taborišče, že od konca istega leta pa kot uničevalno taborišče. Rižarna je bilo edino nacistično taborišče s krematorijem na tleh današnje Italije. Zapuščen industrijski kompleks nekdanje luščilnice riža, zgrajen tik pred prvo svetovno vojno, je nacistom z vso pripadajočo infrastrukturo ponujal idealne pogoje za njihove zločinske namene. Ogledali smo si še železarno, ladjedelnico, pražarno kave, pristanišče ...

V centru mesta smo si peš ogledali ožje središče mesta. Začeli smo na Velikem trgu, videli »žalostni« pomol, od koder so naši predniki z ladjami zapustili dom in odšli v širni svet, in »veseli« pomol, kjer so pesniki in pisatelji dobivali navdihe za literarna dela. Zanimiva je bila mestna hiša s kipoma Mihcem in Jakcem na vrhu, zraven nje pa Vodnjak štirih celin (v času izdelave vodnjaka pete celine – Avstralijske še niso poznali). Zvedeli smo, da je bil Fran Levstik (pesnik, pisatelj, dramatik, kritik, jezikoslovec in čebelar) ustanovitelj in od leta 1861 tajnik čitalnice v Trstu. Verjetno je tu dobil idejo o Martinu Krpanu z Vrha pri Sv. Trojici - njegovem tihotapljenju angleške soli iz Trsta proti Notranjski. Sledil je sprehod po Borznem trgu in ogled Ruškega mostu. V četrto stoletja, odkar skoraj nismo več zahajali po kavo, prašek, kavbojke ..., se je Trst precej spremenil. Sledila je avtobusna vožnja proti Barkovljam. Prvotno je bila to stara ribiška vas, naseljena pretežno s Slovenci, sedaj je že tržaško predmestje. V Barkovljah od leta 1969 drugo nedeljo v oktobru prireajo vsakoletno enodnevno jadralno regato, imenovano »Barcolana«, ki se je udeležijo preko tisoč jadrnic in je največja tovrstna regata na svetu. Pot smo nadaljevali mimo barkovljanske plaže. To je glavna tržaška plaža, na kateri smo videli precej kopalcev, kajti dan je bil poletno vroč. Naslednji izstop je bil grad Miramar. (Grad je dal zgraditi nadvojvoda Ferdinand Maksimilijan I. (1832-1867), mlajši brat cesarja Franca Jožefa. Gradnja je potekala med letoma 1856 in 1860. Še v času gradnje je s soprogo, Šarloto Belgijsko, živel v Ca-stelletu, manjšem objektu v grajskem parku. Potem ko je

bil Ferdinand Maksimilijan v Mehiki leta 1867 ustreljen, je grad služil kot občasna rezidenca Habsburžanov, vdova Šarlota pa se je preselila v Belgijo.) Sprehodili smo se po velikem grajskem vrtu, ki je bogat z rastlinskim svetom ter videli redke eksotične rastline, ki jih je Ferdinand Maksimilijan prinesel s svojih potovanj.

Nadaljevali smo vožnjo do Sesljana na Kras in obrnili proti Proseku. Prosek je vas na severnem robu Istre v Italiji z nekaj sto prebivalci. Naselje leži okoli 7 km severozahodno od Trsta na nadmorski višini okoli 249 mnm.) Prišli smo do veličastnega Marijinega svetišča na Vejni na približno isti nadmorski višini. Cerkev je impozantna, zgrajena v obliki šotor iz betona in stekla. Zgodba okoli nastanka sega v leto 1945, ko je tržaški nadškof, mons. Santin naredil zaobljubo za odrešenje mesta: "V trenutku, ki je morda najbolj tragičen za zgodovino Trsta, ko se vsi upi zdijo zaman, se zavežujem: če bo pod okriljem Matere božje Trst rešen, se bom potrudil, da bo v njeno čast zgrajena cerkev." 19. septembra 1959 so začeli gradnjo. Enkrat razgled na Tržaški zaliv nas je vse očaral.

Bili smo že globoko v popoldnevu. Gostitelja sta nas odpeljala na sedež svojega društva v Padriče. Društvo je bilo ustanovljeno 12. aprila 2013 z namenom, da povezuje slovenske čebelarje na Tržaškem. Takrat dvajset članov si je zadalo cilj nadaljevanje slovenske čebelarske tradicije od Mirna do Štivanja. Sodelujejo in bodo sodelovali s Čebelarskim konzorcijem za Tržaško pokrajino. Poglobili pa bodo sodelovanje s Čebelarsko zvezo Slovenije, ki jih je nedolgo tega vzela pod svoje okrilje. Želijo si tudi sodelovanja z našim društvom. Povedali so, da smo prvo čebelarsko društvo iz Slovenije, ki jim je ob ustanovitvi čestitalo, in prvo, ki jih je obiskalo v tako velikem številu. Domači čebelarji in čebelarke so razkazali prostore društva, razložili pomen simbolov v njihovem grbu in pripravili bogato pogostitev. Naš predsednik g. Borštnik se jim je v imenu vseh udeležencev zahvalil za njihov trud, izčrpno vodenje in dobrote ter jim podaril dve sadiki hoje, hojev med in zgibanke ob 100-letnici našega društva. Predsednik njihovega društva g. Novak nas je pozdravil z željo, da se prihodnje leto srečamo v Velikih Laščah.

Ekskurzija se je počasi iztekala. Zadnji postanek, ki je bil kulinaričen, je bil v Hruševju. Bil je že večer, ko smo se polni novih vtisov vrnili domov.

Bernarda Jernejc

12. bučno-marmeladni dan

Članice Društva podeželskih žena (DPŽ) Velike Lašče so v soboto, 1. oktobra, pripravile letos že 12. bučno-marmeladni dan. Trg pred Levstikovim domom v Velikih Laščah so poleg stojnic nekaterih lokalnih ponudnikov tokrat kosrat najrazličnejše buče in dišalo je po bučni juhi ter drugih dobrotah iz buč. Članice društva so pripravile najrazličnejše slane in sladke jedi iz buč, tudi kruh ter potico, ki so bile na pokušino, na željo obiskovalke ali obiskovalca pa so gospodinje izdale tudi kakšen svoj recept.

Okrog vodnjaka so bile postavljene buče velikanke, ki so se potegovale za najtežjo bučo, družbo pa so jim delali bučni in drugi aranžmaji, ki so bili rezultat ustvarjalnih in kreativnih rok. Med cvetličnimi koriti na klopi je bilo razstavljenih okoli 20 različnih vrst in sort buč, jedilnih in okrasnih, ki so zrastle na vrtovih ali njivah. Večina razstavljenih buč je imela pripet listek, na katerem je pisalo ime vrste ali sorte buč, način njene rasti, teža oziroma velikost, ki jo doseže buča, in njena kulinarična uporabnost, če je jedilna.

Ves dopoldan je dišalo iz treh loncev, v katerih so se kuhale bučne juhe. Tri ekipe, dve iz Velikih Lašč in ena iz Ribnice, so se namreč pomerile, katera bo skuhala najboljšo bučno juho. Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali Tadeja Udovč, Alojz Centa in Marjana Samsa, ja ocenjevala vonj in okus juhe, izvirnost kot tudi pogrinjek. Največ točk je za svojo juho dobila prva ekipa DPŽ Velike Lašče, ki so jo sestavljale Jožefa Škrabec, Draga Ponikvar in Minka Koren, pomagala pa je tudi mlada Ajda Koren. Drugo mesto so zasedle kuharice ekipe DPŽ Ribnica, ki so jo sestavljale Mojca Adamič, Marija Miklošič in Zlata Porenta, tretje mesto pa je zasedla druga ekipa DPŽ Velike Lašče v sestavi Olge Marguč, Nade Debeljak in Melite Sušnik s pomočnico, svojo osemletno hčerko Leo. Vse juhe so bile zelo okusne, kar so potrdili tudi obiskovalci, ki so jih poskušali, dokler lonci niso bili prazni.

Iz viškov sadja in tudi zelenjave je mogoče narediti različne vložnine za ozimnico, ki nam v mrzlih dneh nadomestijo sveže pridelke. Takšni izdelki, narejeni iz različnega sadja in zelenjave in seveda tudi iz buč, so marmelade. Na stojnicah organizatorjev je bilo mogoče poizkusiti najrazličnejše marmelade, tudi v kombinaciji različnega sadja, zelenjave ali drugih dodatkov. Kar nekaj različnih marmelad in tudi različnih bučnih marmelad pa je bilo prijavljenih v ocenjevanje. Ocenjevalna komisija v sestavi Simone Bavdek, Cirile Marinčič in Avgusta Miklošiča, je imela težko nalogo, saj so bile marmelade

Vse tri ekipe, ki so kuhale bučne juhe, s predsednico DPŽ Velike Lašče Magdo Peterlin in županom Občine Velike Lašče Antonom Zakrajškom.

kakovostne, vsaka je imela svoj značilen okus, vonj in barvo in tudi izvirnost. Med bučnimi marmeladami je komisija najbolje ocenila marmelado Cirile Marinčič z Velikega Ločnika, drugo mesto je dobila marmelada Magde Peterlin iz Dolščakov, tretje pa marmelada Olge Marguč iz Škofljice. V kategoriji marmelad je najboljšo oceno dobila marmelada Olge Marguč iz Škofljice, druga je bila marmelada Tomaža Žnidariča iz Kočevja, tretja pa marmelada Mojce Adamič iz Ribnice.

Med največjimi in najtežjimi bučami so izstopale tri velike buče. Najtežja je bila buča Jožeta Železnikarja iz okolice Turjaka, tehtala je 61 kg, druga najtežja je bila buča Jožefa Škrabec iz Škofljice, tehtala je 55 kg, tretja pa je bila 33-kilogramska buča Magde Peterlin iz Dolščakov. Aranžmaje so ocenjevali obiskovalci in po prešteti glasovih je največ glasov dobil aranžma Danice Potokar, ki je predstavljala Društvo podeželskih žena Sončnica iz Grosuplja, drugi najlepši aranžma je bil last Magde Peterlin iz Dolščakov in tretji aranžma Olge Marguč iz

Za zabavo so se nekateri pomerili v ličkanju koruze.

Škofljice. Za najbolj posebno bučo pa je bila izbrana košara okrasnih buč, ki so zrasle na Plosovem pri Danici Rojc. Vsi lastniki najboljše ocenjenih pridelkov in izdelkov so dobili praktične nagrade in priznanja, ki sta jih podelila predsednica DPŽ Velike Lašče Magda Peterlin in župan Občine Velike Lašče Anton Zakrajšek.

Poleg resnega ocenjevanja je bilo na prireditvi kar nekaj zabave, za kar sta poskrbela vedno domiselno povezovalc večine krajevnih prireditev Jože Starič in mlada harmonikarka Metka Štrukelj. Največ zabave in ob tem tudi zabavnega navijanja je bilo, ko se je med občinstvom našlo pet pogumnežev, ki so se upali pomeriti v ličkanju in vezanju koruze. Tako kot so to delali nekoč, so morali ročno zličkati šest storžev koruze in jih potem med seboj povezati, da jih bo lastnica storžev Magda Peterlin lahko obesila v kozolec, kjer se bodo do konca posušili. Najhitrejša v zabavni tekmi je bila Marinka Petek iz Ribnice.

Bučno-marmeladni dan na Levstikovem trgu so s svojo ponudbo popestrila tudi druga društva, organizacije in posamezniki. Tako je bilo mogoče kupiti med in medene izdelke velikolaškega čebelarja Branka Borštnika, unikaten in lično izdelan nakit Olesye Rupar iz Rup, različno suho sadje in druge izdelke Društva za ohranjanje dediščine Gradež, kmetijske pridelke kmetije Škrjanec iz Klade pri Igu in Ekološke kmetije Anželjc iz Nove vasi, brezglutensko pecivo in druge ročne izdelke podjetja Zvonček z Junčjega ter najrazličnejše izdelke suhe robe in drugih ročnih izdelkov, ki so jih ponujale članice Društva podeželskih žena Ribnica.

Vabilu na prireditev so se poleg že omenjenih Ribničank iz Društva podeželskih žena Ribnica odzvale tudi članice Društva podeželskih žena Sončnica Grosuplje in članice Društva podeželskih žena Dobropolje–Struge. Med obiskovalci pa sta se povsem mimogrede ustavili tudi dve nemški turistki, ki ju je privabilo dogajanje na trgu v Velikih Laščah, ko sta se vračali z dopusta na Hrvaškem proti Nemčiji. Po poizkušanju lokalnih dobrot in prijetnem druženju sta polni vtisov nadaljevali pot z željo, da se naslednje leto v Sloveniji, morebiti celo v Velikih Laščah, ustavita za kakšen dan ali dva in ne le mimogrede. Tovrstne prireditve so ne le popestritev dogajanja v kraju, pač pa tudi dobra promocija kraja in ljudi, saj še vedno velja, da smo turizem ljudje.

Dragica Heric

Praznovanje 20-letnice sodelovanja s švicarsko občino Lützelflüh

V mesecu septembru, od četrta, 15. septembra, do ponedeljka, 19. septembra, so Velike Lašče že osmič obiskali gostje iz pobratene občine Lützelflüh. Med obiskovalci (skupaj je bilo 46 gostov) so bili predstavniki občine Lützelflüh, člani društva Kulturbrücke Velike Lašče–Lützelflüh, naš častni občan Milan Greiner z ženo Heidi, glasbeniki in tudi nekaj Slovencev, ki so svoj drugi dom našli v Švici.

Letošnji obisk je bil posvečen praznovanju 20-letnice sodelovanja med obema občinama. Na prireditvi, ki je bila v soboto, 17. septembra zvečer, v Levstikovem domu, smo se s kratkim filmom spomnili vseh najpomembnejših obiskov, prireditev in dogodkov, ki so se zgodili v preteklih dvajsetih letih. Filmsko in slikovno gradivo smo s pomočjo zvestega snemalca Nika Samsa zbrali in uredili v našem društvu.

Ker je začetek sodelovanja med Laščami in Lützelflühom povezan s prevodom Levstikovega Martina Krpana v bernsko nemščino, smo na prireditvi poslušali dvogovor med avstrijskim cesarjem in Martinom Krpanom v obeh jezikih, Max Gerber je bral v bernski nemščini in Matjaž Gruden v slovenščini. Poslušali smo tudi odlomek iz novele Črni pajek pisatelja Jeremiasa Gotthelfa, ki je v švicarskem Lützelflühu živel kot pastor in tam deloval več kot dvajset let.

V kulturnem programu so nastopili še pevci Velikolaške vokalne skupine, učenci Glasbene šole Ribnica in švicarski glasbeniki, člani harmonikarskega orkestra Hunichordeon.

Iz županovega nagovora

V mesecu februarju letošnjega leta je minilo 20 let od prvega stika predstavnikov naše občine s Švico in s predstavniki občine Lützelflüh. Predstavitev prevoda Levstikovega Martina Krpana v bernsko nemščino na proslavi slovenskega kulturnega praznika v Bernu predstavlja začetek medsebojnega spoznavanja in sodelovanja. Do danes se je zvrstilo skupno osemnajst večjih in manjših srečanj in izmenjav na kulturnem, gospodarskem, turističnem, prosvetnem in kmetijskem področju, v katerih so sodelovali predstavniki naše občine, različnih organizacij in društev in gostiteljske družine. Podpis listine o pobratenju v letu 2004 je še utrdil voljo vseh, Švicarjev in Slovencev, za utrditev in nadaljevanje sodelovanja z novimi vsebinami in projekti. Literarni most med Gotthelfom in Levstikom se je razvil v most prijateljstva, ki povezuje prebivalce obeh občin. To se je še posebej pokazalo ob velikem žledu v letu 2014, ko so Švicarji z velikodušno donacijo omogočili zasaditev 252 novih sadik sadnega drevja v naši občini.

Vesel sem, da imamo na obeh straneh posameznike, ki skrbijo in se trudijo ohranjati zavezo iz listine o pobratenju. Hvala pobudnikom sodelovanja in vsem, ki ste do danes na kakršenkoli način pomagali razvijati in ohranjati povezanost med prebivalci obeh občin. Želimo si, da bi tudi mlajše generacije v prihodnje prispevale k medsebojnemu spoštovanju in sožitju med obema narodoma. Vrednost življenju vsakega človeka namreč dajejo povezave z drugimi ljudmi, ali kot je zapisal švicarski pedagog Johann Heinrich Pestalozzi: "Ne živiš sam zase na zemlji" (Du lebst nicht für dich allein auf Erden).

Goste iz Švice, gostiteljske družine, člane društva Kulturni most Lützelflüh – Velike Lašče so nagovorili župan Anton Zakrajšek in predstavnika občinskega sveta Občine Lützelflüh Anna Maurer in Hansueli Salzmann. Prireditev sta v obeh jezikih povezovala Senta Tehovnik Kolar in Matjaž Gruden.

V soboto popoldne smo se spomnili švicarske donacije ob žledolomu leta 2014. Iz podarjenih sredstev smo v občini posadili 252 sadik sadnega drevja. Pri vrtcu na Karlovici smo uredili manjši sadovnjak in posadili dvajset sadik jablan, hrušk in sliv. V začetku letošnjega septembra smo tam postavili spominsko tablo, ki odraža našo hvaležnost do donatorjev in istočasno seznanja obiskovalce z vrstami sadnega drevja. V hudem nalivu so si švicarski gostje ogledali vrtec na Karlovici, spominsko obeležje žrtvam druge svetovne vojne in naš »švicarski sadovnjak«.

V nedeljo, 18. septembra, so Ribniške mažoretke obiskovalcem in gostiteljskim družinam v športni dvorani predstavile šest koreografij, ki so jih pripravile za evropsko prvenstvo v Londonu. Vse gledalce so očarale s svojo spretnostjo, gibčnostjo in hitrostjo pa tudi s poučno vsebino posameznih koreografij. Posebno zadnja koreografija z naslovom Poeple je izražala močno sporočilo, in sicer, da smo vsi ljudje enaki, da ni pomembno bogastvo, spol ali rasa in da potrebujemo drug drugega.

Gostitelji so nato svoje goste odpeljali na Gradež na praznovanje praznika suhega sadja. Eugen Šerbec jim je razkazal vas in jim v nemščini na svoj duhovit način razložil stare običaje in prikazal uporabo starega orodja. Po ogledu vasi je kot vse dni letošnjega obiska spet začelo deževati, kar pa ni motilo razpoloženja. Gostje so pod šotorom veselo zaigrali in zapeli. Na posebni stojnici, namenjeni gostom, je Vereni Bärtschi

predstavljala predenje volne na kolovratu in Hildi Rettenmund izdelovanje okraskov iz slame.

Vse dni obiska so gostje prenočevali pri gostiteljskih družinah, skupaj jih je bilo 21. Gostom so nudile prenočišče, štiri zajtrke in dve večerji in jih presenečale s toplino in gostoljubjem.

Osemdesetletna švicarska gostja, ki je bila prvič v Sloveniji, je po vrnitvi v Švico zapisala:

Z veseljem sem si zapisovala vtise z našega potovanja po Sloveniji, da zagotovo ne bom ničesar pozabila. Vse dobre spomine bom opremila s slikami iz prospektov in s fotografijami. Rada se spominjam obiska v Velikih Laščah:

- pristrčnega sprejema v šoli,
- dni v vaši hiši s prijaznim gostoljubjem,
- naliva na Karlovici, ko smo bili veseli strehe nad glavo in toplega kosila,
- skupnega praznovanja z vsemi gostitelji, prepevanja in muziciranja v soboto,
- skupnih izletov na kraje, ki so nam predstavili vaše življenje, vaše običaje in kulturo.

To je bil zame izpolnjen čas, bogat čas.

Mislím, da smo vsi udeleženi in sodelujoči ob letošnjem švicarskem obisku preživeli izpolnjen, bogat čas. Vsem, ki ste z dobro voljo sodelovali pri pripravah in organizaciji obiska se najlepše zahvaljujem: gostiteljskim družinam in članom društva Kulturni most Lützel-flüh–Velike Lašče, Milanu Greinerju in Marianni Flückiger, Osnovni šoli Primoža Trubarja in ravnateljici Metodi Kolar, učencem Glasbene šole Ribnica in ravnateljici Majdi Kokošinek, Velikolaški vokalni skupini, Senti Tehovnik Kolar, Ani Virant, Matjažu Grudnu, Niku Samsi in Ediju Zgoncu, Društvu za ohranjanje dediščine in Marku Šavliju, Ribniškimi mažoretkam in predvsem Občini Velike Lašče, županu Antonu Zakrajšku in podžupanji Tatjani Devjak za podporo in finančno pomoč.

Irena Indihar
Društvo Kulturni most
Lützel-flüh–Velike Lašče

V Hrvaško Zagorje in na Bizeljsko

Ko sem slišal, da bo DU Velike Lašče organiziralo izlet v Hrvaško Zagorje in na Bizeljsko, sem se najbolj razveselil obiska Kumrovca. Nazadnje sem bil tam kot mali šolarček in želel sem videti, kaj so naši sosedje naredili z nekdanj tako popularnim krajem socializma, saj vemo, da imajo danes tudi oni podoben negativen odnos do tega zgodovinskega obdobja. Prijetno sem bil presenečen, kako so znali ohraniti to dediščino, jo nadgraditi in ponuditi obiskovalcem. Brez velikega političnega pompa so Titovo rojstno hišo in okolico preimenovali v **Muzej Staro selo Kumrovec** in naredili največji etnografski muzej na prostem na Hrvaškem. V letih 1977 do 1987 so to območje obnovili in opremili štiri-rideset stanovanjskih in gospodarskih poslopij. V njih so postavljene stalne razstave starih obrti in običajev Hrvaškega Zagorja s konca 19.

stoletja. Sprehajali smo se med malimi simpatičnimi hišicami, se srečevali s starim orodjem, opremo, pokukali smo v mlin, žago, v razne delavnice lončarja, kolarja, lektarja, sodarja ... razstavili so veliko gasilske opreme. Videli smo, kako so včasih predli, tkali blago, izdelovali košare, lesene igrače, strojili kože, »delali« vino in pekli kruh. Prikazali so takratno življenje, uprizorili so zabavo v »hiši«, poroko ...

Malo nas je motilo slabo vreme in tudi Titova rojstna hiša je bila zaprta, ker je deževje v juniju poplavlilo celotno področje in sanacija še ni bila gotova. Smo pa z veseljem popili kavico »Kod Starog«, kot so dali naziv krčmi pri vhodu. Sprehodili smo se tudi do stare osnovne šole, nismo pa prišli do nekdanje politične šole in Titovega muzeja, ki imata skupaj 15.000 m² površine, in zemljišča v izmeri 90.000 m², ker sta v denacionalizacijski obdelavi. Prav, bomo prišli pa drugič?

Odpravili smo se naprej proti Bistrici ob Sotli in se povzpeli na hrib Svete gore. Po njegovem grebenu se navzdol zvrsti pet svetišč: Lurška kapela, kapela sv. Fabiana, Marijina cerkev, posvečena Marijinemu rojstvu, in kapeli sv. Jurija in sv. Martina. Zgodovina Svete gore postavlja že v rimsko dobo in govori o naselbini. Nato so sledile najdbe grobov iz časa preseljevanja narodov. Ko pa so se Slovani dokončno naselili in se je utrdilo krščanstvo, so Svete gore postale prastaro romarsko središče. Največja je bila in je še vedno Marijina cerkev, ki je v virih prvič omenjena že leta 1265 kot Monte Sancte Marie. Sedanja stavba stoji na mestu prvotne iz 17. stoletja. Leta 1611 jo je posvetil škof Tomaž Hren. Dobrih 100 let pozneje so cerkev še enkrat močno povečali. Sedanja zgodnjebaročna cerkev ima podobo bazilike. Je prostorna, troladijska in meri v dolžino 31 m, v širino pa 17 m. Na žalost njene notranjosti nismo doživeli, ker dogovor o našem obisku ni bil uslišan in nam cerkve niso prišli odpret. Naše pevke so bile razočarane, vsi po smo bili slabe volje. V dežju smo se povzpeli po romarski poti, nekateri kljub težavam z zdravjem, bili smo mokri in premraženi. Spremljal in vzpodbujal nas je le lesen križev pot, delo akademskega kiparja Staneta Jarma, ki ga je izdelal leta 2000 ... Prav, bomo prišli pa drugič?

Pošteno pa smo se ogreli na degustaciji kakovostnih vin **pri Babičevih**. Njihovo vinarstvo in kmetija leži v osrčju bizeljskih vinorodnih gričev.

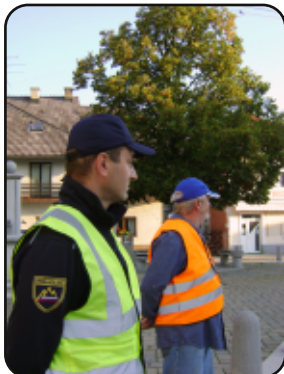
Prisrčno nas je sprejela gospodinja Lea, ki se je ponašala z nazivom »kmetica leta« za leto 2015. Pokazala nam je tudi izredno zbirko majolk, največjo daleč naokoli. V šestnajstih letih jih je zbrala več kot 1.400 iz 63 držav.

Ko smo pojedli še kosilo pri Kocjanu, smo bili z dnevom zadovoljni in ... še bomo prišli!

Vaš upokojeni Janez

Popočitniške aktivnosti Društva upokojencev Velike Lašče

Po počitniškem avgustu je že prve dni septembra nekaj naših članov pomagalo policiji varovati otroke na poti v šolo. Splošen vtis je bil, da so bili vozniki zelo disciplinirani in so pridno ustavljali pred prehodom za pešce sredi Velikih Lašč. Dežurstvo je trajalo ves teden, razen v torek, 6. 9., ko so se tudi ti naši člani udeležili izleta v Kumrovec in na Svete gore. Mogoče je bil izlet boljša izbira kot dežurstvo, ampak to je že Janez povedal.

natečaju. Letos smo se prijavi na fotografski natečaj in prvič smo imeli tudi svojo promocijsko stojnico. Ni bila velika, ampak je stala na dobrem koncu drugega preddverja in Velike Lašče so bile opazne, kljub veliki gneči tako stojnic kot obiskovalcev. Moto letošnjega praznovanja je bila aktivnost starejših in na vseh stojnicah se je nekaj dogajalo. Tudi na naši smo razstavili ročna dela in dela likovnic. S pomočjo ge. Jožice Mauser in ge. Magde Peterlin pa je potekala tudi demonstracija

izdelave cvetja iz papirja in svežih listov. Mimoidočim sta ponudili medene jurčke, slastno pletenico in zloženko naše občine. V svojih nošah sta bili prisrčni, simpatični in zahvaljujemo se jima za sodelovanje in požrtvovalnost.

Na dan demence, 21. 9., smo se tradicionalno sprehodili po Velikih Laščah in zaključili pri Petričevi Slavi s kratkim kvizom o naši občini in ogledom njenega etnografskega muzejčka. Slava Slavi in zahvala za super bučni šarkelj.

Daleč najbolj odmeven dogodek je bil 16. Festival za tretje življenjsko obdobje – f3žo v Cankarjevem domu v Ljubljani. Potekal je od 28. do 30. sep-tembra, od 9. do 18. ure, v organizaciji ZDUS–a skupaj s soorganizatorji. Letos je bilo še posebno slovesno, saj ima naša krovna organizacija 70-letnico delovanja. Poleg bogatega izobraževalnega, strokovnega in kulturnega programa so dodali zdravstveno ponudbo raznih meritev in alternativ. Bilo je več kot 160 razstavljavcev, popusti, nastopi na velikem in odprtih odrih in seveda slavnostna akademija.

Naše društvo je običajno prisotno vsako leto z ogledom prireditve na velikem odru in udeležbo na kakšnem

Omeniti moram še nekaj izobraževalnih dogodkov, ki so potekala v tem času. Predstavniki podjetja Hartmann so nam v začetku oktobra predavali o zdravstveni temi Razkuževanje in diagnostika. S kmetije Pri Tonijevih smo izvedeli nekaj novosti na temo Vse o industrijski konoplji in izdelkih iz nje. Predavanje asist. dr. Veronike Kragelj pa nas je poučilo o Izgorevanju svojcev obolenih z demenco.

O srečanju na dan starejših občanov, 15. oktobra, v Ribnici, s povablenci, ki letos praznujejo 80 in 90 let, pa bom kaj zanimivega napisala drugič, ker moram tekst oddati pred datumom dogodka.

Hvala, da ste prebrali ...

Helena Grebenc Gruden

Kaj se je dogajalo na ROBARJADI

Lep, vroč dan je bil 14. avgusta letos, ko se je v Robu odvijala prireditev, ki je že pred leti dobila ime Robarjada in ki postaja tradicionalna, čeprav se njene vsebine spreminjajo in je kdaj tudi kaj novega, drugačnega.

Tudi letos je bil osrednji dogodek v popoldanskem času, to je galopaska dirka in prikaz konjeniških spretnosti, ki privabi največ obiskovalcev in občudovalcev v Rob. Tekmovalci so si vneto prizadevali doseči najboljši rezultat. Gledalci pa so navijali in jih spodbujali. Užitek je bil že pogled na brhke konjiče.

Že zjutraj in ves dan (od 9h do 17h) je bila v središču Roba - pri nekdanji vagi - zanimiva gobarska razstava. Tamkajšnja tratica se je spremenila v gozdno jaso z nekaj suhimi in svežimi vejami, starim štorom in mahom, na katerem so se razkazovale raznovrstne gobice. Za tedanji sušni čas, ko je bila rast gob slaba, je bilo na ogled 70 različnih vrst. Med njimi je bilo sicer tudi 17 vrst lesnih gob, ki pa tudi niso zanemarljive, saj vsebuje marsikatera med njimi zdravilne učinkovine, ki bodisi uravnavajo delovanje imunskega sistema ali znižujejo previsok krvni sladkor in povišan holesterol, bodisi imajo antitumorni učinek. Ni manjkal niti jurček, ki ga pa na razstavi ne bi bilo, če nam ga ne bi velikodušno prinesla gospa Zdenka iz okrepčevalnice Škrabec. Vse druge gobe smo nabrale članice skupine "Čajanke", sekcije KUD Rob, ki je razstavo tudi organizirala, nekaj gob pa so nabrali tudi drugi prostovoljci. Na ogled je bilo največ lisičk (poleg navadne tudi luskata in žametna) pa kar 12

vrst golobic (največ užitnih, nekaj neužitnih in ena strupena), nekaj mlečnic in mušnic, nismo pa našli smrtno strupene zelene mušnice, ki se je pojavila v bližnjem gozdu le nekaj tednov kasneje. Poleg podarjenega jurčka so bile na ogled še 4 vrste drugih gobanov (žametasti, svinjski, Queletov in leponogi) pa še več posameznih predstavnic različnih rodov. Vsaka vrsta je bila opremljena s slovenskim in latinskim (znanstvenim) imenom ter z oznako o užitnosti, neužitnosti ali strupenosti gobe.

Marsikdo od mimoidočih se je ustavil in si z zanimanjem ogledal za Rob nenavadno razstavo. Članice skupine "Čajanke" so prijazno ponujale obiskovalcem tudi nekaj domačih dobrot in pijačo.

V dopoldanskem času je nekaj obiskovalcev letošnje Robarjade izkoristilo Parnasovo ponudbo in se pod vodstvom Metke Starič sprehodilo po geološki poti do Kobiljega curka. To je izredno zanimiva in privlačna pot, kjer udeleženec izve veliko zanimivih podatkov, ki jih morda ni vedel, tudi če je domačin ali če je pot že kdaj prej prehodil. Vodička je znala vzdrževati radovednost udeležencev sprehoda na vsej poti, ki je polna naravnih pa tudi kulturnih znamenitosti, od pestrosti kamnin, najvišjega dolenskega slapa, do rimskega zidu (rimskega limes ali Clastra Alpium Iuliarum) iz časov rimskega cesarstva, ki ga sprehajalci prečkajo, kjer ga preseka gozdna cesta.

V Domu krajanov je bila na ogled razstava likovnih del članic likovnega krožka Univerze za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče. Svoja dela so razstavljale Darinka Grmek Štrukelj, Neva Peterlin, Zorka Grobeljšek, Dragica Kern, Marija Ovca in Lidija Vilar ter pozele zasluženo priznanje.

Majda Jakše Ujčič

Aktivnosti skupine KUD Rob Čajanke v letu 2016

V začetku letošnjega leta smo se članice skupine Čajanke pridružile Kulturno umetniškemu društvu Rob. Naše delo je namenjeno ljudem in kraju, kjer živimo.

Šestmetrsko cvetnonedeljsko butarico smo izdelali skupaj z učenci podružnične šole Rob in veroukarji. Blagoslovili smo jo na cvetno soboto. Skupaj z DPŽ Velike Lašče smo poslale tudi dve butarici na vseslovensko razstavo butaric na Budnarjevo domačijo nad Kamnikom.

Za velikonočne praznike smo skupaj s podružnično šolo Rob pripravili praznično mizo v prostoru vage.

Z ostalimi člani KUD-a Rob in podružnično šolo Rob smo pripravili Prireditve ob materinskem dnevu. Okrasile smo oder in pripravile darilca za vse mame.

V maju je našo skupino obiskala skupina za umetnostno zgodovino UTŽO Grosuplje.

Ob obisku kipa fatimske Marije smo s pomočjo veroukarjev spletle 47 metrov vencev za Marijin monogram v robarski cerkvi.

Na kresni večer smo vago okrasile s kresnim šopkom po stari navadi.

14. avgusta smo v okviru Robarjade pripravile razstavo gob na zelenici v središču vasi.

Sodelovale smo tudi pri predstavitvi knjige študijskega krožka Parnas z naslovom *Poslušaj narod, kako govori - o hišnih in ledinskih imenih*, ki je bila na Trubarjevi domačiji.

Septembra smo skupaj z DPŽ Velike Lašče pripravile naravoslovni dan na temo koruze za podružnično šolo Rob.

Z lectovimi kruhki smo prispevale svoj del k stojnici Občine Velike Lašče na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu.

Majda in Martina Tekavec

Dogajanje v mesecu požarne varnosti

Kot vsako leto je tudi letošnji oktober obarvan v gasilске barve. Mesec požarne varnosti je namenjen ozaveščanju javnosti o pomenu in možnostih varstva pred požari. Prostovoljni gasilci kot glavni nosilci te dejavnosti v naši občini oktobra izvedemo letno ocenjevanje društev ter skupno vajo.

Letošnji mesec požarne varnosti se je začel že zadnji vikend v septembru, ko smo skupaj z gasilci iz GZ Škofljica in GZ Ig izvedli tekmovanje v gasilsko-športnih tekmovalnih disciplinah v Želimljah. Tekmovanja se je udeležilo 20 ekip z okrog 220 gasilci in mentorji. Posebej smo se razveselili, ko smo na tekmovanju ponovno zagledali starejše gasilce iz PGD Turjak.

8. oktobra popoldne so zazvonili pozivniki in prostovoljce poklicali k skupni vaji, člani PGD Velike Lašče, Karlovica, Dolnje Retje, Škrlova in Dvorska vas-Mala Slevica pa so odhiteli na mesto vaje na Stritarjevi ulici v Velikih Laščah. Pod poveljstvom vodje intervencije so se razvrstili na različna mesta okrog gospodarskega poslopja in stanovanjske zgradbe ter izvedli vajo gašenja večjega gospodarskega objekta. Člani društev so med seboj odlično komunicirali preko radijskih postaj, čemur smo letos na splošno namenili več pozornosti. Na večjih intervencijah se namreč pogosto izkaže, da kakršnakoli druga oblika komunikacije pri velikem številu sodelujočih in veliki površini, ki jo gasilci pokrivajo, ni mogoča.

Ko smo v Velikih Laščah vajo uspešno zaključili, sta se poveljnik in predsednik gasilске zveze odpeljala še proti turjaškemu koncu, kjer so skupno vajo izvedla gasilska društva Turjak, Rob, Veliki Osolnik in Rašica. Vaja je potekala okrog doma krajanov, tudi tam se je pokazalo, da smo že večji uporabe radijskih postaj. Na obeh lokacijah se je vaje udeležilo 92 operativnih gasilcev s 15 vozili.

Naslednji dan pa je sledilo ocenjevanje društev. Za ocenjevanje vsako društvo pripravi svoj scenarij vaje v domačem okolju, izbere objekt, dogodek in možen načrt reševanja. Komisija, ki jo sestavlja vodstvo GZ Velike Lašče, nato obišče vsako društvo, si ogleda urejenost njihovih gasilskih domov in preveri dokumentacijo. Potem se odpeljejo na predviden kraj vaje in tam ocenjujejo delo gasilcev, ki skušajo čim bolje sodelovati, ustrezno uporabljati gasilna in zaščitna sredstva ter scenarij čim bolj približati morebitnemu realnemu dogodku.

Društva pripravijo vaje na različnih koncih svojega požarnega okoliša, kjer ob sodelovanju krajanov prikažejo, kako bi gasili in reševali, če bi bilo zares potrebno. Tako so se letos gasilci iz PGD Turjak podali v najbolj strnjeno naselje, Gradež nad 100, raški gasilci so gasili na Rašici, v PGD Veliki Osolnik so vajo izvedli v Srnjaku, robarski gasilci pa so si zadali zahtevno nalogo in vajo izvedli v Bukovcu – najbolj oddaljeni vasi v naši občini. Karlovški gasilci so svojo vajo izvedli v Gorenjih Kališčah, člani PGD Dvorska vas-Mala Slevica pa so jo izvedli v Medvejeku, na Škrlovi je bila vaja nedaleč od gasilskega doma, retenski gasilci pa so pokazali, kako bi se lotili gašenja in reševanja v Srobotniku. Člani PGD Velike Lašče so na Veliki Slevici skušali ustrezno ukrepati pri scenariju gašenja gospodarskega poslopja, kjer se nahajajo tudi nevarne snovi, pri čemer je bilo treba najti in rešiti ponesrečenca ter zavarovati sosednje objekte.

Tudi letošnje ocenjevanje je pokazalo, da tekmovanja in izobraževanja niso zaman, saj so gasilci pokazali veliko mero usposobljenosti in pripravljenosti. Ocenjevalna komisija je po koncu vsake vaje opozorila na morebitne pomanjkljivosti. Ocenjevanje je potekalo v prijetnem duhu, za prihodnje leto pa vabimo občane, da si ogledajo katero izmed vaj naših društev, da si bodo lažje predstavljali delo gasilcev in nas povezovali še s čim drugim kot le z gasilskimi vesellicami.

Za GZ Velike Lašče:
Alenka Vasič in Jože Starič

PGD Veliki Osolnik - spet ena pestra in uspešna jesen

Dopusti in počitnice so že skoraj pozabljeni, za gasilce prostovoljnega gasilskega društva Veliki Osolnik pa je spet ena zelo zaposlena jesen - zelo naporna, a tudi uspešna. Pa pojdemo kar lepo po vrsti.

Novo šolsko leto smo začeli s, sedaj že lahko mirno rečemo, tradicionalnim gasilskim piknikom, ki smo ga pripravili v začetku septembra. Pri cerkvi sv. Lovrenca se je zbralo staro in mlado. Postavili smo igrišče za odbojko in mini nogomet, malo smo spekli in se skupaj povsneli vsi gasilci in ostali vaščani Osolnika in okoliša.

Že naslednjo soboto, 17. 9., smo nekateri pospremili naše mladince, ki so se odpravili na državno tekmovanje v orientaciji, kamor so se uvrstili po uspešnem tekmovanju v okviru regije. Letos je državno tekmovanje potekalo na Golteh. Kljub kar precejšnji smoli z vremenom (na vrhu je bila megla in veter, ko pa je bila na progi naša ekipa, je začelo še močno deževati) so se mladinci uvrstili na odlično 19. mesto v državi. Ob tej priložnosti še enkrat vse čestitke in pohvale Boru, Bertu in Gabru ter seveda zavzetemu mentorju Romanu.

Vzporedno z vajami za orientacijo pa so potekale tudi že priprave za letošnje tekmovanje v gasilsko-sportnih tekmovalnih disciplinah (krajše GŠTD). Na tekmovanju smo se v soboto, 24. 9., najprej pomerili operativni gasilci - člani B smo zasedli drugo mesto v GZ Velike Lašče. Naslednji dan, v nedeljo, 25. 9., so se s svojimi vrstniki pomerili še pionirji in zasedli prvo mesto v svoji kategoriji. Obema ekipama vse čestitke za uspešne nastope.

V ponedeljek, 26. 9., smo se gasilci PGD V. Osolnik pridružili sosednjemu društvu PGD Rob in se skupaj oglašili v podružnični šoli v Robu. Učencem in učiteljicam smo prikazali gasilska znanja in veščine. Otroci so pozorno poslušali razlago o požarnem trikotniku, pokazali smo jim, kako morajo biti opremljeni gasilci za gašenje notranjih požarov, ogledali so si gašenje travniškega požara, najbolj pa so bili seveda zadovoljni, ko so lahko pod budnim spremstvom gasilcev sami gasili čisto pravi ogenj.

Na področju, ki ga pokriva PGD Veliki Osolnik, lahko mirno rečem, da z gasilstvom in za gasilstvo živijo vsi - od najmlajših do najstarejših, in dokler bo tako, se za naš obstoj in uspehe ni treba bati.

Toliko zaenkrat iz PGD Veliki Osolnik in se oglašim, ko se bo spet zgodilo kaj pomembnega - glede na zagnanost naših članov verjamem, da bo to prav kmalu.

Z gasilskim pozdravom Na pomoč !

Za PGD V. Osolnik Aleš Širaj

Polletno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2016

Nacionalni inštitut za javno zdravje je pripravil polletno poročilo Programa Svit - državnega programa presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki.

V njem najdete tudi podatke o odzivnosti vabljenih prebivalcev vaše občine. Želimo si, da bi bila odzivnost čim boljša - nad 70% tudi vnaprej. Večja odzivnost v Program Svit namreč prispeva k zmanjšanju zbolevanja za rakom debelega črevesa in danke, saj odkrijemo in odstranimo že predrakave spremembe.

Zato so dobrodošle vse aktivnosti, ki v občini neposredno ali posredno pripomorejo k spodbujanju občanov, da se udeležijo Programa Svit, pa tudi k izogibanju dejavnikom tveganja za pojav tega raka (predstavitev Svitovega modela debelega črevesa na občinski prireditvi, predavanja na to temo, objave v lokalnih medijih, ...). Če pri tem potrebujete pomoč, se lahko obrnete na nas ali na Svitovo kontaktno točko.

Na Svitove kontaktne točke (kontaktne osebe so navedene v poročilu) se lahko obrnejo občani neposredno, kadar imajo vprašanja glede poteka Programa Svit ali jemanja in oddaje vzorcev blata.

Tjaša Jerman
Nacionalni inštitut za javno zdravje
Območna enota Ljubljana
Zaloška cesta 29, 1000 Ljubljana
<http://www.program-svit.si/>
<http://www.nijz.si/>

(Op. uredništva Troble: Objavljamo samo povzetek poročila.)

SLOVENIJA:

Od 1. 1. do 30. 6. 2016 je bilo v program povabljenih 158.852 oseb in 158.260 osebam je bilo vabilo vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 103.833 oseb (65,61%). Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 7.335 (7,06 %) oseb. V programu ni želelo sodelovati 192 oseb (0,12 %). Komplet testerjev za odvzem dveh vzorcev blata na prikrito krvavitev blata je bil poslan 96.446 osebam. Za analizo primerne vzorce je do 30. 6. 2016 vrnilo 93.561 (96,42 %) oseb. Med analiziranimi osebami je imelo 86.865 (92,84 %) oseb negativen izvid in 6.696 (7,16 %) oseb pozitiven izvid. Presejane je bilo 62,23 % povabljenih populacije. V prvem polletju 2016 je bilo izvedenih 6.276 kolonoskopij v 26 pooblaščenih kolonoskopskih centrih.

Tabela 1: **Odzivnost vabljenih v Program Svit na ravni Slovenije in po zdravstvenih regijah v prvem polletju 2016.**

Zdravstvena regija	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
LJUBLJANA	66,74 %	60,78 %	72,23 %
SLOVENIJA	65,61 %	60,42 %	70,53 %

ZDRAVSTVENA REGIJA LJUBLJANA:

Tabela 2: **Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Ljubljana po občinah v prvem polletju 2016**

(Op. uredništva Troble: Objava podatka za Velike Lašče)

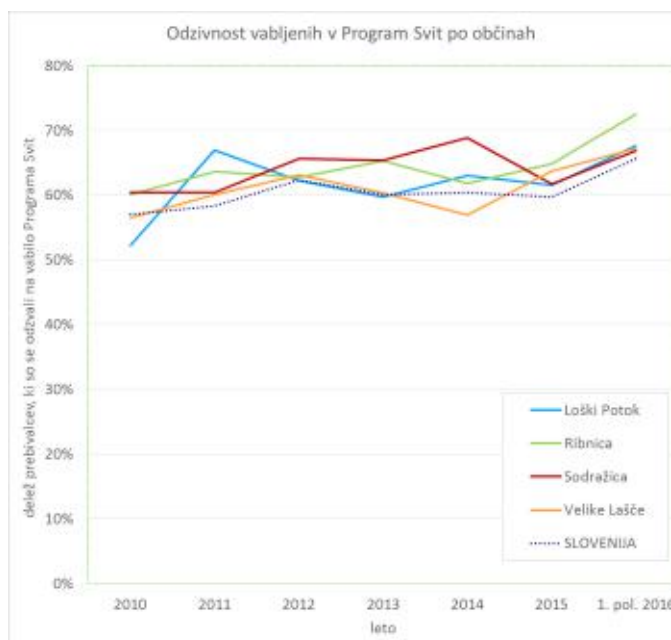
Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Velike Lašče	67,21 %	59,49 %	75,33 %
LJUBLJANA	66,74 %	60,78 %	72,23 %

Po podatkih o delu zdravstvenovzgojnih centrov deluje v zdravstveni regiji Ljubljana 26 Svitovih kontaktnih točk, katerih naslovi in kontaktne osebe so navedeni v Tabeli 4.

Tabela 3: **Seznam Svitovih kontaktnih točk v zdravstveni regiji Ljubljana.**

(Op. uredništva Troble: Objava podatka za Velike Lašče)

Zdravstveni dom	Naslov	Kontaktna oseba
Ribnica	Majnikova 1, 1310 Ribnica	Anka Debeljak
ZP Velike Lašče	Javorškova ulica 9, 1315 Velike Lašče	Martina Bavdek Nedeljkovič

Tiskana gradiva za promocijo programa Svit lahko naročate z elektronsko naročilnico preko spletne strani CINDI (<http://www.cindi-slovenija.net/>).

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za upravljanje programov preventive in krepitev zdravja

Zlata maša g. Cirila Bergleza

11. septembra 2016 je bilo v naši župniji še posebej slovesno. Praznovali smo farno žegnanje, z blagoslovom torbic se je začelo novo veroučno leto, sveto mašo pa je daroval naš rojak **g. Ciril Berglez, ki je obhajal 50 let duhovništva.**

G. Ciril Berglez se je rodil na Kaplanovem leta 1941. Po padcu Turjaka, leta 1943, so mu ubili očeta. Družina ni bila deležna nobene pomoči, borili so se za osnovno preživetje. Ta ponižanja, mamina žrtev in molitev so pripomogli, da se je odločil za duhovniški poklic. Velik vzor mu je bil tudi sosod dr. France Gorjup, ki je pred njim vstopil v semenišče.

Gospod Ciril Berglez je kot duhovnik dvanajst let služboval na Svibnem, triindvajset let je bil župnik v Šmartinu pri Kranju, osem let na Breznici na Gorenjskem. Za dve leti je odšel tudi na Madagaskar in občutil vse trpljenje in delo naših misijonarjev. Nato je bil tri leta župnik pri Sv. Vidu pri Cerknici, sedaj pa je duhovni pomočnik v župniji Šentvid pri Stični. V vseh krajih je bil lepo sprejet, saj je delaven, ponižen, preprost. Tak vtis je naredil tudi pri nas. Kljub temu da ga nismo velikokrat videli ali pa nekateri celo do sedaj nikoli, smo v pogovoru z njim dobili občutek, kot da smo stari znanci. Prijazen in prijeten sogovornik.

Kljub temu da se v Velike Lašče ni pogosto vračal, smo veseli in ponosni, da je obhajal zlato mašo tudi v župniji, v kateri je leta 1966 obhajal novo mašo. V imenu farnega občestva ga je pozdravil Franci Debeljak, ki je poudaril, da je g. Ciril vsa leta ostal zvest Kristusu in da verjame, da se je v vseh teh letih večkrat spomnil tudi na obraz velikolaške Marije na oltarju, pred katero je g. Ciril daroval novo mašo. Poudaril je, da duhovništvo ni samo »uradna funkcija«, temveč je zakrament, v katerem Bog uporablja ubogega človeka, da bi bil po njem navzoč za ljudi in bi deloval v njihov blagor. Zaključil je z besedami Frana Levstika: »Čas je veter, ki pleve razpihava in le zrno pušča«.

G. Cirilu Berglezu želimo, da bi mu služilo zdravje in da bi še naprej s svojim žarom, preprostostjo in ponižnostjo oznanjeval vero.

Branka Levstik

Foto: Peter Centa, Franci Debeljak

Hubertova maša na Lužarjih

V soboto, 8. 10., smo se lovci lovske družine Velike Lašče znova zbrali v cerkvi svetega Ožbalta v vasi Lužarji, kjer smo imeli »lovsko Hubertovo mašo«, ki jo je daroval velikolaški gospod župnik Andrej Ojstrež.

Ob lepo okrašenem oltarju z lovskim motivom se nas je zbralo kar nekaj članov društva z najbližjimi družinskimi člani in prijatelji. V uvodu je g. Ojstrež navzoče lovce in gozdarje lepo pozdravil in povedal nekaj besed o sv. Hubertu, ki sicer goduje 3. novembra. Pri Hubertovi maši se lovci priporočijo in zahvalijo lovskemu zavetniku sv. Hubertu za lovski uspeh in srečo pri gospodarjenju z divjadjo. Spomnijo se vseh živih in tudi pokojnih članov društva. Po končani sv. maši smo se pred cerkvijo zadržali ob toplih napitkih in dobrotah naših gospodinj in malo poklepetali.

Hvala vsem, ki ste bili to popoldne z nami, velja pa prijazno povabilo vsem, da se naslednje leto v tem času zberemo še v večjem številu.

Sv. Hubert, prosí za nas!

Slika in besedilo: Tomaž Marolt

Poromali smo v Rim in Assisi

Sredi meseca oktobra je za skupino faranov iz velikolaške župnije minil v spoznavanju bogate kulturne in cerkvene zgodovine Rima.

Obiskali in ogledali smo si glavne znamenitosti večnega mesta, ki je v vsakem izmed nas pustilo močan pečat občudovanja vrednih katakomb, zgradb, cerkva, gradov, vodnjakov, trgov, slavolokov in ostankov starega Rima. Zadnji dan štiridnevnega romanja pa je bil namenjen obisku Assisija in njegovih znamenitosti. Da so vsa ta dela človeških rok dobila pravi pomen in "dušo" pa sta odlično poskrbela naš vodnik Tadej Jakopič in velikolaški župnik Andrej Ojstrež.

Izvedeli smo veliko informacij, podatkov, zgodb in anekdot, ki nam jih je vodič nízal resnično doživeto in navdihujoče. Verjetno si vsega ne bomo zapomnili, v spominu pa nam bodo prav gotovo ostala lepa in globoka doživetja, med katera sodi tudi srečanje s kardinalom Francem Rodetom. Med sv. mašo, ki jo je daroval g. kardinal v kapeli, od bazilike sv. Petra oddaljeni le nekaj metrov, je med drugim obujal spomine na Velike Lašče, kako je bil ob vsakokratni slovesnosti lepo sprejet, kako ima lepe spomine na prejšnje velikolaške duhovnike, in nas povabil, da tudi vnaprej lepo skrbimo za našega zdajšnjega župnika Andreja.

Lidija Čop
Foto: Nastja Rupar

Pridruži se pasijonski družini

Ribniški pasijon je zaokrožil desetletnico delovanja, vendar nam idej za nadaljnje ustvarjanje še ni zmanjkalo. Zato se že pripravljamo na Ribniški pasijon 2017. Vabimo vse, da se pridružite že več kot 200-članski pasijonski družini. Verjemite, vsak lahko doprinese nekaj dobrega in koristnega k temu skupnemu projektu. Za vas bomo našli pravo vlogo, pa če želite biti skriti ali vidno izpostavljeni, če ste močni ali elegantni, če znate peti ali obračati besede, če bi radi z nami delili sladke dobrote ali šiviljske kreacije. Pri tako velikem projektu zagotovo ne zmanjka dela.

Prijavite se prek spletne prijave na www.ribniskipasijon.si, najkasneje do 30. 11. 2016. Prijava je namenjena tako članom pasijonske družine kot tudi vsem, ki bi se nam radi na novo pridružili. Veseli bomo prav vsakega. Za več informacij se lahko obrnete na info@ribniskipasijon.si ali 051 206 572.

Koordinatorji Ribniškega pasijona 2017

Blagoslov obnovljene Marijine kapelice

V soboto, 3. septembra, smo se vaščani zbrali pred obnovljeno Marijino kapelico pri Andolškovih na Gradežu, ko jo je prišel blagoslovit škocjanski župnik Janez Selan. Po nekaterih podatkih naj bi bila stara 81 let, leta 1935 je namreč potekal evharistični kongres v Ljubljani in tisto leto naj bi po Sloveniji množično gradili kapelice, posvečene Mariji. Po drugih podatkih naj bi jo postavili že po prvi svetovni vojni kot izpolnitev zaobljube, ko se je eden od družinskih članov, po domače Zevnikarjevih, srečno vrnil iz vojske. Leta 1985 je bila kapelica prvič delno obnovljena.

Predstavnice domače vokalne skupine Suhe češplje so najprej zapele pesem, posvečeno Mariji, župnik pa je pred blagoslovom poudaril, da bo obnovljena kapelica pripomogla k njenemu čaščenju. Prireditve se je udeležil tudi župan Anton Zakrajšek, ki je iz občinskega proračuna prispeval del sredstev za njeno obnovo. Največ denarja je bilo potrebnega za restavriranje notranjosti. Izziva sta se lotila Majda in Jože Tekavec, ki se s tem ukvarjata že 20 let, 15 let kot obrtnika. Delo je postopno potekalo en mesec, saj so se morali posamezni deli posušiti, preden sta lahko nadaljevala. Povedala sta mi še, da je restavratorka le njuna hči, sama sta po poklicu kemika. Delo opravljata predvsem na območju Ljubljane, med drugim sta restavrirala 20 vrat na starih mestnih hišah.

Jože Andolšek se je po blagoslovu zahvalil županu in tudi vsem drugim donatorjem,

ki sicer niso želeli biti imenovani in so prispevali predvsem material za obnovo. Vso zunanost je sam obnavljal tri mesece in zanj je bilo zelo zahtevno pravzaprav skoraj celotno delo, saj je prvič oblikoval marmorirana stebra in brusil teraco. Pod sleme kapelice je na novo vzdal še en kip Marije, ki ga je njegova pred kratkim umrla mati Justina že pred 10 leti prinesla iz Lurda in ji je pred smrtjo obljubil, da bo za kipec našel mesto v kapelici.

Andolškovi so ob blagoslovu pred domačo hišo pripravili tudi bogato pogostitev in mnogi vaščani ter gosti so se do večera zadržali v sproščenem klepetu.

Zdenka Zabukovec

Odbor SMC Občine Velike Lašče

Spoštovane občanke in občani!

V prvih dveh letih našega mandata smo s skupnimi močmi dosegli številne spremembe, tudi v zakonodaji, pri čemer se poskuša kar najbolj upoštevati raznolikost volivcev in enakopravno zastopnost izraženih želja. Med drugim smo uspeli znižati brezposelnost, stabilizirati javne finance in pospešiti gospodarsko rast, povečati investicije, namenjene varstvu okolja, izboljšati zaščito ranljivih skupin, zagotavljati enake razmere in možnosti, prispevati k učinkovitejšemu in transparentnejšemu javnemu upravljanju, družbi znanja in krepitvi kulture, pravičnejši državi ter varnosti naših prebivalcev. **Pri slednji je pomembno dodati, da je Slovenija 10. najvarnejša država na svetu, po skrbi za okolje se uvršča na 5. mesto, po novem pa se lahko pohvali tudi z nazivom Zelena država.** Skupek omenjenega oziroma podrobnejši opis ukrepov je zajet v Letnem pregledu dela Poslanske skupine SMC (ki ga je moč pridobiti na spletni strani SMC ali pri članih našega odbora).

Verjamemo pa, da ste z našimi aktivnostmi na državni ravni že seznanjeni skozi spremljanje izbranih medijev, zato naj raje omenimo nekatere projekte, ki se bolj dotikajo našega vsakdana. Izvedenih je bilo **veliko infrastrukturnih premikov:**

- modernizacija kočevske železniške proge, dokončana izvedba druge faze Ortnek—Kočevje, zamenjava ter

posodobitev signalnovarnostnih in telekomunikacijskih naprav na celotnem odseku, s čimer bo omogočena uvedba rednega potniškega prometa do Kočevja;

- investicija v železniško postajališče Lavrica, z občino Škofljica je že podpisan dogovor o skupnem sodelovanju in financiranju projektne dokumentacije;
- izgradnja avtocestnega priključka Šmarje - Sap
- ter že izvedena rekonstrukcija ceste od Rudnika do Lavrice v zoženo štiripasovnico.

Dodatno je bila izglasovana gozdno-lesna industrija na "našem" območju, potrjena novogradnja objekta posebnega socialnovarstvenega zavoda Prizma Ponikve, zmanjšana brezposelnost, tako v regiji za 15,29 % kot tudi v sami Občini Velike Lašče za 14,56 %. V okviru vladnega obiska osrednjeslovenske statistične regije sta na predlog našega odbora občino, natančneje Trubarjevo domačijo in grad Turjak, obiskala minister za kulturo Anton Peršak in minister brez resorja za področje odnosov med RS in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med RS in Slovenci po svetu Gorazd Žmavc. **Člani odbora SMC Velike Lašče si na državni ravni prizadevamo tudi za nekaj razvojnih projektov v naši občini, in sicer na področju infrastrukture, gospodarskega razvoja in tehnologije, kulture, turizma, izobraževanja, znanosti in športa ter prometne varnosti.**

Upamo, da smo uspeli prikazati, da naše delo ne obsega zgolj glasovanja o tujih predlogih, temveč da si **po najboljših močeh in navkljub polenom pod nogami prizadevamo in tudi delamo premik v boljšo prihodnost.** Čestitamo vam tudi ob dnevu reformacije ter se veselimo naših ponovnih srečanj ob praznovanju le-tega!

Občinsko prvenstvo dvojic v balinanju 2016

Športno društvo Turjak – Balinarska sekcija šteje preko dvajset ljubiteljev balinanja in tekmuje v medobčinski ligi Zveze športnih organizacij Grosuplje po dvokrožnem sistemu v konkurenci še dvanajstih klubov. Tekmovanja v medobčinski ligi v okviru Balinarske zveze Ljubljana pa se v konkurenci še 16 klubov udeležujemo v zimskem času. Tekmovanje se odvija na pokritem štiristeznem balinišču KRIM na Rakovniku v Ljubljani.

Letos smo k tekmovalstvu v balinanju povabili vse krajanke in krajanke Občine Velike Lašče. Dvobojevanje dvojic je zanimivo, napeto igranje tekmovalnih parov (dovoljena je ena vnaprej prijavljena rezerva in menjava) s časovno omejitvijo (to pot 45 minut) do zmage s 13 točkami. Ko izteče tekmovalni čas zmaga ekipa z več točkami.

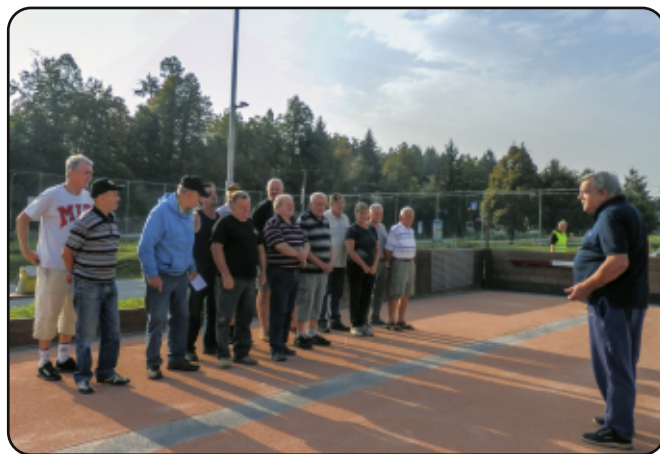
Zmagovalni par
Darko Rupar in
Franci Zakrajšek

Irena in Boris Zore

Podelitev pokalov
je izvedel
občinski svetnik
Roman Jeglič –
desno, levo Jože Arko.

Nagovor organizatorja tekmovalnim dvojicam

V posebni disciplini »bližanju« zmaga posameznik, ki v poskusu bližanja v kroge s tremi krogami zbere najboljši seštevek krogov. Borbe so bile zelo izenačene, tako da je zmagovalca določil šele »shoot off«. Zmagal je Jože Arko.

Rezultati prvenstva:

Tekmovanja dvojic:

1. mesto Franci Zakrajšek in Darko Rupar
2. mesto Tine Rop in Božo Kovačič
3. mesto Jože Arko in Janez Škrabec

Sodelovale so še ekipe: Krvava Peč (Srečko Knafelc in Tone Intihar), Društvo upokojencev Velike Lašče (Jože Jaklič in Gustel Petrovič), Turjak (Roman Jeglič in Jože Merlak) in naša edina mešana dvojica Irena Zore in Boris Zore.

Zahvaljujemo se vsem tekmovalcem, ki so vztrajali v izredni vročini vse do 15. ure na tekmovališču športnega centra Turjak. Nekaj okrepčila je obdržalo vse v tekmovalnem ritmu.

Vabimo vse ljubitelje balinanja, športa za vse starostne kategorije, da se nam pridružijo.

Tine Rop

Učenje plavanja za vse generacije

V plavalnem klubu Ribnica smo s 3. 10. 2016 začeli tečaj plavanja za VSE GENERACIJE. Tečaj poteka ob ponedeljkih in četrtnih od 20h do 21h oziroma od 21h do 22h, enkrat ali dvakrat tedensko.

Vabimo vse, študente, mame in očete, upokojence, ki bi radi izpopolnili svojo tehniko plavanja, poskrbeli za svoje zdravje, se po napornem dnevu sprostil, navezali stike z ljubitelji plavanja, da se nam pridružijo.

Plavanje je za večino ljudi pravo ugodje. Človek se počuti lahkega, skoraj kot bi bil brez teže. Voda – če le ni prehladna – ga prijetno obliva in boža. Po plavanju je človek čudovito osvežen.

Plavanje je celosten šport, ki lahko skladno razvija in oblikuje telo. Je športna dejavnost z najmanjšim številom stranskih učinkov, saj zaradi sorazmerno počasnih gibov, v primerjavi z gibanjem na suhem, praktično ne prihaja do poškodb. Zato je ta dejavnost primerna za vse starostne skupine: od dojenčkov do starostnikov in tako za suhe ljudi kot za tiste s prekomerno telesno težo. Plavanje z nizko in zmerno intenzivnostjo zmanjšuje strah in tesnobo, izboljšuje razpoloženje, samopodobo in ugodno vpliva na spanje.

V začetni ali nadaljevalni plavalni tečaj ZA VSE GENERACIJE se lahko vpišete preko elektronskega naslova: plavalniklub.ribnica@gmail.com ali pokličete na 040/550-845 (Dolores Žičkar).

Vabljeni.

Sveti Primož spet osvojili gorski kolesarji

V nedeljo, 11. septembra 2016, se je 24 kolesarjev udeležilo tradicionalnega vzpona na Sveti Primož. Prireditev vsako jesen izpeljemo člani TVD Partizan Velike Lašče.

Letošnji vzpon si bomo zapomnili po rekordni udeležbi osnovnošolcev. Kar pet se jih je zapeljalo po progi, ki ima na 3,2 km razdalje 269 m višinske razlike. Prvič v zgodovini je bila med tekmovalci kar celotna družina – to so bili Gradišarjevi z Rašice.

Tudi tokrat se je Upravna enota Ljubljana izkazala. Postavila nam je nove pogoje, ki jih junija še ni bilo (predpisi se v Sloveniji spreminjajo zelo hitro ...). A nismo se vdali in smo pravočasno pridobili dovoljenje za izvedbo dirke.

K sreči medicinske pomoči nismo potrebovali, v pripravljenosti pa sta bili Alenka Zidar Zupan in Tatjana Janko. Nujno potrebni defibrilator nam je posodila zobozdravnica Katja Gradišar. Za prometno signalizacijo

je tokrat poskrbela Občina Velike Lašče, fantom iz režijskega obrata smo za to zelo hvaležni. Start in cilj sta nadzorovala Tine in Anže Starič, rezultati so bili takoj po prihodu v cilj že na svetovnem spletu. Metka je zbirala prijave, Niko je s kamero beležil prihode v cilj, Peter Podlogar pa je poskrbel, da so vsi tekmovalci v križišču pod Zgončami pravilno zavili. Pri Juvančevih se vedno počutimo kot doma, tekmovalci, zleknjeni na ležalnikih, počakajo na rezultate in tudi tokrat je bilo podobno. »Radi pridemo k vam, ker je tako domače, marsikje so zaradi zahtev zakonodaje že obupali,« so komentirali kolesarji iz ribniške doline. Po času za pritožbe smo razglasili rezultate, Igor Sever je podelil medalje in uspešno smo do konca pripeljali že 9. kolesarski vzpon na Sveti Primož.

Dogodek, ki sta ga podprli Občina Velike Lašče in Športna unija Slovenije, je del akcije Slovenija v gibanju 365. Po vsej Sloveniji se posamezniki organizirano trudimo zbrati milijon ur gibanja, s čimer pomagamo k dvigu kazalnikov zdravja širše javnosti.

Lepo povabljeni na naslednji vzpon na Sveti Primož, ki bo **10. septembra 2017**.

Najhitrejši nad 61 let

Rezultati:

Moški 61 in več

1. Lado Žibert 0:14:08

Moški do 40 let

1. Jan Arko 0:11:14
 2. Rok Lavrič 0:11:28
 3. Luka Možina 0:14:20
- Sledijo: Peter Šilc 0:14:53, Aleš Starc 0:16:17, Lan Žagar 0:16:52 in Boštjan Kopše 0:20:21.

Moški od 41 do 60 let

1. Franc Šilc 0:13:30
 2. Ludvik Peterlin 0:15:21
 3. Simon Novak 0:15:31
- Sledijo: Jože Starič 0:17:16, Aleš Širaj 0:19:16, Slavko Trdan 0:23:04, Miha Štrukelj 0:24:05 in Dušan Gradišar 0:26:59.

Učenci OŠ

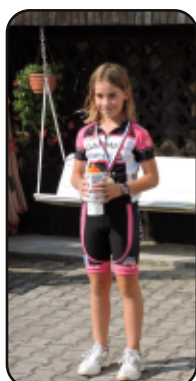
1. Ažbe Gradišar 0:22:49
2. Žak Gradišar 0:23:01
3. Andrej Zakrajšek 0:23:31
4. Črt Gradišar 0:25:50

Učenke OŠ

1. Neža Gradišar 0:32:19

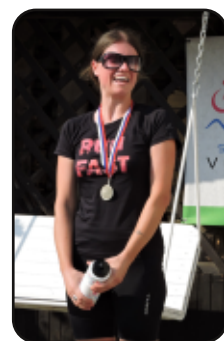
Kategorija moški nad 41 let je bila najštevilčnejša. Absolutni zmagovalec je bil iz kategoriji do 40 let.

Prvič v zgodovini se je vzpona udeležila osnovnošolka.

Dekleti nad 35 let

Dekle do 35 let

Tokrat se je vzpona udeležilo rekordno število osnovnošolcev.

Besedilo: Jože Starič
Foto: Metka Starič

20. Evropsko prvenstvo mažoret

Ribničanke domov ponovno prinesle pokale

8. in 9. oktobra 2016 je v kraju Crawley, Velika Britanija, potekalo že 20. evropsko prvenstvo mažoret v tehniki twirl zveze NBTA EU.

Letos so se Ribničanke kvalificirale na evropsko prvenstvo s kar 8 koreografijami v različnih težavnostnih kategorijah. 30 deklet je pod mentorstvom **Jane Rus in Sabine Ivančič** pridno treniralo vse leto. Svoje znanje pa so utrdile konec avgusta še na 3-dnevnih pripravah, ki so potekale v Ribnici. Zato so, pripravljene in željne novih izkušenj, v petek, 7. 10. 2016, skupaj s stalno podporo navijačev odpotovale v Anglijo.

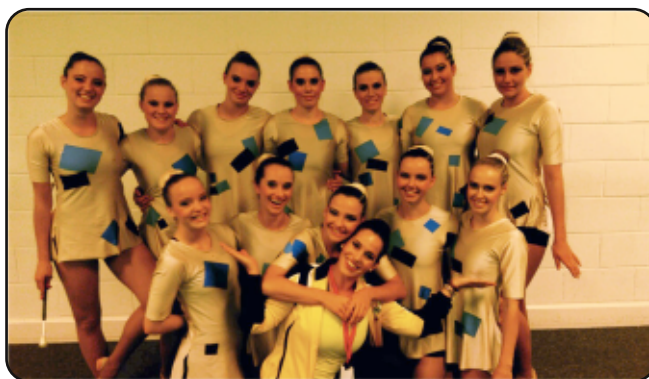
Med 1.300 nastopajočimi iz enajstih evropskih držav (Češka, Anglija, Norveška, Italija, Bolgarija, Romunija, Belgija, Slovenija, Francija, Nizozemska in Hrvaška) so bile tudi članice Društva mažoret in plesalcev Ribnica. Tekmovale so v treh skupinskih točkah (2x senior in 1x junior) ter v petih posameznih (solo senior, junior in preteen ter dvakrat duet senior). Dekleta so Ribnici prinesla srebro in dva brona, pohvalijo pa se lahko še s 6., 7. in 10. mestom. »Več kot ponosna na moje punce. Trud je bil poplačan in verjamem, da smo dobile nov zagon in energijo, da v tej smeri tudi nadaljujemo,« jih je pohvalila predsednica **Tina Jurkovič**.

Uvrstitve Ribničank:

- kategorija Duo Accessories Senior: Eva Gornik in Nika Gornik, mentor Jana Rus – **7. mesto**,
- kategorija Duo Accessories Senior: Maruša Košmrlj in Špela Šolaja, mentor Jana Rus – **10. mesto**,
- kategorija Solo Accessories Senior: Anja Oblak, mentor Jana Rus – **3. mesto**,- Kategorija Parade corps Senior – točka Matrica, pod mentorstvom Jane Rus – **6. mesto**,
- kategorija Accessories corps Junior – točka Nočna mora pod mentorstvom Sabine Ivančič – **3. mesto**,
- kategorija Accessories corps Senior – točka People pod mentorstvom Jane Rus – **2. mesto**.

Letošnje prvenstvo je bilo za mentorici gotovo eno najtežjih, saj sta celotno tekmovanje zaradi porodniškega dopusta spremljali doma. Ob uspehih nista mogli skrivati

solz sreče in navdušenja. Kot pravita, je to le potrditev za trdo delo ter zagon za nadaljnje. Prav tako pa motivacija za treninge za vse članice društva, ki že zrejo novim tekmovanjem naproti. V zadnjih mesecih sta Jano in Sabino nadomestili **Živa Rigler in Anja Oblak**, ki sta mentorstvo ter mesto tekmovalke več kot uspešno usklajevali.

Petdnevno potovanje z uspešnim zaključkom jih je vse še bolj združilo in spoprijateljilo. Tako kot vsa leta do sedaj niso samo tekmovalke, pravijo, predvsem so se zabavale in pridobivale nove izkušnje ter prijateljstva. Skupaj z navijači so v dvorani naredili pravo navijaško vzdušje, kjer jih je spremljala tradicionalna slovenska harmonika. Predstavili so našo malo, a lepo Slovenijo v najlepši luči.

Kljub uspehom pa vseeno ostaja grenak priokus. V letošnjem letu se društvo s predsednico na čelu bori za uspešno sodelovanje z Občino Ribnica. V zadnjem

mesecu so bila dekleta primorana trenirati celo v dvorani Občine Velike Lašče, ki jih je sprejela odprtih rok in tako omogočila, da so punce dodelale še zadnje detajle in Ribnico ter Slovenijo spet ponesle v vrh Evrope. Iskreno se jim zahvaljujemo! V Ribnici so imele na voljo le zunanje površine ter občasno nekaj dvoran v Športnem centru, ki za naše delo niso primerne. Tudi v tekočem šolskem letu ne kaže,

da bi se pogoji spremenili, saj so morale skrajšati treninge mlajšim skupinam, hkrati pa ostale brez pomembnega termina treningov najstarejše skupine, ki domov prinaša največje uspehe.

Da pa zaključimo v pozitivni luči, gre velika zahvala vsem staršem za podporo in pomoč ter navijačem za dobro družbo in veselje, ki ga delijo z nami ves čas. Velika zahvala pa tudi našim sponzorjem in donatorjem, to so: Inotherm, Alojzij Ambrožič, Delta&Co, Petra Šilc, Rigler, d.o.o., Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, Dušica Kordiš, Anis trend, Tina bar, Micro era, Jože Šilc, Franc Česašek ter Motoristični klub Crknene podgane.

Za Društvo mažoret in plesalcev Ribnica
Živa Rigler

Gibanje za zdravje

Športna dvorana v Velikih Laščah je tudi to jesen na polno zaživela. Poleg odbojke, namiznega tenisa, košarke, vadbe za starejše in mnogih drugih programov vam svoje rekreacijske vsebine ponuja tudi ekipa PRIMUS vadbe. V septembru je ekipa s pomočjo Občine Velike Lašče in TVD Partizan organizirala brezplačne vadbene ure. Vaditelji so udeležence seznanili z vadbo pilatesa, NUFIT, funkcionalnega in HIIT treninga. Za vse tiste, ki ste brezplačne ure zamudili, pa je v nadaljevanju predstavljen kratek opis vadb.

PILATES je že precej dobro poznana vadba. Razširila se je in postala zelo priljubljena. Vadba je primerna za vse starosti in stopnje fizične pripravljenosti. Pri vadbi je poudarek na položaju telesa, pravilni drži, gibljivosti sklepov, krepitvi globokih mišic – stabilizatorjev, dihanju. Pilates je idealno izhodišče za vse nadaljnje aktivnosti. Natančno strukturirana vadba nas pripelje do zavedanja lastnega telesa, drže in pravilne uporabe telesa v gibanju. Z redno vadbo lahko odpravimo bolečine in telesne nepravilnosti. Vadbo pilates vadbo lahko obiščete vsak ponedeljek ob 20:30 na Turjaku.

Vadba NUFIT je kombinacija pilatesa, aerobnega in anaerobnega treninga. Temelji na 9-mesečnem programu, razdeljenem na tri sklope. Vsakdo, ki se vključi v vadbeni program, lahko izkoristi možnost analize telesne postave in kratkega posveta. Na podlagi tega se počasi, preko osnov pilatesa, vaj za zavedanje telesa in pravilne izvedbe intenzivnost stopnjuje. Vključuje se kardio-vadba, vaje za moč in natančnost. Vadbo NUFIT lahko poleg treningov HIIT obiskujete vsak torek ob 19:30 v športni dvorani v Velikih Laščah.

Vadba HIIT je visoko intenzivna intervalna vadba. Napredna oblika kardiovaskularnega izvajanja vaj v intervalih izboljša telesne zmožnosti, kot so vzdržljivost, ravnotežje, moč in koordinacija. Vadba je izredno intenzivna, vendar si tudi slabše telesno pripravljen posameznik lahko prilagodi tempo izvajanja vaj. Pri tej vadbi je hitro opazen napredek in dosežen najbolj zaželen stranski učinek – izguba odvečne telesne maščobe. Za vas vsak torek ob 19:30 in četrtek ob 19:00 v športni dvorani v Velikih Laščah.

FUNKCIONALNA ali uporabna vadba je vadba, ki je namenjena krepitvi in gibljivosti telesa, bolj umirjena in osredotočena na pravilno izvedbo vaj. Oblikovana je tako, da doseže in pripravi telo na opravljanje vsakodnevnih nalog brez težav in bolečin. Vsekakor

vadba, ki jo je treba preizkusiti in vpeljati v svoj vsakdan. Vsak četrtek ob 20:30 na Turjaku.

Sezona vadbениh programov se je začela. Nikoli ni prepozno, da se nam pridružite. Pokličite na 051 223 339 Nuša ali pišite na info@primus-vadbe.si.

Hvala vsem, ki ste nas v septembru obiskali, vsem, ki ste se odločili, da se nam pridružite v tej sezoni, in seveda Občini Velike Lašče, ki nam je omogočila brezplačno predstavitev.

Gibanje na prvem mestu,
vaša PRIMUS ekipa

Veselim se gibanja – akupresurne točke

Ste že kdaj prebrali ali slišali, da vtisi, ki jih sprejmemo zavestno, gradijo našo notranjost in zato čutimo ne le zunanje, ampak tudi notranje življenje? Zato se tudi med seboj razlikujemo. Imamo svoj individuum. Prav tako se obnaša naše telo in povezave preko živčevja. Recimo, navdušenje lahko dojemamo tudi kot notranji ogenj, celo kot notranjo luč. Fantastika, boste rekli. Ko pa razmišljamo, se zavemo: aha, danes mi tole prija in me navdaja še s posebnimi občutki, me kar razganja od energije. V nasprotju imam drugič mrzle noge ali roke, nič me ne prepriča. Vrtim se v nekem začaranem krogu daljše časovno obdobje in ne naredim nič konkretnega. Nimam energije in idej, volje ... Vztrajnost je najtežji ključ, saj se moramo dan za dnem truditi. In ne samo dan za dnem: v vsaki trenutni situaciji, ko nadzorujemo svoje misli, da te nadzorujejo naše telo. Kako se to odraža? Recimo, da sedimo pri miru, ko izvemo strašno novico ali ko slišimo glasno govorjenje. Naše noge same od sebe trzajo in tapkamo s stopali ob tla, nervozno premikamo roke, ne vemo, kam bi z njimi, pokašljujemo, iščemo z očmi neko točko, zalije nas trema ali mrzel ali vroč pot.

Ja, vse to je del nas. Naša odločnost pa je tista, ki pripravi podzavest, da resno zaznamo, kdaj je »napad« resen in da so reakcije, na katere moramo biti pozorni in vključiti vso potrpežljivost in znanje ter pomoč, da umirimo misli in telo, ustrezne. Razum, ki ga pri tem uporabljamo, prinese določene uspehe in trajajo dlje kot vsaka kemija, ki jo vnašamo v telo. Zato delamo na sebi,

temu rečemo tudi duševna priprava na vseh ravneh ali pa samo zdrava pamet, »reset« in iskrenost ter moč za opuščanje negativnih vzorcev. Moč trenutka si prizadevamo spremeniti v pozitivno noto in jo tako tudi občutiti. Potrebujemo veliko volje in treninga.

Naredimo vajo, ki nam bo omogočala prožnost hrbtenice. Pripravimo si palico ali ročaj metle.

– Prva vaja: Primemo palico v širini naših ramen, tako da imamo stegnjene roke v odročanju. Naredimo dihalne vaje: dvignemo roke z vdihom in jih z izdihom spuščamo. Naredimo nekaj ponovitev, da se ogrejemo.

– Druga vaja: Roki s palico imamo visoko dvignjeni. Vdihnemo. V sredini stegnemo kolena, izvedemo gib vstran, z izdihom se počasi spuščamo v levo in desno stran. Preden se vrnemo v sredino, pokrčimo kolena. V sredini dihamo in znova stegnemo kolena. Po večkratnih ponovitvah s palico zadaj za hrbtom sežemo daleč, kolikor zmoremo, da naredimo še rahel zasuk iztegnjenega telesa. Pozorni smo, da nismo prehitri in da je gibanje lahkotno in kljub temu močno!

– Tretja vaja: Palico postavimo pred sebe. Roki sta stegnjeni. Primemo palico in počepnemo ter na koncu poskušamo potisniti ramena navzdol. Pri dvigovanju se čim manj opiramo na palico in tudi ne izgubljam energije s prevelikim premikanjem rok na palici. Varianta: Primemo palico v predročanje, zadaj stegnemo nogo, zamenjamo stran. Če želimo trenirati moč in ravnotežje, pokrčimo nogo, na kateri stojimo, in pri izvedbi vključimo vso koncentracijo, ki smo se je do sedaj že naučili, da izvedemo vajo brez dodatne izgube energije.

– Četrta vaja: Sedemo na tla, naredimo dihalne vaje, tako da spet dvignemo roke s palico nad glavo in jih spustimo na stegna, nato jih zmasiramo tako, da valjamo palico od stegen do kolen in čez kolena do gležnjev. Nekajkrat ponovimo. Zatakemo palico pod stopala, še nekajkrat pokrčimo in stegnemo nogi. Zapremo oči. Uležemo se na svoje noge v predklon. Z rokami masiramo stopala, nato v tišini obsedimo nekaj minut. Najdemo akupresurne točke za svojo težavo, nežno zmasiramo, se pretegnemo in z veseljem in voljo vstopimo v nove jesenske dni.

Dobre volje in razpoloženi v tem hladnejšem času pijmo čaje in toplo vodo. Saj veste: samo trenutek je pomemben in vse se lahko spremeni ... več na vadbi vsak ponedeljek ob 18.30. Za lažjo izbiro se lahko priključite in je prvi obisk brezplačen. Če vas zanimajo akupresurne točke in delo z njimi, nas pokličite ali se enostavno vidimo.

Za vas pripravila aditeljica in terapevtka
Tina Sešek, 041 745 363

Praznovali smo Levstikov rojstni dan

29. septembra ob pol osmih zvečer, ko je cerkvena ura udarila po času, se je na trgu v Laščah, na Levstikovem trgu, pri Levstikovem spomeniku, pričel kulturni program, posvečen našemu Franu Levstiku. Ob prisotnosti krajanov, gostov, župnika in župana, kot se za takšno prireditev na takšem kraju spodobi, sta spregovorili predstavnici knjižnice Frana Levstika Barbara Marinčič in Maja Smole, za petje, ki je v polmraku na trgu pričaralo še posebej svečano vzdušje, pa je poskrbela Velikolaška vokalna skupina pod vodstvom Martine Kovačič.

"Bodi zdrava, domovina, mili moj slovenski kraj, ti prekrasna, ti edina, ..." ti verzi in glasovi pevcev, še zlasti solistov Damjana in Boštjana, so se morali dotakniti vsakogar, ki je na prireditev prišel s pravim namenom. Veselje je bilo prisluhniti tudi Matjažu Grudnu - Martinu Krpanu, ki na cesarskem Dunaju ni izbiral prav milih besed, ampak je marsikatero "grenko povedal".

Po tem programu smo se odpravili v Levstikov dom, kjer nam je zgodovinar in literarni zgodovinar ddr. Igor Grdina predstavil Levstika in njegovo delo. V zelo zanimivi predstavitvi smo ga z navdušenjem poslušali, skoraj vsi, ki smo bili prisotni.

Skoraj vsi, ker na tem mestu ne morem mimo kritike, da je v času predavanja ddr. Grdine en gospod v eni vrsti polglasno komentiral, ena gospa od enih medijev celo telefonirala, en gospod s kamero od ene televizije pa je »letal« s tisto "mašinerijo", se zapletal v zavese in nam pokazal, kaj se pravi, če je med nami "profesionalc". Prav hvaležni smo, kadar je za kamero samo spoštovani gospod Niko Samsa.

Po zaključku predavanja smo bili povabljeni v galerijo Levstikovega doma, kjer nas je nagovoril župan Anton Zakrajšek, nato pa navduševal Martin Krpan - v razstavljenih knjižnih izdajah, v ilustracijah, slikah in skulpturah iz različnih materialov. Razstavo, pri kateri sta za postavitev namesto vitrin in panojev domiselno uporabili kar lesene gajbe, sta odlično pripravili mag. Barbara Pečnik in Nika Perovšek. Na razstavi ni manjkalo niti "brusov in kresilne gobe", oziroma da ne bo preveč "bosa", soli v vrečah. Kajti Krpan je še danes z nami. Kot je zapisal Levstik: "Morda bodo postavači še celo skladali pripovedke in pesmi, da se bo govorilo, ko ne bo ne vas, ne mene kosti ne prsti, če ne bo magister Gregor dal drugače v bukve zapisati." Torej tudi o tem, kako se piše zgodovina, se lahko poučimo v preprostem Martinu Krpanu.

Veronika Vasič

Združeni smo močnejši in uspešnejši!

Geslo organizatorja tradicionalnega, že 25. pohoda bančnikov Slovenije gotovo drži v vseh pogledih.

To dokazujejo tudi vsakoletni udeleženci pohoda. Več kot dvesto se jih je združeno 17. septembra letos odpravilo na pohod po okolici Turjaka z zaključkom ob Turjaškem gradu. Številni udeleženci s Primorske, Gorenjske, Štajerske in osrednje Slovenije so na pohod prišli organizirano z avtobusi.

Ker prazna vreča ne stoji pokonci, so udeleženci pred gasilnim domom na Turjaku pozajtrkovali in nato v skupinah odšli na pohod skozi Gradež, na Ahac in do gradu oz. preko Velikega Osolnika mimo Bajdinških slapov do skupne ciljne točke pri gradu. Točke, kot so sušilnica sadja na Gradežu, Zabukovčev kozolec, cerkev sv. Ahaca oz. cerkev sv. Lovrenca, Bajdinški slapovi in grobnica turjaških grofov, nikogar niso pustile ravnodušnega.

Po pohodu so se udeležili še lokostrelske delavnice ob gradu, trške stojnice pred vhodom v grad, ogleda gradu in zaključka v lovski koči ob glasbi domačega ansambla Krpani in nastopu legende slovenskega rocka, ki so držali udeležence aktivne do trdne teme.

Ob tokratnem dogodku so tudi gostitelji dokazali, da so združeni močnejši in uspešnejši. Vsem, ki so sodelovali pri oblikovanju dogodka, se v imenu udeležencev prijazno zahvaljujemo; to so bili: LOVSKA DRUŽINA TURJAK, LOKOSTRELSKI KLUB TURJAK, DRUŠTVO ZA

OHRANJANJE DEDIŠČINE GRADEŽ, PLANINSKO DRUŠTVO VELIKE LAŠČE, PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO TURJAK, VLADIMIR TEKAVEC, dop. dejavnost na kmetiji, DRUŠTVO PODEŽELSKIH ŽENA VELIKE LAŠČE, GOSTILNA PRI KUKLJU, MINA KAFE, D.O.O., OBČINA VELIKE LAŠČE in drugi.

Nasmehi na obrazih in iskre v očeh udeležencev so obljubljeni, da se naslednje leto ponovno snidemo na jesenskem pohodu, čez par let pa ponovno v teh krajih, kjer je vedno lepo poskrbljeno za vse.

Zapisal: Mitja Pintarič,
organizacijski odbor 25. pohoda
bančnikov Slovenije.

Več fotografij na:
<http://www.sbs.si/sl/galerija/category/26-25-pohod-bančnikov-slovenije.html>

Vedno sam

Človek je vedno sam. Sam pride na svet, sam gre tja, kamor hodi cesar peš, sam gre na oni svet. A kadar ti je najbolj hudo, se spomni prijatelja! Ja, prijatelj je tako kot pes. Če ga bolj zanemarjaš, raje te ima in se ti dobrika, dokler ga ne pobožáš. Tudi prijatelj ti vse odpusti, a pravi prijatelj je samo eden v življenju. Imamo pa veliko znancev in pristrčnih ljudi, s katerimi se družimo in kramljamo, tudi pozno v noč. Kolega, je pa čisto nekaj drugega ...

Za vsakodnevne samostojne kolesarske pobege sem se ob upokojitvi leta 1990 dogovoril s svojo drago. Obljubil sem ji, da me ne bo nikoli »pogrešala«. Da bo vse možko delo o pravem času tudi opravljeno. Pri nas je namreč tako, od kar pomnim. Celó več: sem tudi hišna pomočnica; je pa res, da ni nobeno delo tako zahtevno, da ga ne bi zmožl opraviti z levo roko. Pri nas obstaja tudi hišni zakon o brezpogojnem zaupanju. Seveda je poleg zaupanja tudi upravičena skrb boljše polovice za mojo malenkost, kajti med vožnjo s kolesom po stranskih poteh se mi na cesti marsikaj lahko zgodi, ko vozim v klance s hriba na hrib in pretežno skozi gozdove, čeprav v varni fiziološki meji. Zlasti še, ker sem na cesti vedno sam, saj v tistih prvih desetih letih vsakodnevnega kolesarjenja po deviških občinskih poteh, Bloški planoti in širše nisem niti slučajno opazil kolesarja na cesti. Je pa res, da sedaj pogosteje srečujem kolesarje na asfaltiranih cestah, še vedno pa se izogibajo mojih stranskih poti. Celó več, ko sem vozil od Predgozda skozi Mačkovec in pred sv. Lenartom levo navzdol v Bukovec z dvema hišama, nad kanjonom šumeče lške in prosil eno od gospodinj za vodo, mi je dejala: »Tukej še nejsm vidla kalesarje«. Pa tudi drugače na vožnjah skozi vasi še danes ne vidiš žive duše. O pač, nekoč sem vozil navzdol iz Sela pri Robu proti Rupam in se skoraj zaletel v temnolaso, sicer urejeno mlajšo domačinko, ki mi je pešačila nasproti po sredini prašne ceste bosa in v širokem dolgem črnem krilu. Verjetno je za tisti dan opravljala pokoro.

Prve dni v maju 2016 sem ponovil devetnajsto kolesarsko turo, ki sem jo že na prvi vožnji poimenoval »S KOLESOM DO BOGA«. In kje je ta Bog? Nekje daleč, v samoti sredi gozda, na jasi ob poti, a je tako majhen, da se kar nekako izgubi na velikem razpelu. Hkrati je ta kolesarska tura pieteta do pokojne matere, ki nam je umrla 4. maja pred dvajsetimi leti. V bistvu sem samo ponovil nekajurno, 50-kilometrsko kolesarsko turo z griča na grič, do vseh 15 občinskih cerkva, ki jo vsako leto redno ponavljam, če je le mogoče ob istem datumu. Kajti to je ena najlepših, najdaljših in hkrati najzahtevnejših kolesarskih občinskih poti, ki poteka pretežno v klance, skozi gozdove, cvetoče senožeti, manjše vasi, mimo starih kozolcev in v miru, da si srečen, če srečaš človeka, da deliš to lepoto še s kom. Na vrhu me sprejme veter, ki mi posuši znoj, da kot preroben vozim v dolino. In zopet navzgor, do večstoletne stare cerkvice, od koder je razgled, ki me zasvoji, da se znova vracam v objem zelenih gričev, a vedno sam. Toda težko bi se odločil, kateri vrh me najbolj prevzame. In vendar sem se odločil za tri vrhe, vsak izmed njih pa ima svojo prednost.

Sv. Ožbalt (780 m) je na griču nad vasjo Lužarji. Ta košček domovine je kot sveta zemlja, s čudovitim razgledom, na vse strani Slovenije: Na jugu, v Beli krajini izstopa Mirna

gora (1047 m), na zahodu notranjski Veliki Snežnik (1796 m), na severu očaj Triglav (2864 m), proti vzhodu Kum (1220 m), ki mu pravijo tudi Zasavski Triglav.

Sv. Primož (817 m) je mogočen kopast hrib, ki je nekako osrednji občinski vrh za razne prireditve: pohodi, kolesarski vzpon na kronometer, ljubitejsko kolesarjenje in spusti z zmajem zaradi ugodnega vzgonskega vetra. Tudi sicer je najvišji vrh kolesarske ture. Sv. Primož je najbolj dostopen z avtomobilem, peš in s kolesom. Žal se prehitro zarašča, da izgublja tisti panoramski razgled. Omogoča pa še čudovit pogled proti zahodu, vse do Slivnice (1114 m), ko se koplje v jutranjem soncu.

Sv. Lenart (805 m) nad Krvavo Pečjo. Kamor koli se ozreš, si sredi gozda, ki ti omogoča tudi nekoliko daljši razgled mimo Krvave pečine, proti severu. Ko sedi na obzidju pokopališča ali se sprehajaš med grobovi in iščeš na spomenikih napis starega znanca, si tako osamljen. Vse naokoli je nebeška tišina, le opoldne prisluhneš petju bronastih zvonov, ki se oglašajo nekje v daljavi. Do cerkvice, ki so ji leta 2015 obnovili zvonik, je možen dostop peš in z avtomobilom in seveda s kolesom z Rašice, skozi Velike Lašče in v klance do vseh petnajstih občinskih cerkva, skozi gozdove in cvetoče senožeti.

Najzanimivejši in hkrati najzahtevnejši del te kolesarske ture je njen srednji del, ki vključuje 4-kilometrski klanec Lužarjev breg in do sv. Ožbalt. Nato navzdol in zopet navzgor po poti med čudovitimi senožetmi, po lepem asfaltu do križišča v Naredih. Spotoma zapelješ desno na Sv. Primož in nazaj ter nadaljuješ vožnjo po Rutarski planoti, mimo manjših vasic: Boštetje, Mohorje, Rupe in skozi vasico Selo pri Robu ter se spustiš v zaselek Predgozd. Tu te dobesedno posrka gozdna pot v nepregleden temni gozd skozi Mačkovec (911 m), mimo najdebelejše jelke, nad meter premera, ali vzhodno okoli Tolstega vrha (905 m), kmalu strmo navzdol do križpotja z razpelom.

Križpotje s Križanim na starem razpelu, po katerem sem poimenoval kolesarsko turo »S KOLESEM DO BOGA«. Tu

te dejansko sprejme Bog, v samoti na križu, kot na hribu Golgota, na katerem je bil križan Jezus. Tudi do tu je pot trpljenja, v klance, vedno sam in v strahu skozi gozdove. Ko nekaj časa opazuješ križanega, nekako pomirjen nadaljuješ pot, ki je še pred teboj, a najprej do novega križpotja z različnimi lesenimi smerokazi.

Levo navzdol skozi gozd vodi gozdna pot v zaselek Bukovec z dvema hišama in jama Kevdrč. Desno nas usmerja skozi naselje počitniških hiš do cerkve sv. Lenarta in Krvave pečine - razgledne točke. Ko stojiš na robu te razgledne točke, čutiš

topel vzgonski veter iz globine, da bi najraje razširil roke in poletel kot orel nad vrhovi smrek, ki se dvigajo iz globokega kanjona Iške, ki te ves čas neopazno spremlja po globeli, med strmimi bregovi do Vrbice, sotočja Iške in Zale, z mogočnim balvanom - Iglo, kjer je tudi stičišče štirih občin. Po makadamu se spustiš navzdol proti Krvavi Peči. Ustaviš ob strmem bregu, v katerega je vgrajeno s kamnom zidano zajetje s čisto vodo, ki se potegne 4 m v hrib. V zidu je velika odprtina, skozi katero so svoje čase zajemali vodo z lesenim korcem. To so pili tudi preznojeni furmanski konji iz betonskega korita ob poti.

Spustim se v Krvavo Peč (726 m) v Krmsko-Mokrškem hribovju. Ustavim le toliko, da pozdravim domačina Usenika, ki je bil zgolj slučajno sredi vasi. Pogovor je nanese tudi na ljudi iz vasi, ki jih je vse manj. Zlasti tisto povojno obdobje, ko se niso imeli kam vrniti zaradi požgane vasi. Dejal mi je še: »Pred vojno je bilo samo v naši hiši 18 članov družine, danes jih ni toliko v celi vasi«. Vozim po robu potegnjene čudovite doline miru, ki jo zaključuje hrib Petrcela (776 m) in za gozdom po sredini jase na preval in navzdol mimo Sekirišč, kjer pod vasjo Purkače kolo zavre samo, da mi omogoči čudovit panoramski razgled, ki je pred menoj.

Tu se resnično naužiješ lepote, ki je pred teboj kot na dlani. Levo se koplje v soncu Veliki Osolnik (721 m), za njim je kopasta Grmada (887 m). Razgled se nato potegne na Malo goro v stene Sv. Ane, (963 m). Z Male gore preskoči pogled desno na Veliki Žrnovec s starim gradom (765 m), na Sveti Gregor (736 m), pol bližje Sveti Primož (817 m) in Tolsti vrh (905 m) nad Mački, ki zapira celoten razgled proti zahodu in žal ni na sliki.

Nekako se le odločiš, da nadaljuješ zadnjo tretjino ture navzdol, do robarske cerkve na hribu in do križišča v Robu. Zaviješ levo do Podhojnega Hriba, nato pa juriš na Veliki Osolnik do cerkvice sv. Lovrenca in zopet navzdol na Mali Osolnik do sv. Jakoba, do gradu v Turjaku in skozi Mali Ločnik na Ahac (748 m).

Po nekajurnem brcanju skleneš kolesarsko turo na Trubarjevi domačiji, kjer si jo tudi pričel. Te opisane poti so navdih za pohodnike in kolesarje, a sprijazniti se morajo s tem, kar jim nudi narava. Kajti pri nas ni visokih gora, velikih rek, jezer ne hotelov. Ne poznamo turizma, celo gostilne bi lahko naštel na prste ene roke. Imamo le domačnost in neokrnjeno naravo. Steze in poti vodijo skozi gozdove, senožeti, vasi in do starih cerkva vrh zelenih gričev, od koder je razgled kot na dlani, s potmi kot niti življenja.

Jože Škulj

Žrtve vojnega nasilja

V zadnjem času skoraj v vsaki številki tega glasila ne izostane članek o žrtvah nasilja druge svetovne vojne, spominskih obeležjih in vrednotah vojne ter v zvezi s tem razna pisanja ter replike med občinskim svetnikom Srečkom Knafelcem in županom. V nobenem primeru se nočem vključevati v njune medsebojne polemike, vendar pa bi v zvezi s tem le želel prikazati nekaj drugega, tragično zgodbo družine po mamini strani, ki je bila v času druge svetovne vojne in po njej deležna tako fašističnega kot komunističnega nasilja. Vse to v pričakovanju, da bo zgodba mogoče osvetlila zadevo tudi z drugega zornega kota.

Najprej o maminem očetu oz. mojem starem očetu Alojzu, ki je umrl v koncentracijskem taborišču Dachau. Po ustnem izročilu mame je stari oče v času prve svetovne vojne in nekaj let po njej živel pri sestri v Ameriki. Odlično je govoril angleško in dobro igral harmoniko. Kot delavec v tamkajšnjih rudnikih se je med drugim navzel tudi liberalnih idej. Zato po vrnitvi v domovino, ko se je oženil in ustvaril družino v Dvorski vasi, ni bil sprejemljiv za desno usmerjene domačine. Poleg tega se je kot gozdni čuvaj pri veleposestniku Koslerju v Ortneku, ko je med drugim pazil na zlorabe krivolovcev in lesnih tatov, zameril mnogim krajanom. Vse to je očitno botrovalo, da se je s strani domačih kolaboristov znašel na seznamu za deportacijo v Dachau. Tam je meseca oktobra 1944 tragično preminil. V Dvorski vasi se nahaja spomenik žrtvam fašističnega nasilja, vendar imena starega očeta kot taboriščnika ni na njem. So samo imena umrlih padlih borcev in aktivistov. Ne podcenjujem nobene smrti, vendar se sprašujem, ali je bila smrt človeka, ki je v taborišču hiral od gladu ter čakal, kdaj bo prišel v plinsko celico in končal v krematoriju, za takratno komunistično oblast res tako manjvredna, da imena starega očeta ni navedenega na spomeniku.

Nadalje še o tragični usodi maminega brata, mojega strica, tudi Alojza po imenu. Po deportaciji očeta v taborišče je ostal doma edini možki. Bil je mladoleten. Po pripovedovanju mame je bil fizično močan, vendar po duši še nedorasel, saj se je družil z mlajšimi vrstniki, ki so v prostem času zganjali vaške otročarije. Ničesar ni vedel o politiki. Molzel je kravo, ko so prišli oboroženi domobranci. Postavili so ga pred dejstvo, ali ga ubijejo ali pa obleče njihovo uniformo. Izbral je milejšo možnost. Vendar je že po nekaj mesecih pobegnil od njih in se skrival doma. Nato pa se je po koncu vojne po nasvetu sorodnika nič hudega sluteč javil takratnim oblastem češ, če nisem ubijal, ne bo nič hudega. Tragično je končal s sotrpini v Kočevskem rogu. To dokazuje odvržen listek z vlaka, ki ga je slučajno našla ob progi njegova teta, na katerem je sporočil, kam ga peljejo in kaj bo z njim. Sedaj je njegovo ime na spomeniku žrtvam povojnega nasilja v Velikih Laščah.

Stara mama in mama sta ostali sami. Nikoli nista preboleli izgube svojih najbližjih. Stara mama je zaradi žalosti in gneva, da takrat glede sina ni drugače ukrepala, zbolela in umrla mnogo prezgodaj. Po takratnih predpisih bi morala dobiti vdovsko nadomestilo po pokojnem možu internirancu, vendar ga dolgo ni, ker je bila zaznamovana s sinom domobrancem. Vedno je

govorila: udarjeni smo bili od obeh strani. Vsi so imeli krvave roke, levi in desni. Ne verjamem v nobenega več. Z navedenim sem želel prikazati zgodbo mamine družine, ki je v času druge svetovne vojne in po njej doživela tako fašistično kot komunistično nasilje. Verjamem, da je kar nekaj podobnih zgodb, kot je mamina, pa se je moralo o njih v preteklosti molčati. Mrtvi so mrtvi, ali po eni ali po drugi strani. Pustimo jih pri miru in izrazimo spoštovanje do njih. Tudi s postavitvijo spominskih obeležij. Kdo je imel takrat prav ali ne, prepustimo zgodovinarjem. Sedaj veliko govorimo o spravi med obema stranema. Glede na mamino zgodbo bom izrazil svoje mnenje. Zato bom spravo med ostalim doživel takrat, ko bom lahko na enem mestu prižgal svečo staremu očetu in stricu, žrtvama fašističnega in komunističnega nasilja. Zato ne vidim nobenih zadržkov, zakaj se ne bi takšno skupno spominsko obeležje žrtvam vojne, kot je že na Karlovinci, postavilo še kje drugje.

O polemikah med svetnikom Knafelcem in županom, ki jih v zadnjem času beremo, nanašajo pa se na že navedeni spomenik, vrednotah vojne in podobno, pa naslednje: Če je bilo s postavitvijo skupnega spominskega obeležja na Karlovinci kaj narobe, naj prizadeti o tem sproži ustrezne pravne postopke. Enako menim glede njunih medsebojnih obrekovanj in obtoževanj. Če je bil kateri od obeh kakorkoli žaljivo obdolžen ali oškodovan, naj se to obravnava na drugem pristojnem mestu, in ne v tem glasilu. Večine ljudi njuna polemika ne zanima, najmanj pa mlade. Ti imajo dovolj drugih problemov.

Metod Žužek

ZAHVALA

V 89. letu nas je za vedno zapustila draga babica, tašča in prababica

Marija (Zorka) HOČEVAR

(1927–2016)

iz Turjaka.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče.

Na tem mestu se posebno zahvaljujemo celotni družini Centa za vso pomoč in podporo.

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala gre tudi g. Logarju za izrečene poslovilne besede in praporščakom.

Hvala tudi pogrebniemu zavodu Zakrajšek in pevcem.

Žalujejo vsi njeni

V spomin Tatjani Bogičevič

*Ni smrt tisto, kar nas loči,
in življenje ni, kar druží nas.
So vezi močnejše.*

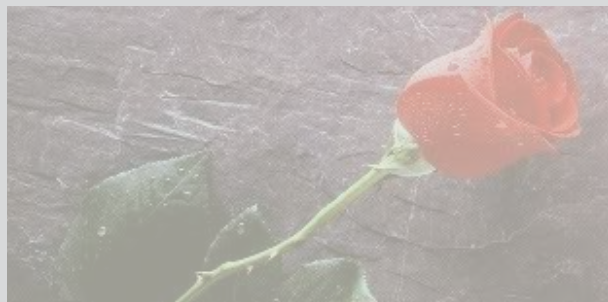
**Brez pomena zanje so
razdalje, kraj in čas.**

Ti verzi Mile Kačič so bili izrečeni na pokopališču v Notranjih Goricah v petek, 7. oktobra 2016, ob zadnjem slovesu od Tatjane Bogičevič, delavke Uprave enote Ljubljana, ki je delo matičarke opravljala na različnih krajevnih uradih, v zadnjem času občasno tudi v Velikih Laščah. To je bila tudi njena zadnja pot v službo, ki se žal ni končala s prihodom na cilj in postala je **brez pomena razdalja, kraj in čas**.

Štiri minute vožnje so jo ločile od trenutka, ko bi lahko z vrat Krajevnega urada Velike Lašče odstranila listek z napisom »Pridem ob devetih«. V ponedeljek, 3. oktobra 2016, je pravočasno prišla v Velike Lašče, potem pa ugotovila, da je ob zamenjavi torbice doma pozabila ključe svojih upravnih prostorov. Zaskrbljena, ker ne bo mogla pravočasno prijeti dela, je strankam na vratih pustila sporočilo, da pride kasneje, in se odpeljala domov. Da bi zmanjšala svojo zamudo pri delu, ji je sin do lga pripeljal ključe. Tako bi lahko Krajevni urad v Velikih Laščah odprla še pred deveto uro, če se ne bi njena pot za vedno ustavila v enem izmed ovinkov med Turjakom in Rašico. Zaneslo jo je v tovarnjak in postali so **brez pomena razdalja, kraj in čas**.

Število nesrečnih točk ob naši cesti, ki je vzela že toliko življenj, se je za našo matičarko usodnega 3. oktobra, še povečalo. Ob takšni nesreči ne moremo mimo vprašanj. Zakaj se je moralo zgoditi? Bomo morda lahko kdaj dočakali, da bo naša »kočevka« malo bolj varna in da njen varovalni pas na številnih mestih ne bo namenjen le za prižiganje sveč in polaganje cvetja. Čakali bomo odgovor na to vprašanje, za Tatjano Bogičevič in mnoge žrtve, ki jih usodna vožnja ni pripeljala do cilja, pa je danes **brez pomena razdalja, kraj in čas**.

Veronika Vasič

Ob naročilu betona s prevozom in črpalko, nudimo betonski vibrator brezplačno!

Prodaja, prevoz in črpanje betona

- beton dostavljamo tudi nad 50 km iz Grosuplje

**BETON BREZ PEPELA
UGODNE CENE!!!**

**BREZPLAČNI OGLEDI!
041 619 865**

email: mirko@maroltbeton.si www.maroltbeton.si tel: 01 750 27 27

fax: 01 750 27 26 naročilo: 051 619 865

Marolt Beton d.o.o. Sinja Gorica 13, 1360 Vrhnika
DELOVNI ČAS: Pon. - Sob. od zore do mraka

Marolt

Goran Petrović dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija

20let

Za sproščen nasmeh skrbimo že 20 let.

- preventivni pregledi in posveti
- konzervativa
- protetika
- certifikat za vgraditev bredent SKY implantatov
- nevidni ortodontski aparati INVISALIGN
- rtg digitalno slikanje zob

**BRENT
IMPLANTANT
480,00 €**

bredent
medical

invisalign

Goran Petrović dr. dent. med., Adamičeva 30, 1290 Grosuplje, tel.: +386 1 787 34 13, gsm: +386 41 723 731

**OKREPČEVALNICA
ROZIKA
PIZZERIA**

OKREPČEVALNICA - PIZZERIA ROZIKA
TURJAK 17, 1311 TURJAK

01/7881 680

MALICE - KOSILA - PIZZE - JEDI PO NAROČILU

Zberi 10 žigov "ROZIKA" (MALICA) - dobiš malico gratis.
Zberi 10 žigov "ROZIKA" (PIZZA) - dobiš veliko pizzo klasiko gratis.

**Zvami že
27 let**

Neodvisni servis vozil Renault in Dacia

Ugodne kvalitetne rešitve za vaš Renault
nadomestni deli
avtoplašči, premontaža, shranjevanje
ličarsko-kleparska dela (pogodbenik zavarovalnice Triglav)
polnjenje in popravila klimatskih naprav

Groznikova 11, 1000 Ljubljana

Tel: 01/42 72 001

Gsm: 041 710 151

Email: info@klancar.si, www.klancar.si

Delovni čas: pon - pet: 8.00 - 16.30

Vabimo te na individualne
UČNE URE
 diatonične in klavirske harmonike, klaviatur, kitare in bas kitare.

z ROKOM ŽLINDRO!

Pouk se bo odvijal v kraju ŽIMARICE (Sodražica)
 Za vpis pokličite na številko **041/895-814**
 ali pišite na zlindra.rok@gmail.com

MOŽNA TUDI IZPOSODJA HARMONIKE!
 Vpis skozi celo leto

MALI OGLAS

Prodam hišo 160 m2 s parcelo 970 m2 na Gradišču nad Pijavo Gorico.
 Informacije na: 070 845 305 (po 16. uri)

ZOBNA AMBULANTA
PRENADENT

- estetsko zobozdravstvo,
- protetika,
- implantologija,
- otroško zobozdravstvo,
- brezbolečinsko lasersko zobozdravstvo,
- zdravljenje parodontalne bolezni

Draga 1, 1292 Ig • GSM: 040 934 000 • www.zobozdravstvo-prenadent.si

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
 GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
 GSM: 031/356 668
 TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega

VERJETNO NAJBOLJŠE OKNO V EVROPI!!!

bluEvolution –
 nova generacija oken

AKCIJSKE CENE ZA NOVOGRADNJE!

Z VAMI ŽE 15 LET

PRIBA OKNA d. o. o.
 Kompolje 68, 1312 Videm-Dobrepolje
 Telefon: 01/510-55-30,
 faks: 01/510-55-31
 Barbara Štefanc, gsm: 041/449-334
 Primož Štefanc, gsm: 041/402-780

RAZSTAVNI SALON
 IN PROIZVODNJA:
 Javorškova ulica 3, 1315 Velike Lašče
 Delovni čas:
 od pon. do pet od 8. do 17. ure,
 ob sobotah po dogovoru

PRIBA **OKNA PRIBA**
priba@amis.net • www.priba-okna.si

KOLEDAR PRIREDITEV

PETEK, 28. OKTOBER

Rob, Turjak, Velike Lašče
SPOMINSKE KOMEMORACIJE
(Zarja spominov Velike Lašče)

PONEDELJEK, 31. OKTOBER, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica
PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE
(Občina Velike Lašče)

PETEK, 11. NOVEMBER, ob 19.30

Levstikov dom, Velike Lašče
2. ABONMAJSKA PREDSTAVA:
»Levak na luni« v izvedbi Gledališča Glej
(Občina Velike Lašče)

SOBOTA, 12. NOVEMBER, ob 9. uri

Športna dvorana, Velike Lašče
DRŽAVNO VETERANSKO PRVENSTVO
V NAMIZNEM TENISU
(TVD Partizan Velike Lašče)

SOBOTA, 26. NOVEMBER, ob 18. uri

Levstikov dom, Velike Lašče
SLOVENSKO—DALMATINSKI VEČER
Citrarka Tanja Zajc Zupan,
Klapa Mali grad in pevka Teja Saksida

NEDELJA, 27. NOVEMBER, ob 17. uri

Levstikov dom, Velike Lašče
FOLKLORNI VEČER
(Folklorna skupina Velike Lašče)

SOBOTA, 3. DECEMBER, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica
TA VESELI DAN KULTURE:
PREDSTAVITEV KNJIGE TONETA KUNTNERJA
»Slovenska pomlad, La Primavera Eslovena«
(Občina Velike Lašče in Založba Karantanija)

DECEMBER

Levstikov dom, Velike Lašče
3. ABONMAJSKA PREDSTAVA:
»Trio« v izvedbi Gledališča Koper
(Občina Velike Lašče)

Organizatorji si pridržujejo pravico do morebitnih sprememb.